

Gepubliseer op:

Deur Christus Alleen

Tuisblad van dr. A.H. Bogaards

www.enigstetroos.org

ROMEINEN

DOOR

J. C. SIKKEL,

IN LEVEN DIENAAR DES WOORDS TE AMSTERDAM

EERSTE STUK

Inhoud

DE WERELD DER MENSCHHEID EN HET WOORD VAN GOD [Rom. 1:1-2].....	3
ROME EN DE APOSTEL VAN JEZUS CHRISTUS [Rom. 1:1-7].	6
JERUZALEM EN ROME [Rom. 1:8-10].	9
VERLANGEN NAAR ROME [Rom. 1:11-13].	11
SCHULDENAAR AAN HET EVANGELIE [Rom. 1:14].....	14
DE GEMEENTE VAN CHRISTUS TE ROME [Rom. 1:15].....	17
EEN KRACHT GODS TOT ZALIGHEID [Rom. 1:16, 17].....	19
VERIJDELD IN HUN OVERLEGGINGEN [Rom. 1:18-15].	22
OP DE PUINHOOPEN [Rom. 1:26-32].....	25
O MENSCH, WIE GIJ ZIJT! [Rom. 2:1-3].....	29
TOORN ALS EEN SCHAT [Rom. 2:4-11].	32
ZONDER DE WET OF ONDER DE WET [Rom. 2:12, 13].....	35
WET EN CONSCIENTIE [Rom. 2:14-16].	39
HEBBENDE DE GEDAANTE DER WET [Rom. 2:17-20].....	42
ONDER WET EN SACRAMENT [Rom. 2:21-29].	45
WOORDEN GODS TOEBETROUWD [Rom. 3:1, 2].	48
GOD ZIJ WAARACHTIG! [Rom. 3:3-8].....	51
ZIJN WIJ UITNEMENDER? [Rom. 3:9]	54
ALLE MOND GESTOPT [Rom. 3:10-20].....	56
MAAR NU! [Rom. 3: 21, 22].....	60
DE RECHTVAARDIGHEID GEOPENBAARD [Rom. 3: 21, 22].....	63
OM NIET GERECHTVAARDIGD [Rom. 3:23, 24].....	66
GOD RECHTVAARDIG EN RECHTVAARDIGENDE [Rom. 3:25, 26].	68
WAAR IS DAN DE ROEM? [Rom. 3:27].....	71
ÉÉN EENIG GOD [Rom. 3:28-31].	74
WAT ABRAHAM VERKREGEN HEEFT [Rom. 4:1-5].	77
DE VADER ALLER GELOOVIGEN [Rom. 4:6-12].....	80
ERFGENAAM DOOR DE BELOFTE [Rom. 4:13-16].	84
ABRAHAMS GELOOF [Rom. 4:16-25].	87

DE WERELD DER MENSCHHEID EN HET WOORD VAN GOD [Rom. 1:1-2].

Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie van God, hetwelk Hij te voren beloofd had door zijn profeten in de Heilige Schriften.

Romeinen 1:1, 2.

Nog spreekt God in de wereld zijn Woord.

De bijzondere openbaring van den Heere, den levenden God, geldt heel zijn wereld, heel de menschheid in haar leven van het begin der wereld tot aan haar einde; en zij geldt dat leven der menschheid in zijn voortgang en ontwikkeling naar de eindbeslissing.

Wij hebben daarom ook in de gewichtige eeuw, die wij beleven op de beteekenis van het Woord Gods voor de menschheid ten ernstigste te letten.

Gedurende de afzondering van Israël in de wereld der oudheid zoekt en zucht de Profetie naar den Christus, opdat met en door Hem het Evangelie en daarmee heel het Woord Gods tot heel de wereld der volken komen zou. Want in den Christus ligt de beslissing over de wereld. Het verhaal der geboorte van den Heere Jezus Christus doet dan ook de beteekenis van die geboorte uitkomen niet slechts in de historie en den toestand van Israël maar ook in het rijk van den keizer Augustus, in het wereldrijk van Rome, waarin het verleden der oudheid en de toekomst der nieuwe wereld elkander ontmoeten. Als de Christus uit de dooden verrezen is, geeft "Hij zijn bevel, om het Evangelie te prediken in de geheele wereld en alle volken te onderwijzen, met zijn belofte, dat Hij zelf in die prediking met de zijnen zal zijn. Na de uitstorting van den Heiligen Geest gaat het apostolaat tot de uitvoering van dien last des Heeren in. En Paulus, die zich een dienstknecht van Jezus Christus weet, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie van God, kent dan ook niet alleen de roeping, om het Evangelie te prediken en het Woord Gods te spreken tot enkele Heidenen hier en daar, maar om door te dringen in het leven der menschheid van zijn tijd, — en om het Evangelie te brengen in het centrum der wereld, in Rome; om in Rome te spreken het Woord Gods voor de wereld der menschheid.

Aan die apostolische roeping sluit zich de roeping der Gemeente van Christus in alle volgende tijden aan. Het Woord Gods komt allereerst tot haar, het is tot haar gericht en het is aan haar toevertrouwd; maar het spreekt over en voor heel de wereld en [het leven der menschheid; zóó heeft de Gemeente van Christus het Woord Gods te hooren en te verstaan, en zóó heeft zij in alle tijden en ook in onzen tijd er getuigenis aan te geven.

De apostel Paulus schrijft naar *Rome*.

Romeinsche schrijvers uit de apostolische eeuw maken gewag van een in het Romeinsche rijk algemeen verbreid gevoelen, dat van uit het Oosten, en wel bepaald van uit Judea, een nieuw wereldrijk zou gesticht worden.

Dit gevoelen stond ongetwijfeld in verband met de *verstrooiing der Joden* sinds de ballingschap, en met de verwachting, die zij uitspraken. Groot was toch het getal der verstrooide Joden in het Romeinsche rijk, grooter dan dat van het overblijfsel in Palestina. In het groote Alexandrië maakten de Joden in de dagen van keizer Augustus de helft der bevolking uit. In Klein-Azië werden ze in alle plaatsen gevonden en hadden er hun synagogen. In Macedonië en Achaje trof men ze alom aan. In Rome stond reeds Julius Caesar hun het bouwen van synagogen toe. Ze bewoonden daar vooral het stadsdeel aan den rechteroever van den Tiber; en hun getal was zoo groot dat bij een gezantschap, uit Palestina, dat den dood van Horodus aan keizer Augustus kwam

boodschappen, zich 8000 Joden uit Rome aansloten. Tot onder de keizerlijke dienaars werden Joden gevonden, aan het hof hadden zij de hunnen, en zelfs Poppea, de vrouw van Nero, was een Joodsche proseliete. Zoo had de Joodsche kolonie te Rome, onder Pompejus gesticht, zich uitgebreid. Zoo had het Jodendom een plaats genomen in het leven der volken, te Rome en in heel het Romeinsche rijk. Het verhaal van de uitstorting des Heiligen Geestes, op den Pinksterdag te Jeruzalem, doet dit verstrooide Jodendom met den toenemenden aanwas van proselieten als in het voorbijgaan uitkomen; of liever het doet de beteekenis er van voor de uitvoering van Gods Raad en het heil der wereld in het licht treden, bij het spreken der apostelen in andere talen voor de mannen uit alle volken, die onder den hemel zijn: Parters en Meders en Elamieten en inwoners van Mesopotamië, Kappadocië, Pontus en Azië, Frygië, Pamfilië, Egypte en Lybië, uitlandsche Romeinen, beide Joden en Jodengenooten, Cretensen en Arabieren.

Maar behalve dat de Joden zoo verspreid waren, en, zij het meer of minder verbasterd, de hope der vaders onder de volken vertolkten, sprak *de Profetie* zelf tot de volken door de overzetting van de *Heilige Schriften* in de Grieksche taal. Die Profetie, zich richtend tot Israël, roepend om den Zoon van David, sprak over de volken en sprak daarin de volken toe. Zij klom, als Mozes, op een hoogen berg en aanschouwde de einden der aarde, het gansche menschelijke geslacht, door hemelsche glansen belicht. Zij aanschouwde, zij het in lichtenden nevel, de bedeeeling en de bedoeling des Heeren over het menschedom. Zij zag de volkeren naar die bedeeeling Gods gelegerd; en over die groepeerings der volkerenwereld zag zij een ster uit Jakob opgaan en een scepter opkomen uit Israël. Ja, de Profetie sprak van een Koninkrijk, van een Wereldrijk; de Profetie sprak *het* woord der Historie, het Woord voor de menscheid.

In bangen droom, bij donkeren hemel, mochten de ongekende volken der oudheid lijden onder het besef der toekomst, tasten, grijpen naar den uitweg uit het donkere woud, waarvan ze den ingang verloren. Zij mochten, als *Egypte*, altoos de sfinx aanstarend, zoeken door tooverij de raadsele van het mensch-zijn en van de menscheid op te lossen; gebalsemd, gemummied, wachten op de toekomst. Zij mochten, als *Mesopotamië*, in oosterschen nacht bij starrenheerlijkheid waken, turend op de alomvattende banen van nabij en van verre. Zij mochten, als de *Grieken*, in levenslust, in volheid van levenskracht en levensbesef, met den fijnsten smaak, het ideaal van het mensch-zijn gevoelen, zingen, door kunst uitbeelden, verbeelden in een wereld van goden en godinnen; of indenken, en uitspiegelen door de wijsheid, vullend alle zijn en allen tijd. Zij mochten worstelen om macht, om wereldmacht, om het wereldrijk, door Nimrod voorgevoeld, het rijk, dat de menscheid omspannen, en daarom ontspannen zou in het eindelijk vinden, *Assyrië, Babylonië, Perzië, Macedonië, Rome*. — In Athene is het uitgeroepen, dat het al tasten was als van den blinde; tasten op onzeker gevoel, op innerlijk verstoord besef, zonder zien. (Hand. 17).

De Profetie *zag, wist*. Zij het al van verre, in onberekenbare verte, toch, de Profetie tastte noch raadde, maar *aanschouwde*, zij *verkondigde*; zij *sprak*. Zij sprak in Babel te midden der waarzeggers over de koninkrijken, *de wereldrijken tot Rome toe*, en van *het Koninkrijk* daarna. Na het zinken van Babel en Griekenland; bij het bezwijken van het Oosten en het verflensen der schoonheid, het verijdelen der wijsheid van Achaje; terwijl Rome het rijk had en, tot zijn uiterste grenzen uitgebogen, van uit zijn heerlijke stad, zonder waarachtig weten van het leven, begon te verkankeren; — toen klonk in de Heilige Schriften de Profetie door de wereld, de Profetie voor de menscheid, de Profetie over Rome en haar volken, de Profetie van *het Koninkrijk Gods*. En men wees op die geheimzinnige bladzij uit Daniëls Boek, waarop *het Rijk* van vrede en heerlijkheid in zijn zegepraal over Rome geteekend was: "Daarna zag ik in de nachtgezichten, en zie, het vierde dier was schrikkelijk en gruwelijk, en zeer sterk; en het had groote ijzeren tanden; het at, en verbrijzelde en vertrad het overige met zijn voeten; en het was verscheiden van al de dieren, die voor hetzelfde geweest waren; en het had tien hoornen. Ik nam acht op de hoornen, en zie een andere kleine hoorn kwam op tusschen deze, en drie uit de vorige hoornen werden uitgerukt voor hem; en zie, in dien hoorn waren oogen als menschenoogen, en een mond, groote dingen sprekende. Dit zag ik, totdat er

tronen gezet werden, en de Oude van dagen Zich zette, wiens kleed wit was als sneeuw, en het haar zijns hoofds als zuivere wol; zijn troon was vuurvonken, de raderen daarvan een brandend vuur. Een vurige rivier vloeiende en ging van voor Hem uit; duizendmaal duizenden dienden Hem en tienduizendmaal tienduizenden stonden voor Hem; het gericht zette zich, en de boeken werden geopend. Toen zag ik toe vanwege de stem der groote woorden, welke die hoorn sprak; ik zag toe, totdat het dier gedood en zijn lichaam verdaan werd, en overgegeven, om van het vuur verbrand te worden. Aangaande ook de overige dieren, men nam hun heerschappij weg; want verlenging van het leven was hun gegeven tot tijd en stonde toe. Voorts zag ik in de nachtgezichten en ziet, er kwam Eén met de wolken des hemels, als eens menschen zoon; en Hij kwam tot den Oude van dagen; en zij deden Hem voor Dezen naderen. En Hem werd gegeven heerschappij en eer, en het Koninkrijk; dat Hem alle volken, natiën en tongen eeren zouden; zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die niet vergaan zal; en zijn Koninkrijk zal niet verdorven worden. — Het Rijk en de heerschappij en de grootheid der koninkrijken onder den ganschen hemel zal gegeven worden aan het volk der heiligen der hooge plaatsen, welks Rijk een eeuwig rijk zal zijn; en alle heerschappijen zullen Hem eeren en gehoorzamen." (Daniël 7:7-27).

Zoo sprak over de wereld van het rijk van Rome de Profetie. En in overeenstemming met de Profetie kwam nu tot Rome de apostel van Jezus Christus met het Evangelie van God.

ROME EN DE APOSTEL VAN JEZUS CHRISTUS [Rom. 1:1-7].

Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel; afgezonderd tot het Evangelie van God, — hetwelk Hij te voren beloofd had door zijn profeten in de Heilige Schriften; van zijn Zoon, — die geworden is uit het zaad van David, naar het vleesch; die krachtiglijk bewezen is de Zoon van God, naar den Geest der heiligmaking uit de opstanding der dooden: [namelijk] Jezus Christus, onzen Heere, — door wien wij hebben ontvangen genade en het apostelschap tot gehoorzaamheid des geloofs onder al de Heidenen, voor zijn Naam; onder welke gij ook zijt geroepenen van Jezus Christus! Allen die te Rome zijt, geliefden Gods en geroepen heiligen! Genade zij u en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus.

Romeinen 1:1-7.

Rome, de wereld, de menschheid, voor den eenigen waarachtigen God, voor den Heere en zijn Gezalfde, — zoo roept de Profetie in de Heilige Schriften door het Romeinsche rijk en in Rome zelf.

Rome is het einde der oude wereld en het begin der nieuwe. Rome is de oude wereld zelf in haar volheid en in haar ontbinding; en Rome is de nieuwe wereld in haar worstelend opkomen, in haar machtige toekomst, in het zaad van haar altoos nieuwe ontwikkelingen.

Hoe kan het anders, of het Evangelie van Christus zoekt door den apostolischen dienst *Rome*. Het apostolaat zou het merk des Heiligen Geestes missen, zoo het Rome niet zocht. Naar Rome komt het Evangelie.

Om met Rome te worstelen; en in Rome met Babel; met de wereld; met den mensch der zonde, met den Anti-christ; met den Satan. (Van Patmos aanschouwt de apostel Johannes die worsteling.)

Het Evangelie Gods komt te Rome, om te worstelen voor den Christus, voor den Heere. De Heere zelf strijdt in het Evangelie door zijn Woord, door zijn Geest, door zijn volk. Hij strijdt in Rome, in het Rome der wereld, der volkeren, der eeuwen. Hij strijdt om zijn volk; om zijn uitverkorenen; om de Gemeente uit alle volken, uit alle geslachten. Om het menschelijke leven, en om de oplossing van heel het historieraadsel; om de wereld Gods; om het gansche schepsel, dat zucht. Om Jeruzalem, het nieuwe Jeruzalem, dat uit den hemel nederdaalt. Om het Paradijs Gods in den nieuwen hemel en op de nieuwe aarde.

Rome kan de wereld niet redden. Nooit. Het kan haar slechts verslinden, verleiden en verderven.

Maar ook het Jodendom kan Rome niet redden. Integendeel, Rome verwoest het oude Jeruzalem. En het Jodendom in Rome, in de wereld, ontaardt.

Alleen *de Profetie* wijst den weg des behouds. De Zoon des Menschen, de Zoon van David, de Zoon van God, de Christus, redt Rome; Hij redt de wereld; Hij redt de menschheid; en Hij redt daarin Jeruzalem, het Jeruzalem Gods.

Hijzelf, *de Christus*, doet het, door zijn Woord, door zijn Geest, in zijn Gemeente.

Zoo komt dan in den Brief aan de Romeinen de heilige apostel Paulus in den Naam van den Heere Jezus Christus naar Rome. Hij komt in de volle wapenrusting Gods (Efeze 6); als een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie van God. Hij komt met dat Evangelie, waarvan de *belofte* door Gods profeten

in de Heilige Schriften aan Israël voor de volken gegeven is. Hij komt met het Evangelie van den *Zoon van God; den Zoon van David naar het vleesch*, den waren Koning, van God gezalfd; den Zoon des menschen, den waren Mensch, aller menschen licht en heil, den Redder van het menschenleven. Die *in de opstanding uit de dooden* als de *Zoon van God* openbaar is geworden, en openbaar ook als de zegepralende mensch, heilig en verheerlijkt door den Geest der heiligmaking. De apostel komt met het Evangelie in den Naam van Jezus Christus, den Heer; voor wien alle knie moet buigen; maar die door zijn Evangelie in het *apostelschap* uitgaat in genade, *onder alle Heidenen*, onder alle volken; opdat ze zijn Naam zouden kennen en door *geloof* Hem *gehoorzaam* zouden zijn tot behoudenis.

Zoo komt de apostel in zijn Brief tot al de geloovigen, die aanvankelijk door het Evangelie van Christus Jezus te Rome geroepen zijn. Hij komt tot hen als tot *geliefden Gods, geroepen heiligen*. En in den Naam des Heeren spreekt hij *genade en vrede van God den Vader en den Heere Jezus Christus* over deze geroepenen van Jezus Christus te Rome uit.

Dan ontdekt de apostel in zijn Brief het Heidendom, de menschheid der volkeren van Rome. (Rom. I). Maar hij ontdekt ook het Jodendom; hij verbrijzelt het in het vleesch. (Rom. 2—4). Hij legt het eenige fundament in Christus Jezus, in zijn bloed, in zijn schulddeggend, rechtvaardigmakend bloed. (Rom. 5-7). En op dit fundament doet hij nu het leven voor alle volkeren, voor alle tijden, voor heel het menschen geslacht, voor het gansche scheepsel rijzen, de toebrengring aller geslachten en de zaligheid van Israël. (Rom. 8—11). In verband daarmee geeft hij ten slotte in den Naam des Heeren regelen voor het leven (Rom. 12—15), en profeteert bij het afscheid van de broederen de verplettering des Satans onder hun voeten en de heerlijkheid Gods in der eeuwigheid (Rom. 16).

Alle tijden staan met dit Evangelie van God, aan Rome gezonden, in verband. Alle tijden; ook onze tijd. Het gaat in de tijden altoos om de menschheid. In het leven der volkeren, in de wisseling der eeuwen, in alle levensworsteling. Ook in den Raad Gods, in de gangen van den Christus, in het Evangelie.

Dat menschenleven kan zelf, ook in de twintigste eeuw, de oplossing van het levensraadsel, het heil der wereld niet brengen; hoe het zich ook uitbreide en wat ook uitvinde; geen schatten, geen genie; geen wetenschap, geen industrie, geen kunst, geen genot, geen macht, geen menigte.

Ai mij! hoe in de groote twintigste eeuw het gansche scheepsel zucht!

De roeping om het licht voor de eeuw op te heffen, is aan de Gemeente Gods, aan de geroepenen van Jezus Christus. Hun gaat de menschheid aan, hun is zij bevolen. Het Evangelie Gods is hun toebetrouwd. Het licht Gods hebben zij te laten schijnen, het zuivere licht in den Naam des Heeren.

Dit licht is echter niet onze eigen meening, niet ons stelsel, niet onze eigen gedachte, maar het woord der apostelen en profeten. Het Woord Gods, gelijk het tot Rome kwam en komt. De menschheid moet in Rome, in de wereld der volken, in de menschheid van onze groote eeuw, vernederd worden, alle vleesch beschaamd. Opdat de Christus gekend worde. En opdat het geloof in zijn Naam, in zijn bloed, door genade en vrede in gehoorzaamheid overwinne.

Niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Christus Jezus.

Mocht Rome hooren!

Heel de historie door spreekt deze apostolische Brief voor Rome, voor de volkerenwereld, het getuigenis van het Evangelie Gods.

Rome zelf, de stad, schoon zij het Evangelie diende, miskent en verdonkert sinds eeuwen met den gewaanden opperpriester, die op haar heuvelen zetelt, dit Evangelie

Gods; zij strijdt er tegen. Tot haar oordeel, indien zij zich niet bekeert.

Zal ze ook in de nieuwe tijden de wereld willen redden met een *ander* Evangelie dan het Evangelie, dat de heilige apostel aan Rome zond?

Er *is* geen ander!

Maar dan ook is er geen ander voor *ons*.

Dan ook zullen wij moeten hooren in de tijden, die wij beleven, bij de levensvraagstukken, die ons ontroeren. Wij zullen moeten hooren dit Evangelie Gods bij onze roeping en verantwoordelijkheid voor het leven der menschheid.

Er *is* geen ander Evangelie!

Zóó we dan mogen hooren als Gemeente Gods, en ook als persoonlijk geroepenen van Jezus Christus, dan zullen we door dit Woord Gods altoos weer ganschelijk in onszelf worden afgemaaid; om te sterven met de oude wereld van Rome, en met het oude Jeruzalem. Maar dan zullen we ook leven, werkzaam leven met Christus, met Gods uitverkoren geslacht; met de menschheid Gods; eeuwig leven met het nieuwe Jeruzalem; met de verlostte Schepping des Heeren.

JERUZALEM EN ROME [Rom. 1:8-10].

Eerstelijk dank ik mijn God door Jezus Christus over u allen, dat uw geloof verkondigd wordt in de geheele wereld.

Want God is mijn getuige, wien ik dien in mijn geest, in het Evangelie zijns Zoons, hoe ik zonder nalaten uwer gedenk, allen tijd in mijn gebeden biddende, of mogelijk mij nog te eeniger tijd goede gelegenheid gegeven wierd door den wille Gods, om tot ulieden te komen.

Romeinen 1:8-10.

Geheimzinnig, maar Gode tot heerlijkheid, is het zuchten van het gansche schepsel naar de openbaring der kinderen Gods. Zóó zuchtte, onwetend, het leven der volkeren na de ontsluiting van Israël in de volheid der tijden, naar den Christus, naar het Evangelie van God en het optreden der Gemeente Gods in de geheele wereld; zoo zuchtte het volkerenleven, het leven van het menschenlijk geslacht, *uit Rome naar Jeruzalem*.

Maar omgekeerd verlangt de Heilige Geest, de heerlijkheid Gods tot zijn Schepping uit te brengen, den Christus in Israël te openbaren, Gods volk uit de windselen van Oud-Israël te wikkelen, het Evangelie te doen uitgaan in de geheele wereld, met de natiën te worstelen om al het volk Gods uit alle geslachten te vergaderen, in heel het menschenlijk leven den Christus te verheerlijken en den Raad des Heeren uit te werken. Dit verlangen des Geestes werd in de zieletonen van Israëls Psalmen uitgedrukt, en in de Profetie als van Sions muren en wachttorens uitgeroepen. Met de opstanding van Christus kreeg, naar den Psalm en naar de Profetie, dat verlangen uitzicht op bevrediging (Psalm 22:28 v.v. Jes. 54). Moest de Christus, gezalfd tot bevrijder, verlangend naar de verlossing en verheerlijking, in de woestijn den blik van de koninkrijken der wereld aftrekken, om alleen den Heere God te dienen in de gehoorzaamheid des lijdens (Matth. 4:8—10); — na zijn opstanding mocht den blik in verrukking uitgaan naar de einden der aarde: " Gaat dan heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen, onderwijst al de volkeren; en ziet Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld." (Mark. 16:15; Matth. 28: 18—20).

Jeruzalem zuchtte dan ook, bij de uitstorting des Heiligen Geestes, *naar Rome*, naar alle geslachten der aarde, naar de menschheid in haar geheel, in haar volheid, in haar toekomst, in heel haar historie; naar heel het menschenlijk geslacht in den stroom der ongerechtigheden, in de zee van ellende, maar ook in al de macht van het leven, dat de Heere schiep en bewaarde, en waarin Hij het wonder der Historie uitwerkt.

Dit verlangen uit Jeruzalem is in overeenstemming met den gang van den verheerlijkten Christus in de leiding van zijn Gemeente. In het apostolaat vindt dit verlangen het aangewezen instrument. (Hand. 1: 3 en 8). In Stefanus worstelt het voor den Heere en maakt hem martelaar. Maar het wordt door dien marteldood een onbegrepen prikkel, waartegen Saulus van Tarsen de verzenen slaat, totdat hij van Christus Jezus wordt gegrepen; hij, een uitverkoren vat, om door de genade des Heeren overvloediger te arbeiden dan allen en des Heeren Naam bijzonder voor de Heidenen te dragen. (Hand. 9:15; Gal. 1:16).

De Heere heeft Paulus bij zijn bekeering aanstonds geroepen tot het apostelschap met de uitdrukkelijke opdracht: "Ik zend u tot de Heidenen, om hun oogen te openen, en ze te bekeeren van de duisternis tot het licht en van de macht des Satans tot God; opdat zij vergeving der zonden ontvangen en een erfdeel onder de geheiligden door het geloof in Mij." (Hand. 26:17 en 18).

Als Paulus later in Jeruzalem toeft en in den tempel bidt, ziet hij daar den Heere andermaal in een gezicht en wordt hem met de heerlijkste openbaring bij vernieuwing

uitdrukkelijk zijn roeping onder de Heidenen, dat is onder de volken buiten Israël, aangewezen (Hand. 22:21; 2 Kor. 12). De roeping snijdt zijn gemeenschap aan Jeruzalem niet af, maar vordert voor de eene Gemeente Gods uit alle geslachten, voor welke de vleeschelijke banden van Jeruzalem moeten wijken, hem op tot den bizonderen dienst in de wereld der volken.

Zoo wordt Paulus aan de Gemeente van Antiochië verbonden, opdat hij daar het Evangelie Gods voor de Heidenen en hun vrijheid in Christus zou handhaven, en nochtans de gemeenschap met Jeruzalem bewaren (Hand. 11:25-30; Gal. 1, 2).

Het verlangen des Heiligen Geestes liet Paulus ook in Antiochië geen rust. Zeker, ook de band met Antiochië, gelijk die met Jeruzalem, mocht door het apostolaat niet verbroken worden, maar de afzondering des apostels, om het Evangelie tot de volkeren te brengen, duldde niet, dat Paulus zich tot Antiochië bepaalde. Hij moet ook door Antiochië afgezonden worden tot den arbeid in de wereld (Hand. 13:1-3).

Daarom ving de apostel zijn reizen aan. Heel zijn ziel, heel zijn denken en leven, zijn bidden en arbeiden, werd nu door den Heiligen Geest voor zijn apostolische taak en gang bewerkt, vervuld en geleid.

De Heilige Geest zocht de landen en de volken, Hij koos daarom de hoofdwegen en hoofdplaatsen in het leven der volkeren, en Hij verhinderde den apostel, buiten zijn bedoeling te gaan (Hand. 16:6-10). Zoo bearbeidde de apostel Klein-Azië, en zoo wijdde hij zich drie jaren aan het groote Efeze. Zoo kwam hij naar Macedonië, naar Achaje, in Filippi, in Athene, en zoo arbeidde hij anderhalf jaar in Korinte.

Bij het schrijven van zijn apostolischen Brief naar Rome, op zijn derde reis, vertoefde Paulus in Korinte. De geliefde Gajus, door hem zelf gedoopt, de trouwe steun van heel de Gemeente, was zijn gastheer (1 Kor. 1:14; Rom. 16:23). Maar hoe goed de apostel hier ook thuis is, zijn verblijf kan toch niet van zeer langen duur zijn (Hand. 20:3; 1 Kor. 16:6). Hier, tegen de landengte van Korinte komen niet alleen de wateren uit het Oosten aangolven, maar ginds breiden zich ook de golven naar het Westen uit.

Ook in het hart en het leven van den apostel ontmoeten het Oosten en het Westen elkaar. Al zijn gedachten worden ingenomen door deze twee: het Oosten en het Westen; Jeruzalem en Rome; Israël en de volkeren, de oude en de nieuwe wereld. Zoo leeft de apostel in de steeds inniger kennis van Jezus Christus zijn Heer, in het diepe besef van zijn apostolische roeping voor alle volkeren en voor Israël. Zoo gaan zijn gedachten telkens weer uit naar Jeruzalem. Maar zoo ook wordt zijn ziel bewogen tot machtige biddende werkzaamheid met Rome.

Zoo schreef de apostel Paulus, te Korinte, vóór zijn afreizen naar Jeruzalem, onder de werking en leiding des Heiligen Geestes naar Rome zijn Brief.

Nog zucht de wereld der menschheid van de einden der aarde maar ook in haar levensvol centrum, in haar geweldig golvende beweging, en in haar machtig ontroerde diepten onbewust naar het Woord van God.

En met den Heiligen Geest zucht de Bruid des Heeren naar het leven der menschheid.

Haar is het Woord van God voor de menschheid toebetrouwd.

Zoo moge dan het Woord van God door haar getuigenis tot het leven der menschheid uitgaan!

VERLANGEN NAAR ROME [Rom. 1:11-13].

Want ik verlang, om u te zien opdat ik u eenige geestelijke gaven mocht meedeelen, ten einde gij versterkt zoudt worden; dat is om mede vertroost te worden onder u door het onderling geloof, zoo het uwe als het mijne.

Doch ik wil niet, dat u onbekend zij, broeders! dat ik menigmaal voorgenomen heb tot u te komen (en ben tot nog toe verhinderd geweest (opdat ik ook onder u eenige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de andere Heidenen.

Romeinen 1:11-13.

Door den Heiligen Geest gedrongen, in gedurig gebed tot den Heere, ging in Korinte de ziel van den apostel Paulus in groot verlangen naar Rome uit.

De apostel is reizende voor de heiligen in Judea en Jeruzalem; daarvoor is hij ook naar Korinte gekomen (1 Kor. 16:1-7; 2 Kor. 9). En van Korinte zal hij nu ook naar Jeruzalem vertrekken (Rom. 15:25-27), om des Heeren volk uit Israël te verkwikken en te ondersteunen, door de hand van des Heeren volk uit de Heidenen.

Behalve dit bekent de apostel echter een bijzondere binding door den Heiligen Geest, die zijn reis naar Jeruzalem voert (Hand. 20: 22). Het wordt hem immer duidelijker, dat zijn plaats niet meer is in Achaje, Macedonië of Klein-Azië; de Gemeenten hier zien zijn aangezicht voor het laatst; zijn reis naar Jeruzalem is zijn afscheid (Rom. 15:23; Hand. 20:22-38). Ja, de vijandschap tegen den arbeid des apostels is hoog gestegen, terwijl het Evangelie Gods onder de Heidenen wortel schoot en het fundament der Gemeente gelegd is. Wat boeit hem nu in zijn reis voor de heiligen van Jeruzalem? Wat wacht hem toch in Jeruzalem? O, een afscheid ook daar; een beslissing, een breuk; verwerping, gevangenis. Ook de dood? (Hand. 20:22-24; 21:13).

De apostel ziet de verwerping gekomen over Israël, over het oude Jeruzalem, — zijn maagschap naar het vleesch (Rom. 11:25; 9:13)... Maar hij ziet daarin ook de volledige vrijmaking komen van de Gemeente Gods; de overwinning van het Evangelie; de beslissing voor alle volkeren; de bekroning van den apostolischen dienst; de gang des Geestes naar het Westen; de toekomst aller Heidenen; en daarna de zaligheid van geheel het Israël Gods (Rom. 11:11, 25-36).

Ja, de apostolische dienst moet nu loopen over Jeruzalem tot een ontzettende oplossing; tot beslissing over den apostel; tot beslissing over Jeruzalem en Israël; maar tot beslissing ook over de menscheid, over de volkeren, over Rome (Hand. 21:28)¹.

¹ De Schrift eindigt in de "*Handelingen der Apostelen*" het verhaal van den apostolischen arbeid met het feit van dien arbeid in Rome. De gevangenschap van Paulus is hier bijzaak, de gang van het apostolaat hoofdzaak.

Het feit, dat de Schrift hier Petrus buiten laat, slaat aan de pretentie der Roomschen op den stoel van Petrus den bodem in.

Al is ook Petrus later te Rome gekomen en gestorven, wat niet geloochend behoeft te worden, *de gang van het apostolaat naar Rome* het apostolische feit, door den Heiligen Geest gewerkt en in de Schrift gewaarmerkt, gaat buiten den apostel Petrus om.

En een apostolisch optreden van Petrus in Rome vóór den arbeid van Paulus laat de Schrift niet toe (Rom. 15:20; Hand. 28:1). De Schrift bedoelt ook beslist in de "*Handelingen*" den gang van den apostolischen arbeid *van Jeruzalem tot Rome* te teekenen, en daar staat, wat Rome aangaat, Petrus zoowel als de andere apostelen behalve Paulus, buiten.

Het *ingebeelde feit* van Petrus' apostolischen stoel te Rome, dat de Kerk heeft misleid en Rome

Over Rome?

Ja, want, wondervol, Rome neemt bij toeneming de gedachten van den apostel in. Ook daarin bindt hem de Heilige Geest. Heeft hij, de Hebreër uit de Hebreëen, nochtans Romeinsch burger geboren, sinds zijn vurige jeugd in Tarsen het verlangen naar de groote stad, den roem der aarde, gekend naast of tegenover het niet minder machtig verlangen naar Jeruzalem; — sinds zijn bekeering en roeping door den Heere Jezus Christus treedt door zijn apostolische taak de gedachte aan Rome almeer in de ziel van Paulus op den voorgrond. En nu, reeds vele jaren heeft een groot onuitsprekelijk verlangen naar Rome het apostolisch hart van Paulus ingenomen. (Rom. 15:23). Ongetwijfeld, de Heilige Geest drong hem naar Rome en vorderde zijn hart, zijn leven, voor Rome op.

Menigmaal heeft de apostel zich dan ook *voorgenomen*, naar Rome te reizen (Rom. 1:13); maar het was blijkbaar de tijd des Heeren nog niet; tot nog toe werd hem de weg niet geopend, hoezeer ook zijn hart gedrongen werd² (Rom. 15:22; 1:13). Thans heeft hij reeds te Efeze, vóór hij afreisde naar Achaje, zijn voornemen uitgesproken om naar Rome te gaan (Hand. 19:21), en dat voornemen houdt hem dan ook te Korinte rusteloos bezig. Alleen, de apostel bedoelt niet, dat hij opzettelijk en tot zijn einde in Rome zal arbeiden, 't Is alsof hij daaraan niet durft te denken; 't is alsof het niet kan. Zoo hij dan maar *iets* aan Rome mag doen; zoo hij dan maar eenig deel mag hebben aan de zegening van de Gemeente des Heeren te Rome! Zoo hij zich dan maar eenigszins in Rome verkwikken en aan de gemeenschap met de geroepenen van "Jezus Christus aldaar zich verzadigen mag. En daarom overlegt Paulus dan: hij wil over Jeruzalem naar het Westen, naar het verre Westen, naar Spanje gaan; naar Spanje maar. dan *door Rome*. Dan zal hij toch als Christus' apostel in Rome zijn; in Rome, dat zijn gedachten en zijn hart, zijn bidden en zijn verlangen vervult (Hand. 19:21; Rom. 15:24, 28).

Alles spreekt den apostel gedurig weer van *Rome*.

Gelijk Rome bij de Heidenen, de wereld door, geroemd werd en overal als een godin haar tempel ontving, — zoo gaat van de Gemeente van Christus te Rome zonder directen apostolischen arbeid, een steeds krachtiger roep door al de Gemeenten van Christus in Azië, Macedonië en Griekenland (Rom. 1:8). De wereld gevoelt iets; de Gemeenten van Christus gevoelen iets, van Jeruzalem tot Illyricum toe (Rom. 15: 19), bij het machtig dringen van den Heiligen Geest in het hart van den apostel naar de Gemeente van Christus te Rome, en daarmee naar het verre Westen van de wereld der volken.

Maar alles spreekt tot Paulus ook van *Jeruzalem*.

Zoo zal hij dan, — aldus besluit de apostel, — over Jeruzalem door Rome naar Spanje reizen.

.... Totdat hem straks de bedoeling des Heeren duidelijk wordt, en hij naar Rome gaat als een gebondene, een uitgeworpene van Jeruzalem, in wien het Evangelie Gods *door*

bedorven, moet worden losgelaten. De Schrift veroordeelt het.

En het *Schriftfeit* van de *apostolische zending van Paulus* te Rome en van den *Brief aan Rome* moet in zijn rijke beteekenis in het leven der Kerk van Christus, ook in Rome, doordringen. Het groote wereldfeit waarvan de Kerk van Christus zich niet mag losmaken, blijkt dan niet *Petrus te Rome* of in plaats daarvan *Paulus naar Rome*, maar, blijkens den Brief aan Rome in het merkwaardig tijdsgewricht, waarin die Brief gesteld is: het Evangelie Gods voor alle geslachten naar Rome: *Christus in Rome*.

² De Heilige Geest liet blijkbaar een optreden van den apostel te Rome nog niet toe, hoezeer Hij er hem heendrong. De Gemeente van Christus te Rome kwam zonder eigenlijk apostolisch optreden door het Evangelie op, profeteerend voor de volken de vrijheid der Kerk van Christus, om naar het Woord van God als de Gemeente van Christus te leven, zonder iemands heerschappij te dragen, ofschoon zij aanspraak maakt op den dienst van hen, die Christus tot opbouw van zijn Lichaam gegeven heeft, en daar mee van alle apostelen. — gelijk de apostel Paulus later uit Rome schrijft (Ef 4:1-16; Kol. 1:23-29).

Jeruzalem aan Rome wordt uitgeleverd. Paulus gaat dan naar Rome als een gevangene van Jezus Christus, gebonden tot den dienst van het Evangelie onder de Heidenen; voor den Keizer; voor de Gemeente van Christus in Rome; en voor de wereld der toekomst.

.... En thans, eer de apostel Korinte verlaat, leidt de Heilige Geest hem, overlegend en verlangend en biddend, tot het schrijven van zijn apostolischen *Brief naar Rome*, waarin hij het Fundament Gods, in Christus voor de menschheid gelegd, bij de ontzaglijke beslissing, die komt, voor Heidenen en Joden ontdekt en handhaaft, vastlegt in de Schrift voor alle eeuwen, en bij de zelfverwoesting van Jeruzalem aan Rome voor de Gemeente Gods uit alle volken toevertrouwt. Maar waarin hij ook voor zich en voor Gods Kerk den zoen vindt, de eenheid en zaligheid voor Israël en de volken, voor *Rome en Jeruzalem*.

SCHULDENAAR AAN HET EVANGELIE [Rom. 1:14].

Beiden Grieken en barbaren, beiden wijzen en onwijzen, ben ik een schuldenaar.

Romeinen 1:14.

Het keurmerk der Gemeente Gods, die uit alle geslachten vergaderd wordt, is *de eenige Naam*, die onder den hemel den menschen tot behoudenis gegeven is.

Want de Gemeente Gods is de menselijke gemeenschap in Christus Jezus, de gemeenschap der heiligen in Hem, die het Hoofd is, namelijk Christus. In Hem, den Zoon van God, door den Vader tot een Heer en Christus gezalfd, zijn allen, die tot deze gemeenschap behoren, uitverkoren en tot kinderen Gods verordineerd; in Hem hebben zij de verlossing door zijn bloed; in Hem wordt alles tot één vergaderd, wat in den hemel en op de aarde is. De eenheid der Gemeente Gods is dan ook in dezen Christus; zij moet zich van haar eenheid in Christus bewust worden en die eenheid openbaren, de eenheid des geloofs en der kennis van den Zoon van God, uit wien het geheele Lichaam der gemeenschap in samenvoeging en samenbinding opwast tot één heiligen Tempel in den Heere (Ef. 1-4).

Deze gemeenschap is dan ook een gemeenschap door den *Geest* van Christus (Ef. 2: 18 en 22; 4:4) en komt middellijk tot stand door het *Evangelie* van Christus. Hij heeft, komende, door het Evangelie, vrede verkondigd aan die nabij en die verre waren (Ef. 2:17). Ook onder het Oude Verbond was de ware eenheid' van Gods volk in het afgezonderde Israël een eenheid in Christus, als het ware Zaad van Abraham, een eenheid door den Heiligen Geest en in het Evangelie, als belofte geschonken (Gal. 3: 16 en 29; Rom. 9:8; Hagg. 2:5 en 6). En in de volheid der tijden, als de verborgenheid der eenheid en heerlijkheid, de zegen Abrahams voor alle geslachten, in Christus Jezus geopenbaard wordt, gaat het Evangelie ook uit tot alle creaturen (Mark. 16:15; Matt. 28:19), Apostelen en Profeten, Evangelisten en Herders en Leeraars zijn slechts dienstbare *schuldenaars*, om dit Evangelie te brengen, te boekstaven, uit te brengen, te ontsluiten en toe te eigenen aan de geroepenen van Christus Jezus.

De eenheid der gemeenschap is niet in de dienstknechten van Christus. Zij zijn het fundament niet, maar zij leggen het fundament (1 Kor. 3:10 en 11; Ef. 2:20). Naar hen groepeerde zich de gemeenschap niet, zoodat er Gemeenten van dezen en van dien apostel of van dezen en dien leeraar zouden mogen bestaan (1 Kor. 1:11-17). Slechts dienaars, schuldenaars van het Evangelie zijn zij, opdat zij door het Evangelie zouden roepen en de geroepenen door hun woord in Christus gelooven zouden; opdat het zou worden uit *Grieken en Barbaren*, uit *wijzen en onwijzen*, één Kudde en één Herder, de overste Herder der schapen (Joh. 17:20; Gal. 1:10 en 16; 1 Petr. 5:1-4). Zij zijn van Christus gegeven tot opbouw van zijn Lichaam; tot volmaking van de gemeenschap der heiligen, de gemeenschap des levens met den Vader en met zijnen Zoon Jezus Christus (Ef. 4:11 en 12; 1 Joh. 1:3). De Gemeente is niet hun eigendom, maar zij zijn het eigendom der Gemeente, zij allen zonder onderscheid, omdat de Gemeente *van Christus* is (1 Kor. 3:21-23).

Er bestaat dan ook niet, gelijk de critiek onzer dagen, op het voetspoor der valsche broederen van ouds, wil vaststellen, een Evangelie van Paulus en een Evangelie van Petrus, al heeft de Heere Christus een bijzondere apostolische taak aan Petrus en Jacobus onder de Joden en aan Paulus onder de Heidenen opgedragen (Gal. 2:4, 5, 7-9), Het Evangelie van eiken apostel is *het* Evangelie, dat voor Petrus zoowel als voor Paulus geldt (Gal. 2:2 en 14; Hand. 15:7-11, 14-17, 22-26; Gal. 2:9). Het is het Evangelie van God in de belofte der Profetie en in de prediking der apostelen; het Evangelie der Schriften; het Evangelie van Christus; *het* Evangelie, en er is geen ander; wie een ander

Evangelie brengt, die is vervloekt (Rom. 1:1-5, 16; Gal. 1:6-9).

Daarom en daarom alleen is de Gemeente Gods aan de Apostelen en Profeten gebonden. Niet om een gezag van deze mensen, dat zij zouden kunnen doen overgaan, gelijk de Roomsche priesters leeren. Ware het al zoo, dan gold voor de Gemeente Gods te Rome en onder de volken niet het bijzondere gezag van Petrus, maar dat van Paulus (Gal. 2:8 en 9; Rom. 1:5-7, 13-15; 15:20-24, 29). Doch zoodanig gezag *is* er voor de Gemeente Gods niet; slechts het gezag van het Evangelie, dat aan de apostelen is toebetrouwd, opdat de Gemeente *van Christus* zij (1 Kor. 3:5-9).

Aan dat Evangelie is de gemeenschap der geroepenen van Christus Jezus onvoorwaardelijk gebonden, en daarom aan de Schriften, waarin het Fundament Christus door Apostelen en Profeten gelegd is (1 Kor. 3:10-23; Ef. 2:20-22; Joh. 20:31; 1 Joh. 4:1-3; 5:13, 20; 1 Petr. 2:4-9).

Zóó komt nu ook de apostel Paulus in zijn brief met het Evangelie tot de geroepenen van Christus Jezus te Rome.

Niet om door zijn gezag de gemeenschap der geloovigen te Rome tot een Gemeente van Christus te maken. Dit was reeds door het *Evangelie* geschied, zonder eenigen bijzonderen apostolischen arbeid. En de apostel erkent die gemeenschap, omdat Hij een dienaar, een schuldenaar van Christus is. De geloovigen te Rome zijn hem geroepenen van Christus Jezus, al zijn ze niet door een apostel of op apostolische lastgeving geroepen; zij zijn hem geliefden Gods, geroepenen heiligen, over wie hij den apostolischen zegen spreekt, als over de Gemeente van Christus (Rom. 1:6, 7). Hij erkent hun geloof, waardoor zij als Gemeente van Christus voor de geloovigen alom openbaar zijn geworden. Hij looft God voor dit werk van Christus te Rome (Rom. 1:8). En hij komt voorts tot de geroepenen des Heeren te Rome met het Evangelie, waaraan zij door Christus gebonden zijn, het Evangelie der Schriften, het Evangelie van Christus, om naar zijn roeping als apostel dat Evangelie voor hen te ontsluiten en hen daardoor te bevestigen in Christus (Rom. 1:15-17; 16: 25-27).

De Gemeente van Christus te Rome is zonder opzettelijken apostolischen arbeid ontstaan door het Evangelie. Ware haar opkomst toch vrucht van apostolische werkzaamheid, zoo zou zij door *Paulus* gesticht moeten zijn (Gal. 2:8 en 9). Paulus is zich dan ook als apostel steeds zijn bijzondere roeping tegenover Rome bewust geweest. (Rom. 1:6, 9, 10, 11, 13, 15; 15:20, 23, 28, 29); maar de Heere heeft Paulus' opzettelijken arbeid te Rome jaren lang kennelijk *verhinderd*, en buiten dien arbeid om, Zich te Rome door het *Evangelie* een Gemeente vergaderd (Rom. 1:13; 15:22; 1:6, 7; 6:3, 17; 12:4-8; 1:8).

Het feit van het ontstaan der Gemeente te Rome zonder apostolisch initiatief of gezag is ongetwijfeld van groote beteekenis. Het is volstrekt geen *toevallig* feit en het staat ook niet op zichzelf. Veeleer is er iets opzettelijks in de leiding des Heiligen Geestes op te merken, waar zoodanig opkomen van Christus' Gemeente door het Evangelie in *Rome* blijkt en door de Schrift in *Antiochië* uitdrukkelijk geconstateerd wordt.

In Antiochië toch hadden enkele geloovigen, tijdens de vervolging door Paulus na Stefanus' dood verstrooid, het Evangelie gebracht. Niet de Judaeërs, maar Cyprische en Cyreneïsche mannen uit hen hebben daar het Evangelie tot de Grieken gesproken; en de Heere heeft dit werk zoo bevestigd, dat er één aanzienlijke Gemeente uit wies. Eerst eenigen tijd later kwam de tijding van dit feit te Jeruzalem, en Barnabas, niet een apostel, door de Jeruzalemsche Gemeente gezonden, heeft toen de Gemeente te Antiochië bezocht. Hij vorderde haar ook niet op voor het Jeruzalemsche gezag, maar hij vermaande haar, om bij *den Heere* te blijven, en hij reisde door naar Tarsen, om Paulus te zoeken en met hem in Antiochië de Gemeente te dienen (Hand. 8:4; 11:19-26)³.

³ Dit moet geweest zijn in het jaar 43 onzer jaartelling, terwijl de bekeering van Paulus in 37 gesteld moet worden. De Gemeente te Antiochië had dus bij de komst van Barnabas reeds meerdere jaren bestaan.

De Schrift brengt dit feit der stichting van de Gemeente te Antiochië dan ook in verband met de andere feiten tusschen den dood van Stefanus en de uitzending van Paulus, namelijk met de toebrenging van de Samaritanen, van den Moorman, en van Cornelius, waarin het Evangelie naar de Schriften en het kennelijk eigen werk des Heeren telkens vóór den apostolischen dienst uitging en door dien dienst bevestigd werd; gelijk de apostel Petrus zich ook voor de apostelen en de broeders te Jeruzalem verantwoordde (Hand. 8, 10, 11). Als Petrus er later op wijst, dat de Heere hem verkoren heeft, opdat de Heidenen het woord des Evangelies het eerst uit zijn mond zouden hooren en gelooven, dan bedoelt hij blijkbaar ook allerminst, dat de roeping der Heidenen van hem moet uitgaan, maar hij wijst er juist op, dat de Heere door zijn dienst in het geval van Cornelius eens en voor altijd heeft bewezen, dat geen juk van Jeruzalem of van de Apostelen op den hals dergenen, die de Heere door zijn Evangelie toebracht, mocht worden gelegd. Het woord van Petrus werd dan ook door Jakobus aldus vertolkt: "Simeon heeft verhaald, hoe God eerst de Heidenen heeft bezocht, om uit hen een volk aan te nemen voor zijn Naam" (Hand. 15:7—11, 14v.v.).

Zoo is dan ook te Rome de Gemeente van den Heere Jezus Christus gesticht door het Evangelie. En de apostel Paulus, die zich voor Grieken en Barbaren een schuldenaar van het Evangelie wist te zijn, kwijtte zich van deze schuld aan het Evangelie door zijn apostolischen dienst onder de leiding des Heiligen Geestes ook dienstbaar te stellen in het schrijven van zijn Brief naar Rome.

En zoo blijft met de Gemeente van Christus, ook ieder, die voor het Evangelie is afgezonderd, schuldenaar aan het Evangelie in de wereld der menschheid.

DE GEMEENTE VAN CHRISTUS TE ROME [Rom. 1:15].

Alzo hetgeen in mij is, dat is vol-vaardig, om u ook, die te Rome zijt, het Evangelie te verkondigen.

Romeinen 1:15.

Omtrent de wijze, op welke de Gemeente van Rome tot stand kwam, hebben we geen bericht. Het voorbeeld van Antiochië kan ons hier alleen licht geven, en voorts mogen de gegevens, die Schrift en Historie bieden, niet buiten rekening blijven.

Vooreerst spreekt hier het feit, dat onder de geloovigen te Rome, ofschoon onmiskenbaar hoofdzakelijk uit de Heidenen (Rom. 1:5, 13, 15) toch ook meerderen uit de Joden waren, gelijk uit den Brief genoegzaam blijkt. De apostel noemt in zijn groeten Andronicus en Junias, die van zijn familie waren en reeds vóór hem tot het geloof in Christus zijn gekomen (Rom. 16:7 vgl. ook vers 11); in hen treffen wij dus geboren Joden aan, die reeds tot de eerste geloovigen in Christus hebben behoord.

Bij de levendige gemeenschap tusschen Rome en het Oosten, bepaald ook tusschen de Joden te Rome en Jeruzalem, waarvan ook het Pinksterverhaal spreekt, is het zeer verklaarbaar, dat het Evangelie van Christus niet alleen onder de Joden, maar ook onder de Heidenen te Rome reeds vroeg gekend werd. Zoo kan de geschiedenis der Wijzen van het Oosten, in verband met den kindermoord te Betlehem in Rome verhaald zijn. We behoeven het verhaal niet aan te nemen, dat Pilatus de toedracht van Jezus' veroordeeling en kruisdood met bijgevoegde beeltenis, die hij van den Christus zou hebben laten vervaardigen, naar Rome gebriefd heeft; maar zeker is, dat de Romeinsche geschiedschrijver Tacitus reeds het feit van den dood des Heeren verhaalt. Zoo moet er reeds vroeg te Rome van den Christus gesproken zijn.

Ook Rufus in Rom. 16:13 trekt de aandacht, daar Markus, die zijn Evangelie te Rome schreef, Alexander en Rufus, (blijkbaar in de Gemeente te Rome goed bekend), noemt als zonen van Simon van Cyrene (Mark. 15:21). Paulus vermeldt ook de moeder van Rufus, en noemt haar daarbij zijn eigen moeder. Dit gezin stond dus ook reeds geruimen tijd in een bijzondere betrekking tot het Evangelie van Christus en tot den apostel Paulus.

Onderscheiden geloovigen in Rome zijn den apostel bijzonder bekend; in geen zijner Brieven geeft hij zulk een lange reeks groeten, als juist in dezen Brief aan Rome. Het zijn echter niet enkel familieleden en volksgenooten, ook geloovigen uit de Heidenen en medearbeiders in het Evangelie, die Paulus in Rome groet. Hier zijn Epenetus, de eersteling van Achaje in Christus (Rom. 16:5); Maria, die veel voor den apostel gearbeid heeft (16:6); Amplias en Stachys zijn beminden (16:8 en 9); Apelles, dien hij als een beproefd Christen kent (16:10); Urbanus, een medearbeider in het Evangelie (16:9); en vooral Aquila en Priscilla, medewerkers van den apostel, die voor zijn leven hun hals gesteld hebben en die bij al de Gemeenten des Heeren uit de Heidenen dankbaar worden genoemd (16:3 en 4).

Waar nu zoovele geloovigen te Rome, den apostel, die nog nimmer te Rome geweest was, bekend waren (zie de geheele reeks Rom. 16), daar blijkt wel, hoe Rome niet alleen uit den kring der geloovigen te Jeruzalem, maar vooral ook uit de Gemeente van Christus, die uit de Heidenen waren, uit de Gemeenten, aan welke de apostel Paulus arbeidde, het Evangelie ontving.

Voor al Aquila en Priscilla trekken hier onze aandacht, omdat de Schrift ons van hen meer verhaalt. Zij zijn ongetwijfeld voor de Gemeente te Rome van meer dan gewone betekenis.

Aquila en Priscilla woonden te Rome tot op de verdrijving der Joden onder keizer Claudius (Hand. 18:2). De Romeinsche geschiedschrijver Suëtonius verhaalt ons, dat

deze verdrijving het gevolg was van de onrust, die onder de Joden door een zekeren Christus (hij schrijft Chrestus) werd verwekt, een mededeeling, die ernstigen grond geeft voor het vermoeden, dat geschillen over den Christus onder de Joden te Rome beroering veroorzaakten en er dus toen reeds geloovigen in Christus te Rome gevonden worden, mogelijk ook geloovigen, die den Christus aan de Heidenen predikten, waardoor, gelijk overal, ook in Rome het twistvuur onder de Joden uitbrak. Hoe het zij, Aquilla en Priscilla kwamen zoo naar Korinte, kort voordat de apostel Paulus daar voor de eerste maal aankwam. Anstonds zocht de apostel hen op, wat zeker niet zonder reden geschiedde, en dus op een bijzondere belangstelling van den apostel voor de jongste gebeurtenissen te Rome of op een reeds bestaande betrekking op de personen van Aquila en Priscilla wijst. Dat Paulus als tentenmaker met Aquila werkte is toch blijkbaar geen aanleiding tot zijn bezoek aan hen, maar volgt daarop (Hand. 18:2 en 3). En waar hun toebrenging tot het Evangelie niet verhaald wordt, maar hun betrekking tot den apostel ook bij de hevige vijandschap der Korintische Joden en bij zijn prediking aan de Heidenen gedurende het ander-halfjarige verblijf van den apostel te Korinte voortduurt, ligt hierin opgesloten, dat Aquila en Priscilla Christenen uit de Joden waren, die de prediking van het Evangelie aan de Heidenen ernstig voorstonden. Hier te Korinte hebben Aquila en Priscilla ongetwijfeld voor den apostel "hun hals gesteld" en al de Gemeenten uit de Heidenen duurzaam aan zich verplicht (Hand 18:4-11; Rom. 16:3 en 4). Hun banden aan den apostel en hun zorg voor hem blijken dan ook zóó innig te zijn, dat zij met Paulus uit Korinte naar Efeze afreizen (Hand. 18:18). Zij blijven te Efeze, als Paulus vertrekt, en blijken daar in staat, om Apollos, die machtig is in de Schriften, den weg Gods onderscheidenlijker uit te leggen (Hand, 18:24-26), zoodat deze straks als prediker van het Evangelie van Christus naar Achaje kan vertrekken en bijzonder de Gemeente van Korinte in het Evangelie kan dienen (Hand. 18:27, 28; 19:1; I Kor. 3: 5 en 6). Bij de terugkomst van Paulus in Efeze of tijdens zijn drie-jarig verblijf aldaar, waarin het Evangelie overwinnend onder de Heidenen doorbreekt, maar waarmee ook het einde van den apostolischen arbeid in het Oosten begint te naderen, zijn Aquila en Priscilla waarschijnlijk reeds weer naar Rome vertrokken; althans hun namen worden in de "Handelingen" niet meer genoemd; maar het doorbrekend verlangen van Paulus naar Rome wordt bij zijn vertrek van Efeze geboekstaafd (Hand. 19:21). En als nu Paulus door Macedonië en Achaje naar Korinte reist, en daar in den winter tusschen de jaren 58 en 59 zijn Brief naar Rome schrijft, ontvangen Aquila en Priscilla in het slot van zijn Brief den eersten en teedersten groet.

Met deze gegevens is het ontstaan der Gemeente te Rome door het Evangelie van Christus, en wel als Gemeente uit Joden en Heidenen, maar toch vooral uit de Heidenen⁴, allerm minst onverklaarbaar; en ook niet onverklaarbaar haar goede naam in de Gemeenten van Christus (Rom. 1:8; 16:19) en de betrekking dier Gemeenten op haar, waardoor zij van Efeze tot Korinte haar groet voor Rome aan den apostel opdragen (Rom. 16: 16, 23).

Aldus is de Gemeente te Rome, zoo gewichtvol voor de wereld, door het Evangelie van Christus geboren. De apostolische Brief, die aan het apostolisch bezoek voorafgaat, dient haar, om haar door het Evangelie in Christus te bevestigen, gelijk alom in de wereld der menschheid de Gemeente van Christus door den dienst des Evangelies moet worden gesterkt en bevestigd in het geloof, om de getuige des Heeren te zijn en het licht van zijn Woord in het menschenleven te dragen.

⁴ De kring der Joden, die niet tot het geloof in Christus kwamen, sloot zich ook te Rome, gelijk overal, blijkbaar almeer van de geloovigen af en nam bij Paulus' komst te Rome een zekere houding uit de hoogte aan (Hand. 28:17-29, vgl. vs. 14 en 15).

EEN KRACHT GODS TOT ZALIGHEID [Rom. 1:16, 17].

Want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft, eerst den Jood, en [ook] den Griek. Want de rechtvaardigheid Gods wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof; gelijk geschreven is: maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.

Romeinen 1:16, 17.

Het Evangelie van Christus is *een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft, eerst den Jood, en ook den Griek.*

Hoe hebben de geslachten, de natiën der menschen, de opvolgende eeuwen, het heil gezocht? De illusie van macht en zelfbehagen, van eigengerechtigheid en eigenwilligen godsdienst moge in de crisis der oude wereld al voor een tijd hier en daar achteruitgedreven worden, — de pretentie der *Joden* en der *Grieken* dringt met kracht op Rome aan. En ze dringt zich in altoos nieuwe vormen in alle nieuwe verheffingen der volgende eeuwen op.

De *Joodsche* godsdienst, als vormelijke ceremoniële dienst worstelde in Paulus' dagen wanhopig in Jeruzalem en in de volkerenwereld om de erkenning van Jeruzalem als de heilige stad, om de hulding van het teeken van den uitwendigen godsdienst in tempel en altaar, in besnijdenis en reiniging, in priesterschap en offerande. En die worsteling om de glorie voor dat teeken zou ook na Paulus, en na Jeruzalems ondergang voortduren; weldra in het Christendom, in Rome zelf; in priesterkleed en priesterdienst en opperpriesterschap, in priesteroffer en ceremonie, en in den roep om de erkenning van Rome als de heilige stad. In den roep van het Ultramontanisme voor Rome, erfgenaam van Jeruzalem in wettischen ceremoniëelen zin, erfgenaam der Schriftgeleerden en Farizeën op den gewaanden stoel van Mozes, in den beweerd catheder van Petrus. In dat teeken van Rome, in dat oude teeken der Joden, moest de overwinning behaald worden over het Romeinsche rijk; later over de nieuwere volken; en thans over de nieuwste tijden. Tegen het Socialisme en Anarchisme in wereldberoering en wereldlijden heft Rome dit teeken op voor de toekomst, voor de menschheid, die schreeuwt om levensvernieuwing.

Maar behalve de Joden, die voor hun teeken opkwamen tegen het kruis, tot straks in Romes priesterschaar het kruis van zijn ergernis wordt ontdaan en als het teeken van de nieuwe heilige stad der menschheid tot redding wordt opgeheven in de wereld, — melden zich sinds de wereldcrisis van Paulus' dagen de *Grieken* aan; de Grieken met hun levensopvatting, hun spel en hun sport, hun smaak en hun schoonheid, hun genot, en hun wijsheid, hun kunst en wijsbegeerte, hun natuurleven en hun wereldidealen. De Grieken zullen voortleven. Hunner zal Rome zijn; Rome en de wereld. Zij zullen in de stad der steden zich nestelen. Zij zullen de eeuwen overleven. Zij zullen mee worstelen met en om het Christendom; en straks den christenmantel afwerpend, om de menschheid. Zij zullen in de Middeleeuwen boeien, kunst en wetenschap vasthouden; en dan bij het einde der Middeleeuwen opstaan in jong leven als de Restauratie; in de Humanisten zullen zij naar de spits van het menschelijk leven dringen; wetenschap, wijsbegeerte, theologie, lectuur en kunst, denken en leven beheerschen; en zij zullen, als weleer Achaje, straks heel de wereld bekoren, Zij zullen in de ontknoppende eeuw de menschheid betooveren door hun idealen en haar vrijmaken in de natuur.

Tegenover Joden en Grieken staat de geroepen apostel van Jezus Christus met *het Evangelie*, en daarin is de positie van het Evangelie in de wereld geteekend. Het Evangelie is *niet* het teeken, niet de wijsheid der menschen, niet de droom der Joden of het ideaal der Grieken. Maar het treedt *tegenover* die beiden in den Naam des Heeren op. Het is het Evangelie *Gods*, een kracht *Gods* tot redding van het menschdom. Alleen *het Evangelie* redt het leven in Rome, in heel de wereld, in heel het menschdom, in de

telkens weerkeerende crisis van het menselijke geslacht; in Paulus' eeuw; in de eerste eeuwen; in de Middeleeuwen; in de Reformatie; in de nieuwe eeuw; in de ontzaglijke worsteling, die over het menselijk leven komt. De *Jood* wordt alleen gered door te vallen onder het Evangelie, hij het eerst, het dichtst bij; en de *Griek* wordt behouden, door het Evangelie gevangen genomen tot de gehoorzaamheid van Christus. Het omhulde gekloosterde leven, dat in de *Joodsche* gestalte God en de gerechtigheid zoekt, en het vrije wereldleven, dat in de *Grieksche* gestalte de natuur, de menschheid, de wijsheid en het ideaal zoekt, — zij worden gered door *het Evangelie*.

Het Evangelie is de eenige kracht, de kracht Gods tot behoudenis. Deze kracht Gods was verborgen aanwezig in de belofte des Heeren aan Abraham, en daarom was het, ofschoon door het vleesch niet gekend, verborgen aanwezig in de ceremoniën en in den tempel van Jeruzalem, in het geheimvolle profetische woord. Nochtans is dit Evangelie ook onder het Oude Verbond door de uitverkorenen Gods, gelijk door Abraham, gekend in het geloof en bood het hun reeds de gerechtigheid Gods en het zaad des levens.

De rechtvaardigheid Gods wordt in het Evangelie geopenbaard uit geloof tot geloof. Met de ontsluiting van het Evangelie in de opstanding en hemelvaart van Christus treedt de tijd der verberging terug en gaat de openbaring van het geheim des Evangelies in de wereld uit.

Gerechtigheid en leven zijn de schatten, die het Evangelie ontdekt; de schatten, door Joden en Grieken, door Roomsche werkeiligheid en humanistische vrijheid gezocht, maar niet verkregen. Gerechtigheid en leven zijn de schatten, die het Evangelie ook thans aan de menschheid openbaart tot behoudenis. *Gerechtigheid Gods*; verzoening met God, gerechtigheid voor God; de gerechtigheid, die Gode behaagt; de gerechtigheid, die God schenkt, die naar zijn eeuwig bedoelen is, uit zijn Raad, uit zijn Voornemen, uit zijn gedachten, uit zijn Welbehagen, naar *zijn* Ideaal. Deze gerechtigheid is voor de menschen en de menschheid de eenige grondslag om te bestaan; de eenige wortel om te leven. Gerechtigheid *uit geloof*; uit genade geschonken en geloovig aangenomen; aanschouwd en omhelsd in Christus Jezus, in het geloof komend over de ziele tot vrede, tot rust, tot gemeenschap met God, *tot geloof*, d.i. tot een nieuw leven, *het leven des geloofs*.

Zóó heeft het de Profetie in de belofte gelezen, *gelijk geschreven is: de rechtvaardige zal uit het geloof leven* (Habakuk 2:4). *Zóó* hebben het Abraham en David en al de heiligen, die den dag der vervulling wachtten, gekend. En *zóó* treedt nu het Evangelie op in de wereld, roepend tot *leven*, tot het volle leven, door het *geloof*, op den grondslag van de geschonken en geopenbaarde *gerechtigheid Gods*.

Zoo roept het Evangelie in Paulus' Brief naar Rome en door dien Brief in Rome naar heel het menselijke geslacht, naar heel het menselijke leven, tot den dag, waarin de Heere verschijnt.

Zoo riep dit Evangelie in de crisis van Jeruzalems ondergang en van de ontbinding in het Romeinsche rijk. Zoo riep het uit Rome de wereld in, en in Rome straks, als uit het graf der ceremoniën en van onder den troon der priesterheerschappij. Zoo heeft het in Rome en in de wereld, de eeuwen door getroost, en gezaligd *een iegelijk, die geloofde*, eerst den Jood en ook den Griek.

Zoo heeft het zich in de Reformatie betoond, verwekkend tot nieuw leven. Zoo is het steeds door de kinderen Gods gekend en genoten; het Evangelie is het geheim der godzaligheid. Zoo blijft het de schat der Kerk van Christus. Zoo weigert het begraven of teruggehouden te worden in een kringetje of op een plekje; het dringt het leven in, naar de markt, naar de wereldstad, naar de volken, naar de menschheid, naar de wetenschap, naar de politiek, naar de levensvraagstukken; roepend als de kracht Gods tot openbaring der *gerechtigheid* Gods in Christus Jezus, als de grondslag van het *leven*, van het nieuwe waarachtige, onsterfelijke, zalige menselijke leven, *het leven des geloofs*.

Hier is de sleutel voor het wereldraadsel, hier is het woord der vrijheid en des vredes, des levens en der kracht, der wijsheid en der schoonheid. Waar het menselijke leven door genade onder de verlichting van het Evangelie tot geloof mag komen, tot het eenige ware geloof dat de geopenbaarde gerechtigheid Gods bekent en aanneemt, daar opent zich in de macht des *geloofs* de *levens*-fontein; daar vindt gij het echte volle menselijke leven, gerechtigheid, vrede en blijdschap dooiden Heiligen Geest, liefde, gemeenschap, wijsheid en wetenschap, kunst en sieraad, overwinning alom. Wie *gelooft*, zal de *heerlijkheid* Gods zien!

Het Evangelie is de kracht *Gods*, niet der mensen. Maar het is dan ook de eenige waarachtige onbedrieglijke volledige kracht tot redding van heel het leven, ook in den tijd, die is en komt. Alleen door het Evangelie wordt het leven gered.

Tegen de Revolutie het Evangelie!

Dit Evangelie redt het menselijke leven niet slechts voor den tijd maar eeuwig. Het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft. Het geeft eiken mensch, die gelooft, wie hij ook zij, hoe groot of hoe klein ook, hoe schuldig en ellendig, deel aan Christus den Verlosser, deel aan Gods liefde, deel aan het Koninkrijk der hemelen, aan de overwinning over zonde, ellende, vloek en dood, deel aan het eeuwige leven en de heerlijkheid Gods.

Want ja, de gedaante dezer wereld gaat voorbij, de eeuwige dingen komen; Gods wereld verlost; Gods mensdom, het uitverkoren geslacht in Jezus Christus, gezaligd. Gods Schepping in de gemeenschap van hemel en aarde uit de vreeselijkste crisis des oordeels rijzend in eeuwigen luister in de zalige verheerlijking Gods. Het Evangelie is een kracht Gods *tot zaligheid*.

Als alle dromen uitgedroomd en alle machten uitgewerkt zullen zijn, dan zal het eeuwige licht der heerlijkheid Gods een machtig levend menselijk geslacht bestralen, Gode onsterfelijk gewijd in zaligheid. Door het Evangelie.

VERIJDELD IN HUN OVERLEGGINGEN [Rom. 1:18-15].

Want de toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen; — [als] die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden.

Overmits hetgeen van God kennelijk is, in hen openbaar is. Want God heeft het hun geopenbaard. Want zijn onzienlijke dingen worden, van de schepping der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn.

Omdat zij, God kennende, [Hem] als God niet hebben verheerlijkt of gedankt; maar zijn verijdeld geworden in hun overleggingen, en hun onverstandig hart is verduisterd geworden. Zich uitgevende voor wijzen, zijn zij dwaas geworden; en hebben de heerlijkheid van den onverderflijken God veranderd in de gelijkenis eens beelds van een verderfelijke mensch en van gevogelte, en van viervoetige en kruipende [gedierten].

Daarom heeft ze God ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinheid, om hun lichamen onder malkander te onteeren; — als die de waarheid Gods veranderd hebben in de leugen, en het schepsel geëerd en gediend hebben boven den Schepper, — die te prijzen is in der eeuwigheid! Amen.

Romeinen 1:18-25.

Met groote vrijmoedigheid brengt de apostel van Jezus Christus het Evangelie tot de menschheid, en voor dit Evangelie blijft de plaats der eere opgevorderd in eiken nieuwen tijd, in alle wordende verhoudingen, in heel het worstelend bestaan van het menschen geslacht.

Want dit Evangelie alleen spreekt het woord, dat redden kan van den ondergang. Dit Evangelie van Christus alleen wijst den weg, waarin het menschen leven kan bestaan en in kracht zich ontsluiten tot in eeuwigheid. Het biedt in den Christus de *gerechtigheid* Gods, de verzoening met God en de rechtvaardiging voor zijn aangezicht; de gemeenschap met Hem door het *geloof*, en het *leven*, dat in gerechtigheid en liefde overwint.

En dit Evangelie treedt op in een menschen geslacht, dat, aan zich zelf overgelaten, door *ongerechtigheid* den toorn van God tegen zich verwekt en in schanden en ellenden vergaat. Het Evangelie komt om te redden uit *het verderf van den ondergang*, die openbaar zijn.

De apostel Paulus stelt dit in zijn Brief aan Rome op den voorgrond; hij wijst den toestand van het menschen geslacht met den vinger aan.

Zóó doet het Evangelie; zóó doet het Woord Gods. Het schroomt niet de *kwaal* te noemen en te ontleden, waar het de *medicijn* komt bieden. Gelijk de kwalen in al haar afschuwelijkheid slechts gezien en doorgrond worden door den geneesheer, en deze dan ook niet schroomt, om voor zijn reddende operatie vertrouwen te vragen, door de schrikkelijke kwaal te noemen, zoo ziet het Woord Gods, het Evangelie van Christus, den waren toestand van het menschen geslacht anders en beter dan wijzelf, en het noemt en ontdekt ons dien toestand. Dit is de beteekenis van het voegwoord *want*, waarmee de apostel de volgende teekening der menschen ellende aan de voorgaande aankondiging van het Evangelie verbindt. De menschen ellende, hier aangewezen, is

de openbaring van den *toorn Gods* tegen het menschdom, *dat zijn God niet verheerlijkt*. Die toorn Gods geeft de menschen over aan zichzelf, waardoor ze, bizonder in de *Heidensche* wereld, in het Romeinsche rijk van Paulus' dagen, hun ongerechtigheid uitwerken in de *schandelijkste ontaarding*, die *het leven afschuwelijk* maakt (Rom. 1:18-32); maar waardoor ook in de *Joodsche* wereld, ondanks de Wet Gods, niet één rechtvaardige overblijft, zoodat de geheele wereld voor God verdoemelijk is (Rom. 2:1-3:20). Onder die teekenen van Gods toorn en dit oordeel van zijn Wet gaat heel het menschelijke geslacht daarheen; totdat de Groote dag van Gods toorn en van zijn gericht komt! (Rom. 2:5-11).

De toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel. Het heilige Wezen Gods brandt tegen zijn menschen, die Hem onteeren; Hij verbergt zijn vergelding niet; Hij komt ter wrake. Bij de beschuldiging des hemels, die in schoonheid en recht God verheerlijkt, gaat de macht van Gods toorn reeds alom onder den hemel uit *over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen*, d,i. omdat zij God niet vreezen en eeren en niet bukken voor zijn heilig recht. *De waarheid*, in Gods Wezen en in zijn eer, in zijn recht en in zijn openbaring, moest over hen en hun leven beslissen en heerschen; maar *zij houden* die waarheid *tenonder*, zij onderdrukken, verstikken en verdrinken haar in *ongerechtigheid*, daar zij niet het recht voor God willen, maar het onrecht van hun afvallig bestaan.

De apostel spreekt hier niet van den zondeval zelf in zijn beteekenis voor het menschdom; hij handelt daarvan in Rom. 5. Hier teekent hij het bestaan van de in ongerechtigheid gevallen menschheid voor haar God.

De openbaring Gods sprak hun toe, van den hemel en over de aarde. *Hetgeen van God kennelijk is*, — wat van Hem te kennen is en gekend moet worden, en waardoor wij Hem kennen als God, — dat is *in hen openbaar*; dat lag voor hen open; zij wisten, waar het was; zij waren van die openbaring Gods overtuigd; het besef daarvan droegen ze in hun binnenste om, in hun conscientie, in hun natuurlijke kennis van God, hun God, hun Schepper, den Schepper van hemel en aarde.

Want God heeft het hun geopenbaard, wat van Hem te kennen was. Hij heeft het Boek zijner heerlijkheid voor hen ontsloten. *Zijn onzienlijke dingen*, de eigenschappen, de vermogens, de heerlijkheden, de aanbiddelijkheden van zijn goddelijk Wezen, *zijn eeuwige kracht en goddelijkheid*, die geen zienlijke dingen zijn, ze zijn nochtans voor menschen te kennen, te lezen, *van de schepping der wereld aan*, in heel die schepping, waarin God is, en sinds Zich machtig heerlijk openbaart.

Uit al de schepselen, uit allen saam, en uit ieder afzonderlijk, blinkt het licht van de heerlijkheid Gods; door den mensch te *verstaan*, door zijn verstand, zijn geest te onderscheiden, te *doorzien*, zoodat een mensch meer kon zien dan enkel de schepselen, en door de schepselen heen de heerlijkheid van zijn God kon aanschouwen.

De Heere heeft van den aanvang der wereld af, en sinds onafgebroken, dit Boek van zijn heerlijkheid voor zijn menschen opengeslagen laten liggen, *opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn*. Zijn heilig recht lag daar in zijn waarheid tusschen Hem en zijn menschen. Hij bleef dezelfde, opdat de verantwoordelijkheid voor hen, in overeenstemming met de eere in Godes openbaring hun geschonken, en waarvoor ze in hun geest waren toegerust, zou doorgaan, gelijk die ook doorgaan zal.

En zij, de menschen? Zij hebben in dit Boek der Schepping gelezen, zij hebben den Eeuwige in zijn almachtig en volheerlijke godheid onderscheiden, maar, *God kennende*, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, hun leven niet, verrukt door zijn heerlijkheid, in liefde, dank en lof Hem als hun God gewijd. Voor het licht zijner heerlijkheid hebben zij hun hart niet ontsloten. Neen, maar Hem als God hebben zij uitgesloten uit hun hart.

Daardoor *zijn zij verijdeld geworden in hun overleggingen*. De eigenlijke inhoud van hun geestelijk leven ontbrak nu; zij waren ledig, ijdel, onwaarachtig; en hun overleggingen tastten in ijdelheden, in onwaarachtigheden rond. Zij onderscheidten de dingen niet meer zooals ze zijn. *Hun onverstandig*, dwaas, door dwaasheid beheerscht *hart, is*

verduisterd geworden, onbekwaam tot onderscheiden; en door de duisternis van de leugen, van een wereld en een leven zonder licht, zonder de heerlijkheid Gods, is hun hart ingenomen. Inbeeldingen, dromen, voorstellingen van zelfbedrog, vervulden nu hun geest. Zich uitgevende voor wijzen in hoogmoedige verheffing van zichzelf en in den waan van wijsheid, waar de heerlijkheid en de wijsheid Gods hen niet tot aanbidding dwong, zijn zij dwaas geworden.

En zoo hebben zij, naar hun eigen goeddunken, God verheven-verlaagd, vereerd-onteerd, in een mensch, in een menschen-gestalte, in een mensch hunner verbeelding. Straks in een beeld van een mensch, van een verderfelijk mensch, van een mensch zonder de heerlijkheid Gods, een verdorven mensch. Ja van een lager schepsel, een dier, een vliegend, een loopend, ja een kruipend dier; een vogel des hemels eerst, dan een dier uit woud of veld, eindelijk een slang uit het stof of een monster uit de diepte. Daarmee hebben zij niet slechts aan de heerlijkheid Gods hun aanbidding, dank en leven onthouden, haar onbeantwoord gelaten en verloochend, maar haar bevlekt, onteerd, gehoond. *Zij hebben de heerlijkheid van den onverderfelijken God veranderd in de gelijkenis eens beelds van een verderfelijk mensch, en van gevogelte en van viervoetige en kruipende gedierten.*

Zoo zijn de menschen verzonken in de versmading van hun God.

De Schrift kent geen "evolutie" der menschheid van het lagere tot het hoogere, geen opklimmen van den godsdienst uit de dieren tot den Eeuwige, den Heerlijke, den waarachtigen God.

Met die gewaande opklimming wil de mensch zichzelf eeren. Maar God van den hemel beschuldigt ons geslacht van een onverschoonbaren gruwel in het verloochenen van den volheerlijken God, in het al lager dalen tot in den afschuwelijksten fetischdienst. Hij beschuldigt heel ons geslacht, al is de menschen-dienst der Grieken van den dierdienst der Egyptenaren te onderscheiden. Al is er onderscheid in maat, in tijden en in volken, in Indië en in China, bij de Germanen en bij de Negers, — het Romeinsche rijk in Paulus' dagen was één schouwspel van de eene ongerechtigheid, die aller is: *zij hebben de waarheid Gods veranderd in de leugen, en het schepsel geëerd en gediend boven, in plaats van, ja boven den Schepper, den Schepper ten hoon!*

Daarom roept het Evangelie Gods in den heiligen apostel, bij het ontdekken van dien gruwel, aanbiddend tegen dien hoon in: den Schepper, *die te prijzen is in der eeuwigheid! Amen.*

En zoo moet blijven roepen het Evangelie tegen den afval der eeuw, — en tegen haar ingebeelde hoogheid.

OP DE PUINHOOPEN [Rom. 1:26-32].

Daarom heeft ze God overgegeven tot onteerende bewegingen. Want ook hun vrouwen hebben het natuurlijk gebruik veranderd in het [gebruik] tegen nature. En insgelijks ook de mannen, nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw, zijn verhit geworden in hun lust tegen malkander, mannen met mannen schandelijkheid bedrijvende, en de vergelding hunner dwaling, die [daartoe] behoorde, in zichzelf ontvangen.

En gelijk het hun niet goed gedacht heeft, God in erkentenis te houden, zoo heeft God ze overgegeven in een verkeerden zin, om te doen dingen, die niet betamen. Vervuld zijnde met alle ongerechtigheid, hoererij, boosheid, gierigheid, kwaadheid. Vol van nijdigheid, moord, twist, bedrog, kwaadaardigheid.

Oorblazers, achterklappers, haters Gods, smaders, hoovaardigen, laat-dunkenden, vindere van kwade dingen, den ouderen ongehoorzaam, onverstandigen, verbondbrekers, zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijken, onbarmhartigen. Die ofschoon zij het recht Gods weten, ([namelijk] dat degenen, die zulke dingen doen, des doods waardig zijn), niet alleen ze doen, maar ook mede een welgevallen hebben in degenen, die ze doen.

Romeinen 1:26-32.

Tegen de goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden, is en wordt de toorn Gode geopenbaard van den hemel.

Die toorn Gods is en wordt geopenbaard daarin, dat God de menschen *overgegeven* heeft en ze overgeeft, om door te gaan in hun snoode dwaasheid, en het gruwelwerk, dat ze tegenover Hem begonnen, aan zichzelf te voleindigen, hun eigen eer in schande te veranderen. God heeft hen in zijn toorn overgegeven, om zich te verlagen tot een dierlijk leven, ja zich te onteeren in een leven beneden de dieren, beneden alle natuur; een leven van ongerechtigheid, voor henzelf een woestenis, een jammerpoel, een oorzaak van afgrijzen, waarin ze slechts één gruwelijk welgevallen overhouden, namelijk de ongerechtigheid (Rom. 1:24, 26-32).

De schildering van de menschonteerende *zedeloosheid* sluit zich daarom hier in den Brief van Paulus aan Rome bij die van de onteering Gods door *afgoderij* aan; gelijk steeds de zedeloosheid de verloochening van den waarachtigen God volgt, als de openbaring van zijn toorn.

Daarom heeft God de menschen ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinigheid, tot altoos onreiner begeerten, die uit hun duisternis, uit hun boos bedenken en willen, opwellen om hun lichamen onder malkander te onteeren.

Hun lichamen dragen juist ook in hun *geslacht* de heerlijkheid Gods, hun eer. De menschen gevoelen dit duister, waar ze elkander zien. Maar hun verduisterd hart welt op in verijdelde overleggingen, in verwilderd gevoel; en de eerlijke begeerte, die in den kuischen heiligen echt kan bloeien, en in de aanschouwing en hoogschatting, in de liefde van man en maninne God looft, wordt overrompeld, omvergeworpen, in hoererij omgezet, in heete drift tot onteering, in ongebreidelden lust straks tot schanden, tot onnatuurlijke onteering van zichzelf en van anderen. God heeft hen overgegeven tot onteerende bewegingen.

Hier is de gruwel van Lesbos, het eiland zoo schoon, zoo hoog fijn Grieksch beschaafd,

zoo ondenkbaar diep in het vuil gezonken, dat zijn naam aan den gruwel verbonden blijft, die in het Romeinsche rijk niet onbekend was: vrouwen, wier sieraad eens de schaamte was, hebben het natuurlijk gebruik veranderd in het gebruik tegen nature. De apostel moet dit teeken van Gods toorn in de verdorvenheid van menschen noemen: en wij mogen het tot onze beschaming niet vergeten, al kunnen wij het woord van een oud Schriftverklaarder hier herhalen: "Benedictus sit Deus, quod haec ignoramus!" d.i. Geloofd zij God, dat wij niet weten, wat dit is!

Maar ook Sodoms gruwel, der Kanaänieten schande, blijft roepen. Is zij niet door heel het Romeinsche rijk verbreid, en spreekt zij niet luide schaamteloos uit de geschriften der Grieken en Romeinen, de zonde van Tiberius en Nero, — maar ook van Socrates? Insgelijks ook de mannen, heeren der schepping, nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw, zijn verhit geworden in hun lust tegen malkander, mannen met mannen schandelijkheid bedrijvende, en daarin de vergelding, het verdiende loon hunner dwaling, de vergelding, die bij hun verstikken der waarheid in godvergetelheid en afgoderij naar de rechtvaardige openbaring van den toorn Gods behoorde, in zichzelf, in de afschuwelijke onteering van hun eigen lichamen, in zelfverachting, ontvangende.

Is zoo de mensch door zichzelf onteerd, gelijk hij zijn God onteerd heeft, ook heel het menscheijk leven, heel de menscheijke gemeenschap is in alle richtingen en verhoudingen onteerd, verwoest. De rechte kennis en daarmee de rechte verhouding van liefde, trouw en recht, hebben de menschen met de kennis van God en met de eere van zijn recht, verworpen.

Gelijk het hun niet goed gedacht heeft, d.i. gelijk zij het versmaad hebben, God in erkentenis te houden, in de kennis van God te leven, zoo heeft Hij ze overgegeven in een verkeerden zin; hun zien en willen en zoeken wordt door de duisternis der ongerechtigheid beheerscht, zoodat ze er op uit zijn om te doen dingen, die niet betamen,

Hun *hart* is vervuld met alle ongerechtigheid, met allerlei onrecht. Allerlei ongerechtigheid komt uit hun hart op: hoererij; boosheid, slechtheid; gierigheid, hebzucht, hartstocht naar geld; kwaadheid, lust om anderen kwaad te doen; nijdigheid; moord; twist; bedrog; kwaadaardigheid, om den naaste het leven te vergallen.

En zoo komen ze nu ook op en uit in hun *menscheijk samenleven*. In het menscheijk samenleven komen ze uit: Oorblazers; die door hun venijn den voornaamsten vriend van zijn vriend scheiden. Achterklappers; kwaadsprekers; lasteraars die elkanders goeden naam bezwalken. Haters Gods; die niet laten kunnen openlijk met God te spotten en Hem te vloeken. Smaders; die anderen door hun brutale verachting krenken. Hoovaardigen, die hun naasten vertrappen. Laatdunkenden; zwetsers, bluffers. Vinders van kwade dingen; die vindingrijk zijn om het kwaad van en voor anderen te bedenken. Den ouderen ongehoorzaam; onteerders van vader en moeder; verwaande jeugd, die de vaders, de ouderen en rijperen veracht. Onverstandigen, die naar geen wijsheid meer vragen of luisteren; domme eigenwijzen, die geen behoefte aan licht meer kennen. Verbondbrekers; ontrouwen, trouweloozen, voor wie geen band of woord meer geldt. Zonder natuurlijke liefde; die met de wijsheid ook het natuurlijk gevoel verloochenen, verstikken zelfs tegenover moeder of kind. Onverzoenlijken; die over geen breuk meer treuren. Onbarmhartigen; die het ellendige wegdoen zonder eenige beweging om het te redden, zonder medelijden of gevoel; die als de hooggeprezen Grieken en Romeinen in hun circussen, alle gevoel uitschudden, roepend om spelen, om menschenbloed.

Ja, zoo ontaard, zoo verhard, zoo monsterachtig worden de menschen, dat ze, ofschoon ze toch nog het recht Gods weten, in hun conscientie overtuigd, dat degenen, die zulke dingen doen, des doods waardig zijn, nochtans ze niet alleen doen, maar ook een welgevallen hebben in degenen, die ze doen. Zonden willen ze niet slechts doen, maar ze willen genieten door zonden te hooren, te lezen, te zien; in hun boeken en platen, in hun gesprekken en schouwburgen, in hun kring en leven; belust op vunzig schandaal.

Zóó teekent de heilige apostel van Jezus Christus den toorn Gods,,die in heel het

Romeinsche rijk, in heel de oude wereld, openbaar was, in de onteering en wegzinking van het verdorven menschenleven. — Opdat hij plaats mocht maken voor het Evangelie Gods, dat den Christus onthult en in Hem de gerechtigheid, die uit God is, tot behoudenis der menschen en van het menschenleven.

De apostel van Jezus Christus spreekt het Woord Gods op de puinhoopen, en over de puinhoopen, over de onafzienbare vallei vol doodsbeenderen; den dood constateerende, opdat de stem van den Zoon van God ten leven, ten nieuwe leven roepe.

Neen, er is geen andere naam onder den hemel gegeven, door welken wij behouden worden; geen ander Evangelie dan zijn Evangelie, het Evangelie van zijn apostel voor Rome. Het Evangelie op de puinhoopen.

In de ontdekking der ongerechtigheid, der verdoemelijkheid voor God, heeft dit Evangelie in Rome zijn loop genomen en een nieuwe volkerenwereld, een nieuw leven opgeroepen; nieuwe eeuwen in eere gebracht, door het kruis van Christus te planten op dezen berg der schande.

Zoo is ook na de Middeleeuwen in de prediking van het oordeel, tot ontsluiting van het geheim der verlossing in Jezus Christus, de Reformatie in nieuw leven der menschheid opgekomen.

Ook in de meest verlichte en geëmancipeerde toekomst, om welke thans de menschheid dweepend roept, gaat de regel van Gods Woord door.

Wat men ook droome van evolutie en verheerlijking des levens in menschenlijke gemeenschap, in menschenlijk voelen en willen, denken en doen, — tenzij dat iemand wederom geboren worde door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden, hij zal niet leven. En tenzij dan dat het Woord Gods gehoord wordt, de menschheid zal geen dageraad zien.

Het Woord Gods roept het luide uit en moet het door de Gemeente Gods, door alle geroepen dienstknechten van Christus en door alle getrouwe getuigen in den Naam des Heeren luide toeroepen aan het ontroerde en ellendige menschenlijke geslacht, over alles, wat de tijden opwerpen; *"alleenlijk, ken uw ongerechtigheid!"*

Geen ware vrijheid, geen ware gemeenschap, geen menschenwaardig bestaan, geen geluk is er te wachten, zonder de kennis van God, zonder de opheffing van zijn toorn om Christus' wil.

Ook nu is de zonde, onze menschenlijke zonde, dezelfde als in Rome, en Gods Woord wil die zonde ontdekt hebben en beleden: *de heerlijkheid Gods wordt niet gezien; de waarheid Gods wordt in ongerechtigheid verstikt, de lof des Heeren wordt in oneer veranderd.* Voor den mensch, voor het schepsel, het kleinste en laagste schepsel is er oog en eer, afgodische eer, in wetenschap, in kunst, in levensbeweging. Maar tot oneer van God, van zijn heilig recht; van zijn eisch om den dank, de aanbidding en de liefde in al zijn werken en wegen van zijn menschen te ontvangen.

De heerlijkheid Gods en van zijn Woord komt achteraan; — wordt stelselmatig versmaad, verworpen.

En Gods toorn werkt zichtbaar in de onteering des levens; in bittere levensverhoudingen; in vertrapping van grooten en kleinen; in nijd en wrevel en moord; in onmenschenlijke oorlogen; in afschuwelijke kunst; in de brutaalste en laagste boeken; in schrikverwekkende toeneming van allerlei ongerechtigheid en zedeloosheid en van onnatuurlijke zonden.

Rome. Parijs. Weenen. Berlijn. Londen. New-York.

Italië. Frankrijk. Duitschland. Nederland. *Verdoemelijk voor God!* — dat, en niet minder, is het woord, dat tot het menschenlijk geslacht in den Naam des Heeren moet worden gesproken.

Opdat alle mond gestopt worde.

Opdat er een geween op de puinhoopen worde geboren.

Opdat de Naam van Jezus Christus een verloren menschheid, een verloren ziel, hoe diep ook gezonken, trooste.

Want zoo lief heeft God die verdorven wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe!

O MENSCH, WIE GIJ ZIJT! [Rom. 2:1-3]

Daarom zijt gij niet te verontschuldigen, o mensch, wie gij zijt, die [anderen] oordeelt; want waarin gij een ander oordeelt, veroordeelt gij u zelf, want gij, die [anderen] oordeelt, doet dezelfde dingen.

En wij weten, dat het oordeel Gods naar waarheid is over hen die zulke dingen doen.

En denkt gij dit, o mensch, die oordeelt hen, die zulke dingen doen, en ze doet, dat gij het oordeel .Gods zult ontvlieden?

Romeinen 2:1-3.

Gods onzienlijkheden, die nochtans voor zijn menschen kenbaar zijn, zijn eeuwige kracht, zijn aanbiddelijke goddelijkheid. waren van de schepping der wereld af door den geest des menschen te kennen, te verstaan, te doorzien; de heerlijkheid Gods straalde ons door zijn schepselen toe, zoodat het volheerlijke Goddelijke Wezen voor ons niet verborgen was, maar Zich in zijn Schepping openbaarde, afgezien nog van zijn gesproken Woord. Zoo werden wij, menschen, zonder onderscheid, aangelokt, opgewekt, geroepen, tot aanbedding, lof en dankzegging van onzen God in het aanschouwen van al zijn werken, Hem dienende naar zijn goddelijk welbehagen over ons. In de verheerlijking Gods zouden we zelf verheerlijkt worden, en Gods Schepping met en in ons.

Maar wij, menschen, hebben Hem verzaakt; we hebben Hem verzaakt; we hebben Hem niet verheerlijkt en gedankt; we zijn daarheen gegaan, zonder den eeuwigen God te erkennen, goddeloos, en in onze ongerechtigheid hebben we de waarheid verstikt.

Daarom is de toorn Gods geopenbaard over de menschen. Ze zijn overgegeven, verduisterd, verijdeld en onteerd; verzonken in dwaasheid; eerende het schepsel, het gedierte; en onteerende elkander en zichzelf tot in de laagste schanden, tot in do snoodste levensverhoudingen; spottend met het oordeel des doods der goddelijke vervloeking, die wij nochtans beseffen, door stout de ongerechtigheden te doen, ja een welgevallen te hebben in hen, die ze doen (Rom. 1:18-32).

Deze openbaring van Gods toorn geldt *allen* menschen.

Zeker, de doorwerking der ongerechtigheid wordt vooral in de heidenwereld aanschouwd, bijzonder in het Romeinsche rijk, in het Rome der keizers. En daar wordt dan ook de toorn van God schrikkelijk openbaar in de ellendigste en schandelijkste verhoudingen, in de laagste en gruwelijkste monsters. Dit is de beteekenis van een Nero, in wiens kring en voor wiens oogen de apostel van Jezus Christus straks zal staan en thans in zijn Brief reeds spreekt.

Maar dit tafereel van schanden en ellenden, die overgegevenheid door den toorn Gods, was een openbaring niet slechts voor Rome, maar voor *heel* de wereld. Niet slechts voor de Heidenen, maar ook voor de Joden. Niet alleen voor Paulus tijd, maar voor *alle* tijden. In die schandmenschen, in die monsters, in die gruwelen, in die tijden, ziet ge de *menschheid*, die God onteerde, *het verdorven menschelijk geslacht*, het verdorven *menschelijk leven*. In dien Nero ziet gij den *mensch*, uzelf.

Dit is het redebeleid des apostels, de uitspraak van het Woord Gods gelijk het hier spreekt.

Men heeft dit redebeleid der Schrift miskend en daardoor de Schrift verdraaid. Rom. 1:18—32 was dan alleen met het oog op de heidenwereld en voor de *Heidenen* geschreven. Rom. 2 richtte zich dan uitsluitend tot de *Joden*. En zoo bleef er voor de Christenen te Rome, en voor ons, in dit stuk van Paulus' Brief, in de Schrift Gods,

eigenlijk niets over.

Opmerkelijk is, dat het Woord Gods door den apostel in Rom. 1:18-32 geen *Heidenen* noemt, en in Rom. 2 eerst in vs. 17 een *Jood* aanspreekt. De apostel spreekt van *menschen*. En het is bepaald ook zijn bedoeling om hier, waar het den toorn Gods over de *menschen* geldt, geen scheiding van Heidenen en Joden toe te laten. Ze zijn *één* in de ongerechtigheid en *één* onder den toorn van God. De apostel spreekt dan ook in Rom. 2 den *mensch* aan.

Zeker, er is onderscheid tusschen menschen en mensen.

Wel zijn ook de gruwelen der Heidenen onder de Joden doorgedrongen. De Historie gewaagt van hun afgoderij. Ook de schandjongens met al de gruwelen der Heidenen, worden minstens reeds onder Rehabeam bij hen gevonden (1 Kon. 14:25). Alle ongerechtigheden zijn bij hen uitgebroken. Maar er is toch een teugel bij hen. Een hooger stand in de kennis van God en in de goede zeden neemt naar het getuigenis aller historiekenners Israël als het volk der Openbaring en des Verbonds toch ongetwijfeld onder de volken der oudheid in.

Onder de Wet was, zij het uitwendig, de kennis der zonde bij Israël algemeen. Een oordeel riep in en uit dit volk tegen de ongerechtigheid en voor den levenden God.

Maar er was ook onderscheid tusschen Heidenen en Heidenen. Ook onder Heidenen heeft burgerdeugd geblonken. Ook daar is eerbaarheid gekend. Ook daar is een leven geoefend, dat niet in lage lusten en schanden heil zocht, maar dat pleitte voor een ideaal van hooger menschenlijke gemeenschap.

In die menschen en kringen, die zich onderscheidden, moest dan nu de waarheid Gods over de ongerechtigheid zegepralen, en juist daar wordt nu die waarheid door de ongerechtigheid der eigengerechtigheid dubbel ten onder gehouden. Niet slechts de waarheid Gods, in zijn *Schepping* geopenbaard; maar ook de waarheid van de algemeene menschenlijke *verdorvenheid*, en van den *toorn* Gods over *alle* menschen. Juist daar wordt door menschen het oordeel over de gezonkenen uitgesproken, maar met eigen verheffing. In de verdorvenheid der onteerden wordt niet de *eigen* verdorvenheid gezien; in dat monster niet het oordeel Gods aanschouwd over het *eigen ik*.

Door een andere gemoedsverrijdeling, door andere inbeeldingen en overleggingen, wordt hier God zoo opnieuw onteerd; zijn goedheid, waardoor men nog is, die men is, niet geacht; en het miskende oordeel Gods, het oordeel van zijn toorn, in verblinding, verharding en onbekeerlijkheid ingehaald; totdat Gods dag komt en zijn toorn doorbreekt in het gericht.

Zeker, hier is vooral het oordeel over het Jodendom, dat zijn ongerechtigheid, de *menschenlijke* ongerechtigheid, waarmee het gelijk de Heidenen onder Gods toorn lag, niet heeft willen kennen en bekennen. In de volheid der tijden is het tot het *Farizeïsme* versteend, de Heidenen als honden verfoeiend. Zoo kon het verblinde Jodendom in Christus zijn Verlosser niet zien, maar heeft het tot den gruwel van zijn kruisiging de eigen hand uitgestrekt. En zoo leeft het eeuwen na eeuwen onder verharding voort.

Hier is openbaring van den toorn Gods over de ongerechtigheid in de Joden. Maar niet slechts over de ongerechtigheid der *Joden*; neen, over die der *menschen*, over *mijn* en *uw* ongerechtigheid. In den vuilen afschuwelijken Nero, maar ook in den farizeeschen Kajafas hebben wij den *mensch* onder Gods toorn, *onszelven* te aanschouwen.

Of *gij* niet?

Gij, o mensch, wie gij zijt, juist gij, die anderen oordeelt; gij ziet de zonden, de schanden van anderen; gij onderscheidt; de verdorvenheid vervult u met afschuw; gij ziet immers den toorn Gods over de goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen. Want het *zijn* toch menschen, die snooden, die u doen gruwen; het zijn *menschen*, met

u van éénen bloede. Gij, hoewel zelf ook slechts een mensch zijnde, *gij oordeelt* hen; *gij* kunt niet anders, *gij* moogt niet anders; *gij* moet den toorn Gods billijken. O, maar daarom zijt *gij* niet te verontschuldigen; niet te verontschuldigen zijt *gij*, waar de toorn van God voor uw oogen openbaar is en door uw eigen oordeel uitgesproken wordt; *gij*, o mensch, die zelf een *mensch* zijt, die deelt in de goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen, *gij* deelt ook in het oordeel, dat *gij* zelf uitspreekt. *Gij* spreekt uw eigen oordeel uit met eigen mond, want uwer is mee de zonde en schande der menschen, en uwer is mee de toorn van God. Neen, *gij* zijt niet te verontschuldigen, *gij* spreekt uw eigen vonnis uit; uit uw mond zult *gij* geoordeeld worden, *want waarin gij een ander oordeelt, veroordeelt gij uzelf.*

Of zou dit oordeel u niet gelden? Deelt *gij* in de zonde der menschen niet? In die zonde der menschen sinds de schepping? In die zonde, die haar vuile golven in Romes gruwelen zoo hoog heeft opgeworpen: die in Romes monsters haar diepe afgronden heeft ontdekt? Ja, *gij*, die anderen oordeelt, doet dezelfde dingen. *Gij* ook hebt God niet gekend en erkend in zijn Schepping. *Gij* zijt niet overwonnen door de aanschouwing van zijn eeuwige kracht en goddelijkheid. *Gij* ook hebt Hem niet verheerlijkt en geloofd. *Gij* ook zijt verijdeld in uw binnenste. Het schepsel staat ook bij u bovenaan. Ook bij u is Gods waarheid onder uw ongerechtigheid gebleven. En moge al Gods toorn over u veelszins zijn ingehouden, waardoor *gij* tot de schandelijkste onreinheid en onteering van uw lichaam zoo diep niet vervallen zijt, en niet opzettelijk in lastering en maatschappelijke laagheid leeft, — o, die zonden zijn alle in uw hart; de beginselen zijn bij u; de uitspruitsels worden bij u gevonden; *gij* hebt er veel van; slechts gaf God u niet over, hoewel ook voor u zijn toorn geldt!

En wij weten, dat het oordeel Gods naar waarheid is over hen, die zulke dingen doen.

Wij hebben oogen voor het oordeel Gods; wij zien en wij weten, dat God zulke verdorvenheid en afval niet ongestraft laat. Wij kennen zijn rechtvaardig oordeel. Wij weten, dat Hij niet oordeelt naar 'den *schijn*. Dat Hij niet aanziet, wat *voor oogen* is; maar het *hart*; het hart, waaruit alle booze dingen voortkomen; uw hart, waarin ze worden gevonden. Hij oordeelt *naar waarheid*. Niet slechts naar wat naar buiten in schande uitbrak, maar ook naar wat binnen in den mensch is, en naar wat onder zijn kleed en in zijn weg voor ander oog verborgen is. *Gij* oordeelt anderen, die in uw oog zoo afschuwelijk zijn, — o mensch, die zelf zulke dingen doet, beseft *gij* niet, hoe *God* over *u* zal oordeelen?

En denkt gij dan waarlijk dit, o mensch, gij, die oordeelt hen, die zulke dingen doen en die ze immers zelf doet, dat gij het oordeel Gods zult ontvlieden? Kunt ge u waarlijk inbeelden, dat dit oordeel Gods u voorbij zal gaan? Ziet ge het alleen komen voor anderen? gij ziet toch het oordeel, — ziet ge het niet voor uzelf? Zult gij het ontkomen? Maar waarom dan? Zijt gij onschuldig? Hebt gij uw God niet onteerd? En is heel het oordeel Gods voor uw oogen niet daar, omdat de mensch zijn God miskend heeft? Komt dan het oordeel Gods niet over u? komt het niet zóó, dat gij in de handen van den levenden God vallen moet, en dat het oordeel Gods over u vreeselijk zal zijn? Er is voor u geen ontvlieden mogelijk.

Zoo neemt het Woord Gods naar Rome ons, menschen der twintigste eeuw, ons in Christenlanden en in onze Christelijke kringen ook, gevangen!

TOORN ALS EEN SCHAT [Rom. 2:4-11].

Of veracht gij den rijkdom zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods u tot bekeering leidt?

Maar naar uw hardigheid en onbekeerlijk hart vergadert gij uzelf toom als een schat, in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods.

Die een iegelijk vergelden zal naar zijn werken.

Hun wel, die met volharding in goeddoen, heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid zoeken, het eeuwige leven. — Maar hun, die twistgierig zijn, en die der waarheid ongehoorzaam, doch der ongerechtigheid gehoorzaam zijn, [zal] verbolgenheid en toorn vergolden worden].

Verdrukking en benauwdheid over alle ziel des menschen, die het kwade werkt, eerst van den Jood, en [ook] van den Griek. Maar heerlijkheid en eer en vrede een iegelijk, die het goede werkt, eerst den Jood, en [ook] den Griek.

Want er is geen aanneming des persoons bij God.
Romeinen 2:4-11.

De apostel van den Heere schrijven naar Rome het Woord richt tot menschen als *menschen*, ook al zijn ze niet gezonken in den poel der laagste zelfonteering maar door uitwendige banden van zeden en godsdienst bewaard. Zij hebben als menschen hun diepe bedorvenheid te beseffen, zullen ze de kracht en den troost des Evangelies genieten.

Zóó richt zich daarin ook het Woord Gods tot ons menschen in onzen tijd en in onze kringen, ook waar wij leven onder de goedertierenheid en verdraagzaamheid Gods.

Of veracht gij den rijkdom zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods u tot bekeering leidt? Zoo vervolgt de apostel zijn aangrijpend ontdekkend woord.

Gij zijt boven anderen het voorwerp van de *goedertierenheid* Gods. Die goedheid, die sparende goedheid, is wel over *al* zijn werken; ook over de menschen der schande; ook over de wereld der Heidenen; ook over de tijden van Romes gruwelen. Maar toch bijzonder over die tijden en kringen, die nog voor het gruwelijkste werden bewaard.

Hier is Gods genade, Gods gemeene genade, over de ondankbaren en boozen; in zijn zonneschijn en zijn regen; in zijn weldaden, allen morgen nieuw. Meer bijzonder nog over hen, die Hij siert en nog in menschelijke eer laat leven, met achting voor menschelijk recht en afschuw van onteering. En nog meer over hen, die Hij verlicht door zijn bijzondere Openbaring; voor wie Hij zijn Verbond en belofte ontdekt; aan wie Hij zijn Woord toebetrouwe, en die Hij onderwees in zijn Wet.

Het is *al* goedertierenheid. En *verdraagzaamheid*. De Heere verdraagt u daarin; Hij wacht: Hij duldt u; Hij houdt zijn toorn in. Het is zijn *lankmoedigheid*; Hij stelt het oordeel uit; Hij stelt het lang uit over u. Hij heeft geen lust in den dood des zondaars. Wat een goddelijke *rijkdom* van goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid!

Rekent gij dit alles gering? Komt het u toe en is het u eigenlijk nog te weinig? Miskent en *veracht* gij het? Is het u niet groot? roert het u niet en grijpt het u niet aan, dat uw God zóó rijk is in goedheid over *u*?

Ontbreekt dan alle besef bij u? *Weet* gij het niet, dat die rijkdom van Gods goedertierenheid u als bij de hand heeft, om u voor den weg der bekeering te zetten, *om u tot bekeering te leiden*; om u tot belijdenis te brengen voor uw God, tot boete voor zijn aangezicht; tot erkenning van uw zonde en van zijn rechtvaardig oordeel, maar ook van zijn rijke goedertierenheid?

Uw God liet *u* in eere, terwijl daar voor uw oog uw evenmensen, een zondaar als gij, in de laagste schande ligt, omdat hij overgegeven is aan zichzelf; — en zijt *gij* dan niet de mensch, die berouw heeft; die zich schaamrood op de borst slaat, en zich voor uw God verfoeit in stof en asch?

Zoudt gij te verontschuldigen zijn? Zoudt gij het oordeel Gods ontvlieden?

Neen, neen, *gij* zeker niet. Neen. Maar naar uw hardigheid en onbekeerlijk hart vergadert gij uzelf toorn als een schat in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods.

De toorn Gods wordt reeds van den hemel geopenbaard tegen den afval en de ongerechtigheid van heel het menshdom, en ook tegen u, die in de verdorvenheid *deelt*. Maar *bovendien* komt bizonder over u de toorn Gods om de verachting van den rijkdom zijner goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid.

Uw verdorvenheid wordt vooral in *verharding* openbaar. Gij verhardt u in eigengerechtigheid tegen de goedheid van uw God, die u door zijn toorn moest verteren. Daarom bedreigt u het *oordeel*. Gij verootmoedigt u niet in bekeering onder de krachtige goeddoende hand Gods; daarom wordt uw onbekeerlijk hart door het rechtvaardig oordeel Gods in onbekeerlijkheid *overgegeven*. Gij vergadert u een *schat*; gij spaart, gij hoopt u Gods toorn op. De onweeren van Gods toorn liggen al ontzettender tegenover u. Totdat ze losbarsten. Totdat de dag des toorns daar is. Totdat het rechtvaardig oordeel Gods over u tot uitvoering komt.

In den tijd komt die dag wel. Over een geslacht, een volk, een tijdperk; gelijk over Egypte, over Babel, over de heidenwereld, over Rome, in de dagen der apostelen. Zoo in verwoesting en vertreding over Jeruzalem. In Gods oordeelen over de Middeleeuwen. In de Fransche Revolutie. In de dagen, die naderen.

Maar ook over een kring, een persoon komt die dag vaak in den tijd reeds. Over alle farizeïsme, over alle onbekeerlijkheid. Over u, o mensch, die u in onbekeerlijkheid onder de goedertierenheid van uw God verhardt.

En eenmaal komt die dag ten volle en voor eeuwig. Als de goedertierenheid ophoudt en God zijn rechtvaardig oordeel uitvoert. Dan loopt de eigengerechtigheid niet vrij. Dan komt al de schat van Gods toorn uit. Dan zullen Nero en Kajafas samen geoordeeld worden, de onteerde mannen en vrouwen uit Rome met de onbekeerlijke farizeën, gepleisterde graven. En gij, o mensch!

Want de Heere zal zijn gerechtigheid en daarom zijn toorn over de *menschen* openbaren en Hij zal een iegelijk vergelden naar zijn werken.

Het is verkrachting der Schrift, hier het Evangelie te laten invloeiën, alsof de geloovigen door hun werken, namelijk door het werk des geloofs en der volharding als vergelding de zaligheid ontvangen zullen. De Schrift spreekt hier slechts over het oordeel Gods, dat naar zijn gerechtigheid over de menschen gaat, en waardoor ze allen als verdoemelijk voor God zouden verloren gaan. Eerst nadat heel de hoop in den mensch afgesneden is, volgt straks in Rom. 3 de hoop des Evangelies in Christus. (2 Kor. 5:19 heeft een andere strekking.)

Neen, hier wordt de mensch die zich aan het oordeel Gods in eigengerechtigheid wil onttrekken, voor dit oordeel gezet. God zal den menschen *vergelden* naar de werken. Hun, die met volharding in goeddoen, heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid zoeken, zal Hij als vergelding het eeuwige leven schenken. Daar zal het dan ook op aankomen, o mensch, of gij de heerlijkheid, de eer en de onverderfelijkheid van uw God waarlijk

bekend hebt, en ongestoord, volkomen en tot het einde toe gezocht hebt voor uw God een mensch te zijn in heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid. Dan zal uw God u het eeuwige leven schenken.

Maar hun, die twistgierig en der waarheid ongehoorzaam, maar der ongerechtigheid gehoorzaam zijn, zal verbolgenheid en toorn vergolden worden. Hier wordt nu de ongerechtigheid niet uitgemeten; het beginsel doet alles af. Wie tegenover God staat; wie in plaats van voor God vernederd te zijn, met zijn Formeerder twist; wie partij is tegen zijn God: wie niet aan de waarheid der heerlijkheid Gods ten volle overgegeven is, maar buigt voor eigen ongerechtigheid, voor de leugen in zijn hart; — dien zal verbolgenheid en toorn vergolden worden; de *toorn* Gods, die ontbrandt en de *verbolgenheid*, die verteert.

Verdrukking en benauwdheid over alle ziel des menschen, die het kwade werkt, — eerst den Jood en ook den Griek.

Verdrukking, dat is de wrake, de handeling *Gods*, die straft; benauwdheid, dat is de ontzetting der *ziel*, die geen uitkomst vindt; — ze zullen samen komen over *alle* ziel des menschen, die het kwade werkt, die kwaad doet, die schuldig voor God gevonden wordt. Allen zullen als *menschen* in het oordeel staan. Daarom komen verdrukking en benauwdheid over de ziel van *eiken* mensch, als *mensch*; — hij zij Jood of Griek; ja, over den Jood het eerst, het meest, met de dubbele slagen voor hem, die den wil des Heeren geweten heeft en niet gedaan.

Maar heerlijkheid en eer en vrede, voor eenieder die het goede werkt, — eerst den Jood en ook den Griek.

Volle heerlijkheid, volle verheerlijking, volle zaligheid zal de vergelding Gods zijn voor het waarachtig goede, voor het ware goeddoen, voor het werk, zooals God het van zijn mensch vroeg en verwachten mocht.

Dit loon kan *niemands* deel zijn. Want er is geen aanneming des persoons bij God. Zijn vergelding is voor allen strikt rechtvaardig. En het kwade wordt bij *alle menschen* gevonden.

Daarom zult ook *gij*, o mensch! het oordeel Gods niet ontvlieden.

Het Woord Gods tot Rome is het Woord Gods tot ons, tot eiken tijd, tot eiken mensch.

Het spreekt het oordeel der algeheele menschenlijke verdorvenheid en verdoemelijkheid voor God uit, Gods toorn over *alle menschen*.

Ook hierin heeft de Roomsche Kerk het Woord Gods tot Rome verworpen.

Zeker, er is onderscheid in tijden en menschen.

Maar de tijden der verdorvenheid openbaren *onze* verdorvenheid, de verdorvenheid, die ook in alle tijden, in alle menschen aanwezig is, al brak die niet door.

Ook waar die doorbrak naar Gods rechtvaardig oordeel, daar zijn nog kringen en menschen bewaard.

Er is in den afval nog een geslacht onder Gods Verbond, onder Zijn Woord.

Maar wat doet toch het Evangelie, dat Rome moet redden, dat tot de menschen en het menschenlijk leven het Woord des behouds van den levenden God zal spreken? Wat doet het ook met ons, indien het ons, christenen van geboorte en opvoeding, bondgenooten in Gods Kerk, behouden zal? Wat doet het den Christenvolken, indien het nog den weg voor het behoud van het menschenlijk leven zal wijzen?

Het stopt onzen mond. Het besluit ons onder het oordeel Gods (Rom. 11:32). Het wil, dat wij den toorn Gods zien en onze rechtvaardige verdoemenis bekennen zullen.

Zóó moet het Woord uitgaan. Het mag niet anders. *Dan* zal het Christus prediken aan tijd en land, aan menscheit en volk. Ook aan de Gemeente Gods te Rome en bij ons. Aan *menschen*. Aan u, o mensch, wie gij zijt!

ZONDER DE WET OF ONDER DE WET [Rom. 2:12, 13].

Want zoovelen als er zonder Wet gezondigd hebben, zullen ook zonder Wet verloren gaan; en zoovelen, als er onder de Wet gezondigd hebben, zullen door de Wet geoordeeld worden.

Want de hoorders der Wet zijn niet rechtvaardig voor God, maar de daders der Wet zullen gerechtvaardigd worden.
Romeinen 2: 12, 13.

De *toorn* van God wordt reeds in den tijd geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen (Rom. 1:18-32).

Maar die toorn wordt ook veelszins ingehouden door Gods goedertierenheid, *verdraagzaamheid* en *lankmoedigheid*. Eerst de dag, waarin het rechtvaardig oordeel Gods zich openbaart, zal ten volle de *dag des toorns* zijn; ook voor hen, die onder den bizonderen *rijkdom* van Gods goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid hebben geleefd en voor velerlei onteering en ellende zijn bewaard. Zij zijn *menschen*, gelijk de anderen; zij deelen in de zonde der menschen; zij ook doen die zonde in hun mate. Ook bij hen zal daarom thuis gezocht worden de onteering Gods in zijn Schepping, in de menschenwereld, in hun menschenlijke leven en in hun persoonlijke leven. Juist het feit, dat het oordeelen over de ongerechtigheid hij hen gevonden wordt, profeteert het oordeel Gods, dat hen wacht, en waarin zijn toorn, die 'tegen hen ingehouden werd, zich als een kapitaal, waarvan de rente niet is uitbetaald, voor hen heeft opgehoopt. (Rom. 2:1-5).

De dag des oordeels komt als een dag van *vergelding* Gods. Dan zal het gericht gaan over al de dagen der wereld, over heel het menschenlijk geslacht. Naar ieders werken zal hun vergolden worden. God, de Rechtvaardige, de Heilige, zal zijn eer invorderen, die Hem van zijn menschen toekomt. Hij zal vorderen een menschenwerk, een menschenleven, dat volhardde ten einde toe in het zoeken van heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid; in het doen van het goede. Waar zijn menschen Gode dat leven brengen, — hetzij ze Joden of Grieken, of wie ook zijn; — daar zal Hij hun tot vergelding *het eeuwige leven* schenken. Maar waar ze zijn werk hebben verstoord, zijn waarheid niet in heerlijkheid tot Hem doen weerkeeren, maar als verkrachters van die waarheid, als dienaars der ongerechtigheid voor Hem verschijnen, daar zal Hij hun vergelden zijn toorn, zijn schrikkelijke verbolgenheid in verdrukking en benauwdheid over hun ziel, over heel hun mensch zijn. Joden en Heidenen, ze zijn allen *menschen*, en ze zullen allen *als menschen*, zonder aanneming des persoons, in het gericht Gods staan en vergelding naar hun werken ontvangen. (Rom. 2:6-11).

Het is de *eenheid* in dit oordeel Gods over de menschen *als menschen*, waarbij het Woord Gods in den apostolischen Brief aan Rome ernstig stand houdt, opdat de zaligmakende genade Gods in Christus, aan allen, *zonder onderscheid* zou worden verkondigd (Rom. 3:22-30).

Er is eenheid in het rechtvaardig oordeel Gods over alle menschen, ofschoon er ook *onderscheidenheid* is.

Niet een onderscheidenheid, die in de menschen als menschen gesteld wordt door voorkeur van personen (Rom. 2:11). Niet een onderscheidenheid, daarin gelegen, dat de één het oordeel Gods ontvliedt, terwijl de ander aan het gericht wordt overgegeven (Rom. 2:3). Ook niet een onderscheid, waardoor het eeuwige leven of de verbolgenheid Gods worden toebedeeld naar het antwoord op de vraag: "zijt gij een Jood of een Griek, een Griek of een Jood?" (Rom. 2:9, 10). Neen, maar *naar de onderscheiden bedeeeling Gods over de menschen* zal de onderscheidenheid van zijn oordeel zijn; naar die onderscheiden bedeeeling zal Hij ieder richten, naar de kennis van God en van zijn heiligen wil, die bij hen allen, schoon in onderscheiden maat, wordt gevonden.

Hier geldt allereerst het groote onderscheid, dat door de bijzondere openbaring Gods is aangegeven en dat de apostel ook bijzonder aanduidt door de woorden "*zonder Wet*" of "*onder de Wet*". Hier is het onderscheid tusschen Heidenen en Joden, tusschen Heidenen en Christenen.

Maar voorts geldt hier ook voor elk mensch zijn nabij-zijn of ver-zijn ten opzichte van het geopenbaarde licht Gods; de bijzondere verlichting en leiding Gods in zijn tijd en zijn volk, in zijn levenskring en in zijn persoon. In verband met de bijzondere uitdeeling van den rijkdom der goedertierenheid Gods over de menschen, zal Gods oordeel zich richten naar de mate der uitspreiding van zijn licht over hen.

Naar dat eene licht Gods zullen allen geoordeeld worden; want aan dat licht is niemand vreemd. Hier is weer de *eenheid* in het oordeel Gods.

Want zooveel als er zonder Wet gezondigd hebben, zullen ook zonder Wet verloren gaan; en zooveel als er onder de Wet gezondigd hebben, zullen door de Wet geoordeeld worden.

Allereerst wordt hier het groote hoofdonderscheid gesteld in de bedeeeling Gods, en daarom het groote hoofdonderscheid in het oordeel van den grooten dag.

Er is een zondigen *zonder Wet*. Een zondigen van Heidenen, die wel in Gods Schepping leefden onder de openbaring van zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, die uit de schepselen verstaan en doorzien worden en die tot verheerlijking Gods elk mensch roepen, zoodat niemand te verontschuldigen is (Rom. 1:19-21; Psalm 19:1-7); maar tot wie toch, na het uiteengaan van het menschelijk geslacht en de verstrooiing der volken over den aardbodem, de bijzondere openbaring Gods, de Wet Gods, aan Israël toebetrouwd, niet gekomen is; tot wie die bijzondere aanwijzing der zonden door de Wet niet doordrong; die door het licht Gods in dezen Wet niet zijn beschenen.

Er is in dit opzicht ongetwijfeld verschil onder de Heidenen.

De openbaring Gods door Noach is, met het licht Gods, dat vóór den Zondvloed scheen en met de heugenis van dat ontzettende gericht Gods, onder alle volken, bijzonder onder de Semieten, uitgegaan. De Kanaänieten hebben Abraham gekend. Sodom heeft den rechtvaardigen Lot binnen zijn poorten gehad. Ismaël is uit Abraham. De zonen van Ketura waren niet vreemd van de bijzondere openbaring Gods. Egypte heeft den vinger Gods gezien en is door zijn majesteit verschrikt. Met Rachab, de hoer, heeft Palestina gehoord van Gods wonderen en van zijn Naam, die destijds door de wereld der volken klonk, Ammonieten en Amelekieten, Moabieten en Edomieten hebben Israël aangeraakt. De Filistijnen en de Feniciërs, de Syriërs en Assyriërs, met Scheba en Seba, hebben van Israëls God geweten. Straks trok het licht Gods met Israël naar Babel. Het heeft den Meden en Perzen toegeblonken. Klein-Azië, Macedonië en Griekenland hebben Jeruzalem ontmoet. Eindelijk is door de verstrooiing der Joden en door de vertaling der Schriften in het Grieksch de wereld der oudheid door het Woord Gods beschenen in heel het Romeinsche rijk.

Maar hiermee is het nabij-zijn, voor zooveel de Heidenen aangaat, genoemd. Waar de aanraking met het centrum, waarin het Woord Gods stond, geheel ontbrak of afbrak, daar onttrekt zich de historie der volken nog aan ons oog. Wie kent daar het menschelijk leven in zijn begin en voortgang? Hoe diep was de duisternis op de eenzame eilanden, onder de wildengroepen der verborgen wouden! Naarmate de afstand tusschen de volken en het licht der openbaring Gods grooter is door grooter tal van jaren en eeuwen, en door verder afwonen, naar die mate is de duisternis over het menschelijk leven der Heidenen dikker, tot wij onze medemenschen vinden in de meest dierlijke wilden, die zelfs het Noachitisch verbod vergaten en het vleesch van hun medemensch tot spijs kozen. Hier geldt ten volle het "*zonder Wet*." Hier is ook het leven het meest teugelloos, het laagst gezonken. Toch gaat de nuanceering tusschen lichter tinten en zwarter zwart ook hier nog door.

Ook in eenzelfde volk en tijd, waarin het Woord Gods doordrong, is de afstand tusschen

menschen van gelijke beweging, wat hun aanraking met het licht van Gods gebod aangaat, zoo verbazend groot. De farizeën in Israël keurden dien afstand schier onmetelijk, als hun mond met den blik hunner verachting het "vervloekt" uitsprak over "die schare, die de Wet niet weet" (Joh. 7:49). Zoo hebben in de middeleeuwen millioenen zielen in donkerheid geleefd, terwijl het Woord Gods in de kloosters gekluisterd lag. Zoo leven ook thans in Christenlanden in klimmend getal beschaafden en onbeschaafden, die de geboden Gods niet meer kennen; in de groote wereldsteden en in verwaarloosde plattelandsstreken vindt ge een onberekenbaar getal van menschen, die van God en zijn gebod volslagen onkundig zijn.

Oudtijds is dan ook onder de volken, voor zooveel het geopenbaarde licht van Gods gebod uit de verte tot hen doordrong, dit licht opgevangen door sommiger oog, terwijl de lichtstraal in de hoeken en schuilhoeken van het volksleven zelfs geen flauw schijnsel wierp. Kasten en zeden, verhoudingen van man en vrouw, van heer en slaaf, werkten die nuanceering uit.

Ook waar het licht schijnt, daar dringt het niet door vóór de ontsluiting van het bewustzijn. Het gebod blijft den gekrenkte van geest en den idioot vreemd; en het wacht het kindeken op, zonder in den eersten levenstijd het te kunnen ontmoeten.

Naarmate nu het zondigen *zonder Wet* geschiedde, naar die mate zal ook het oordeel *zonder Wet* zijn. Zóó wil de apostel het zeggen. In den dag des gericht's zal het menschelijk leven tot Gods rechterstoel terugkeeren, het leven, met het licht waardoor het werd beschenen, en zonder het licht, waaraan het vreemd bleef. Het zal voorbij den Almachtige gaan, gelijk het bestond onder zijn bedeeeling; en het zal van Hem rechtvaardig geoordeeld worden. Voor zooveel Gods menschen *zonder Wet* zondigden, voor zooveel zullen zij ook *zonder Wet* verloren gaan.

Zij zullen *verloren* gaan; zij zullen het oordeel Gods niet ontvlieden; zij zullen overgegeven worden aan het *verderf* (hetzelfde woord gebruikt de Schrift hier als in Joh. 3:16). Want zij hebben *gezondigd*, hoezeer ook verschillend in de maat hunner ongerechtigheid. De onteering Gods, van de schepping der wereld af, heeft hun leven vervuld en heeft zich in dat leven uitgewerkt. Het oordeel over het verzondigen der *Wet* moge hier niet bijkomen, waar zij *zonder Wet* zondigden, — dit sluit toch de straf over hun zonden niet uit.

Zij die *onder de Wet* gezondigd hebben, zullen echter *door de Wet geoordeeld worden*. Zij hebben gezondigd *onder de Wet*, of gelijk er eigenlijk staat *in* de Wet, d.i. in aanraking met de Wet; in het licht van de Wet; bij het hooren van Gods gebod; voor Gods aangezicht, gelijk het in het eerste gebod heet; onder zijn oogen. Zij zullen van elke aanraking met de Wet Gods rekenschap geven. Zij zullen elk stooten tegen de Wet Gods boeten. Want hun zondigen is een weerstaan van hun God in de stem van zijn gebod, van *zijn heilige Wet*.

Zonder Wet is er van geen behoudenis, zelfs van geen wegend oordeel tot rechtvaardiging sprake; slechts het verloren gaan blijft daar over. Waar echter zij, die *onder de Wet* waren, geoordeeld worden, daar gaat het om hun *rechtvaardiging*. Zij hadden in het leven edeler gestalte. Zij liepen tot die uitgieting der overdadigheid allicht niet; — het oordeel Gods zal het uitwijzen. Maar ook al gaven ze eere aan de Wet; al wilden ze die Wet *hooren*; al waren zij er ernstig op uit, om haar te kennen; al misduidden zij de stem van Gods Wet niet; — de hoorders der Wet zijn niet rechtvaardig voor God, maar de daders der Wet zullen gerechtvaardigd worden. Om die rechtvaardiging, die rechtvaardigmaking, d.i. die *rechtvaardigverklaring voor Gods gericht* gaat het. Alleen in die rechtvaardigverklaring Gods gaat de deur der eeuwige hope open. En die rechtvaardigverklaring kan alleen gevonden worden, waar Gods heilige Wet was; waar die Wet het leven omsloot; waar zij *gehoord* werd; waar haar stem over heel het leven ging. En waar dan dat leven geheel met die Wet overeenkwam; aan die Wet beantwoordde; die Wet *deed*. Waar de mensch voor Gods gericht als de *dader* van Gods heilige Wet verschijnt, beantwoordend aan heel de goddelijke Wet, geheel verlicht en met het licht Gods vervuld, zelf dat licht uitstralend in volle

gerechtigheid, daar zal de Rechter *rechtvaardig* verklaren. En anders zal Hij hen, die onder de Wet waren, door de Wet *oordeelen* en naar de Wet veroordeelen. Dan zal Hij het "*vervloekt*" der Wet aan hen vervullen.

WET EN CONSCIENTIE [Rom. 2:14-16].

Want wanneer de Heidenen, die de Wet niet hebben, van nature de dingen doen, die der Wet zijn, deze, de Wet niet hebbende, zijn zichzelf een wef; [als] die betoonen het werk der Wet geschreven in hun harten, hun consciëntie medegetuigende, en de gedachten onder malkander [hen] beschuldigende of ook ontschuldigende.

In den dag, wanneer God de verborgen dingen der menschen zal oordeelen door Jezus Christus, naar mijn Evangelie.

Romeinen 2:14-16.

Eénzelfden regel volgt het oordeel Gods in den grooten dag, *één* regel voor *alle* menschen.

Want ook waar de Heidenen *zonder Wet* leefden zal God hen oordeelen naar hun leven *in verband met den wortel der Wet*, die hun van nature niet vreemd was.

Want wanneer de Heidenen, die de Wet niet hebben, van nature de dingen doen, die der Wet zijn, deze, de Wet niet hebbende, zijn zichzelf een wet; [als] die betoonen het werk der Wet geschreven in hun harten, hun consciëntie medegetuigende, en de gedachten onder malkander [hen] beschuldigende of ook ontschuldigende.

Hier worden de Heidenen niet *tegenover* de Joden gesteld, alsof zij zonder Wet toch naar de Wet leefden, terwijl de Joden onder de Wet de Wet schonden. Zoodanige verklaring toont, dat men op heel den gedachtengang der Schrift hier geen blik heeft.

De Schrift wil zeggen: heel het oordeel Gods gaat noodzakelijk alleen over de vraag naar de *gerechtigheid*; of de mensch zijn God heeft verheerlijkt door den geopenbaarden wil van zijn God te volbrengen, en, of hij, door het eigen oordeel Gods *rechtvaardig verklaard*, dienovereenkomstig het eeuwige leven zal ontvangen; of wel, waarin hij zich aan den *geopenbaarden* wil van God heeft *bezondigd*, en naar de rechtvaardigheid en heiligheid Gods *overeenkomstig het recht dier openbaring* door den toorn des Heeren zal worden getroffen.

De *openbaring* Gods treedt er altoos tusschen. Die openbaring redt ons niet doordat we haar bezitten, maar ze eischt volkomen beantwoording aan onze zijde, en anders getuigt zij tegen ons voor God en vordert onze veroordeeling. God zal ons wegen in de rechtvaardige weegschaal van zijn *geopenbaarden wil*, en naardat we uit die weegschaal komen, zal ons lot en deel zijn.

Dit geldt voor *Joden* en *Christenen*, met het oog op de openbaring Gods in de *Schepping* en in *de Wet*.

Maar het geldt ook van de *Heidenen*. Zij zullen maar niet als een verloren massa, die niet wist en niet weet, in het verderf zinken. Maar in *dezelfde* heilige weegschaal naar de openbaring *hun* geschonken zal hun zonde genoemd en hun oordeel uitgesproken worden. Niet slechts hadden zij de openbaring Gods in zijn Schepping. Zij hadden *meer*. Zij mogen "zonder Wet" zijn, — zonder het *beginsel* van die Wet zijn ze nooit geweest. De Heere heeft hen niet als beesten maar als *menschen* laten leven.

Daarom, indien het *bezit* der Wet zou behouden, het hooren en het weten dan gaan ook niet alleen de Joden maar evenzeer de Heidenen als rechtvaardigen binnen. En omdat *niet* het bezit der Wet rechtvaardigt, zullen de Heidenen ook naar dien *wortel* der Wet in het gericht worden gekeurd, gelijk zij, die onder de Wet waren, door *de Wet* geoordeeld zullen worden.

Ook de Heidenen *bezitten* den *wortel* der Wet.

De Wet is ook niet, gelijk hier ten volle blijkt, een juk, dat den mensch van nature vreemd is, maar de *natuurlijke* regel Gods voor zijn menschelijke leven. Zelfs in de *gevallen* menschelijke natuur, onder de *meest* verdorven Heidenen, waar *alle* licht der Wet ontbreekt, daar is in die verwoeste menschelijke natuur nog de niet geheel onbesepte kennis van die Wet Gods overgebleven. Ze is *ingeschapen* en met het menschelijk verstand, ook in de verdorven menschelijke ziel *één*, al zoekt de verdorvenheid haar uit die ziel geheel uit te roeien. In de fundamenten der menschelijke ziel staat het beginsel van Gods Wet gegraveerd. Daarom doen de Heidenen, die de Wet niet hebben, *van nature*, d.i. door een natuurlijke kennis van God en zijn wil, van goed en kwaad, *dingen, die der Wet zijn*, d.i. die ook door de Wet gevorderd worden.

Zij stellen onder dienzelfden natuurlijken drang voor zichzelf en onder elkaar ook een *regel* vast en zijn zoo *zichzelf een wet*. Dit is niet een regel van hun *lust*; want ze doen er veelal niet naar; ze zijn grof in het overtreden, Het is veeleer een regel *tegen* hun lust, een wetsregel *buiten* hen, *tegenover* hen; niet de Wet in haar volheid, maar *een regel*, die uit een wetsbesef opkomt, en die het dienen van een god en een rechtdoen tegenover de menschen vordert.

De. ruwste, laagste Heidenen toonen alzoo, dat de Wet oorspronkelijk *in het wezen* van den mensch stond geschreven, en slechts om zijn val in steenen tafelen *tegenover* hem moest treden. Maar ook, dat het inschrift van die Wet in de menschen-*ziel* nog onuitroeibaarder is dan het graveersel in de *steen*en.

Hoe is dat *werk der Wet*, die onsterfelijke wortel der Wet, geschreven in het hart der Heidenen, machtig gebleken in de wetgeving der beschaafde Heidensche volken, die zichzelf de wet wisten te stellen, volgende eeuwen ten exempel! Hoe machtig is die wortel gebleken in Heidensche deugd, die zware offers bracht. In zelfkennis en zelfveroordeeling. In Heidensche zeden en zedeleer!

Want die Wetswortel greep het menschelijk *bewustzijn* aan, en het menschelijk bewustzijn greep naar dien rechtswortel. De innerlijke strijd, het kennen der Wet, het weten en niet doen, is ook den Heidenen, naar hun mate, *natuurlijk*.

Hier is *het geweten*, de *conscientie*, d.i. het *met bewustheid weten* van wat bij alle menschen *ingeschapen* vaststaat en onder de Wetsopenbaring tot *klarheid* komt. De *conscientie* is bij de Heidenen het *erkennen* van het werk, den wortel, het beginsel der Wet door het eigen bewustzijn. In die conscientie *getuigt* het eigen bewustzijn in de Heidenen met de verwoeste en nochtans blijvende wetsgraveerselen in hun hart *mee*.

En van die conscientie komt het bij de Heidenen tot het nadenken; tot overleggingen, tot *gedachten*; tot zielestrijd; tot een meer bewust oordeel over het kwaad; tot wetenschap, tot *onderlinge* overlegging, tot gedachtenwisseling over het recht; tot de onderlinge *rechtsbedeeling*; tot de rusteloze *beschuldiging* en straf, en tot de, zij het ook zeldzame, *vrijspraak*. Of, gelijk de apostel het uitdrukt, *niet slechts getuigt hun conscientie mee, maar ook de gedachten, die hen onder elkander beschuldigen of ook ontschuldigen*.

Hier is nu de maatstaf van Gods rechtvaardig oordeel over alle menschen. Hierin zijn allen *één*. Hetzij ze: "zonder Wet" of "onder de Wet" waren, — *naar wat zij van de Wet Gods kenden*, zullen zij worden geoordeeld. Gelijk de Wet Gods voor hen, die onder haar licht leefden, zoo zal voor de Heidenen het *werk der Wet*, dat in hun hart geschreven is, als maatstaf in het oordeel gelden; — dat werk der Wet, dat *ingewrochte* beginsel der Wet, waaraan hun conscientie getuigenis gaf, en dat zij zelf op hun wijze in hun overleggingen, in hun denken, redetwisten en diepe gesprekken, hebben uitgewerkt, en in hun wetenschap, wetgeving en rechtsbedeeling als in steenen tafelen hebben gedocumenteerd.

Dit alles zal in het volle licht treden, in den dag, wanneer God de verborgen dingen der menschen zal oordeelen. In de weegschaal van Gods heilig recht, waarvoor de Wet en haar wortel met de conscientie en de menschelijke rechtskennis opkomen, zullen dan *alle* menschen, heel het leven der menschheid en van ieder mensch, met al wat

verborgen is, *de verborgen dingen der menschen*, heel hun leven in zijn geheimste roerselen, bewegingen en daden, in zijn verborgenste zijn en doen, hun innerlijk bestaan, worden gewogen. En het einde zal zijn: Wie zonder Wet *gezondigd* hebben, zullen zonder Wet *verloren* gaan; en wie onder de Wet *gezondigd* hebben, zullen door de Wet worden *verdoemd*.

Door Jezus Christus, naar mijn Evangelie. *De Rechter* wordt ons door de Wet niet onthuld; gelijk de Wetgever niet slechts voor het besef der Heidenen, maar ook op Sinäï verborgen bleef voor het oog. Het *Evangelie*, — hier spreekt het nog niet van verlossing — maakt onzen Rechter ons bekend: *Jezus Christus* (Hand. 17:31).

Want Jezus Christus, onze Verlosser, komt niet tegen Gods rechtvaardig oordeel op. De Zoon van God is juist gekomen, om Gods wil te doen. Om de Wet te vervullen. Daarom is ook al het oordeel den Zoon overgegeven. En het Evangelie *vernietigt* dan ook het oordeel der Wet niet. Integendeel, het ontsluit dat oordeel.

Het einde der Schrift is hier de *erkenning* van Gods *rechtvaardig* oordeel ook over ons.

En van den *vloek* Gods, die naar dat rechtvaardig oordeel van de lippen van Christus ons treffen moet.

Zoo moeten mensch en menschheid het weer leeren verstaan: Christus *Rechter*. En zijn vonnis de *vloek* Gods.

O, *buigen* moet al wat mensch heet, voor dien Rechtvaardige, voor Jezus, die gezalfd Is tot aller oordeel. *Buigen* voor Hem in schuldkenis, in aanbidding der gerechtigheid Gods.

.... Opdat we zóó door het geloof, in de ontsluiting van het Evangelie, in de ontsluiting der *gerechtigheid van Christus* niet slechts als Rechter, maar als Borg en Middelaar, Hem mogen kennen als onzen Verlosser. Dan verlangen we naar den grooten dag van het rechtvaardig oordeel Gods door Jezus Christus. Hoe we in dat gericht bestaan kunnen, wordt ons echter in *Rom. 2* ganschelijk niet verklaard. Eerst moet *de mond gestopt* worden.

HEBBENDE DE GEDAANTE DER WET [Rom. 2:17-20].

Zie, gij wordt een Jood genaamd en rust op de Wet, en roemt op God; en gij weet [zijn] wil, en beproeft de dingen, die [daarvan] verschillen, zijnde onderwezen uit de Wet; en gij vertrouwt uzelf te zijn een leidsman der blinden; een licht dergenen, die in duisternis zijn; een onderrichter der onwijzen, [en] een leermeester der onwetenden, hebbende de gedaante der kennis en der waarheid in de Wet.

Romeinen 2:17-20.

Het Evangelie, dat de apostel Paulus in zijn Brief aan Rome ontsluit, is een kracht Gods tot zaligheid voor een iegelijk, die gelooft; omdat de rechtvaardigheid Gods daarin geopenbaard wordt. (Rom. 1:16, 17). De beteekenis van die openbaring der rechtvaardigheid Gods in het Evangelie en daarom ook de kracht Gods tot zaligheid dringen echter niet tot ons door, zoo wij den toorn van God en zijn rechtvaardig oordeel over den mensch niet verstaan. (Rom. 1:18). Die toorn en dat oordeel gelden allen menschen zonder onderscheid; zoowel hun, die zich roekeloos aan de openlijke onteering van God en van zichzelf overgegeven hebben (Rom. 1:18-32); als hun, die deze laagheid veroordeelen, en nochtans ook zelf zondigen. Zondigden de menschen zonder wet, ze zullen niettemin verloren gaan, en zondigden ze onder de Wet, ze zullen door de Wet geoordeeld worden. En waar niemand ganschelijk zonder wet is, maar de Heidenen, die de Wet niet hebben, nochtans het beginsel der Wet, hoe geschonden ook, in hun hart behielden, door hun conscientie er getuigenis aan gaven, en het in hun weten en rechtsbedeelingen zichzelf ten wet stelden, daar zullen alle menschen dienovereenkomstig in Gods weegschaal worden gewogen. (Rom. 2:1-16).

Maar de *Jood* dan, de Israëliet des Ouden Verbonds, en met hem ook ieder, die zich onder het Nieuwe Verbond tot Israël rekent, — *hij* is toch immers van den toorn Gods uitgesloten? hij zal toch immers voor Gods rechterstoel gerechtvaardigd worden? hem oordeelt toch de Wet niet? Die Wet, door God aan zijn uitverkoren volk geschonken, is hun immers een onderpand van hun rechtvaardiging voor God, en het sacrament is hun immers het zegel van hun gerechtigheid?

Tegen deze drogreden, die het Evangelie, de kracht Gods tot zaligheid, krachteloos maakt, en den Christus verijdelt, gaat de apostel des Heeren in; het Woord Gods, dat vlammend zwaard des Geestes, dringt tot deze vleeschelijke overlegging des harten door. Neen, juist *daarin zal* het volk Gods tot den jubel der rechtvaardiging voor God in Christus Jezus geleid worden, dat het allereerst zich met alle menschen *mensch* kent, gevallen en verdorven menschen, gelijk ook de andere, midden in den dood liggende, onder den toorn God als kinderen des toorns overgegeven.

Onder dien toorn van God moeten we juist bukken, om den Christus door het Evangelie te vinden. Want in dien toorn van God, in de betooning van Gods rechtvaardigheid naar het vloek-oordeel der Wet, in het bloed en den dood van Christus, wordt de rechtvaardiging aan het geloof geopenbaard (Rom. 3).

Dit is de waarheid Gods, die de apostel van Jezus Christus ontwikkelt en daarom richt hij zich hier zoo rechtstreeks tot den *Jood*, die op Wet en besnijdenis tegen het oordeel roemt; juist de *Jood*, en ieder, die Gods verbondsbedeeling draagt, wordt door den apostel allermeest onder het oordeel Gods besloten.

Zie, gij wordt een Jood genaamd. "Jood" noemde men toch, sinds de verstrooiing, alle Israëlieten; en zoo noemden zij zichzelf. Slechts zeer ten deele kenden ze den stam, waartoe ze behoorden; *Juda* was de voornaamste stam, uit Juda zou het heil over Israël dagen, en het overblijfsel van Juda was naar het land en de heilige stad der vaderen teruggekeerd; daarom vereenigden zich allen in den naam *Joden*, die aan den nazaat

van Juda toekwam. Met dien naam roemden zij zich als het zaad van Abraham, het uitverkoren volk Gods.

De apostel gaat dan ook voort: gij rust op de Wet en roemt op God. De Wet, de wetsbedeeling, de wetsopenbaring, het feit, dat hun de Wet Gods op Sinai was gegeven en toebetrouwd, de Wet, die zij hadden bewaard, het bezit dier Wet. sprak van hun verkiezing, en was daarom in hun oog, hun rechtvaardiging; daar rustten ze op; daarin roemden ze op God, die Zich *hun* God genoemd en betoond had, en wiens volk zij dan ook boven alle volken tot in eeuwigheid zouden zijn.

Dit *bezit der Wet* en de verbondsbedeeling, waarnaar zij Gods volk waren, beheerschten heel de positie en het zelfbewustzijn der Joden onder de volken. Zij hadden het juiste oordeel over goed en kwaad, over recht en onrecht. Wat de Heidenen tastten en zochten, wikten en wogen, was den Jood in steen gesneden en in goud gelegd, gegraveerd en uitgewerkt in de Wet Gods.

Gij, Jood, weet zijn wil en beproeft de dingen, die daarvan verschillen, zijnde onderwezen uit de Wet.

De keursteen van wet en recht onder de volken is Gods Wet, aan Israël gegeven; zijn Wet voor den dienst van God en daarmee voor het menselijk leven. Dat de Joden zich dit bewust waren, was recht. Zij, die thans het Woord Gods erkennen en bewaren, moesten het zich meer bewust zijn! De Wet Gods, aan Israël, gegeven, moest in hun bewustzijn en in hun houding wel niet model voor alle natiën, maar toch *proefsteen* voor elke nationale wetgeving en, voor zooveel niet het nationale maar het *menselijke* leven aangaat, *regel* des levens zijn. Als zoodanig moest de Wet Gods, door wie de Schrift als Gods Woord belijden, *gekend* worden; met ijver en nauwgezetheid moest de Wet daartoe meer onderzocht en naar het goddelijk bevel aan de Gemeente Gods worden onderwezen.

De Joden waren zich bewust, dat zij hierin het licht voor de volkeren droegen en dat de natiën, de menschen, geoordeeld zouden worden, indien zij het getuigenis, dat Israël door de Wet Gods in de wereld hoog hield, versmaadden.

Op dit zelfbewustzijn der Joden wijst de apostel: En gij vertrouwt uzelf te zijn een leidsman der blinden, gij Jood, de leidsman, en het menselijk geslacht buiten uw volk, de blinden. Gij, een licht, een lichtdrager, een voorlichter dergenen, die in duisternis zijn, omdat zij de Wet Gods missen en haar licht niet uit zichzelf kunnen opbrengen, Gij, een onderrichter der onderwijzen, der onkundigen, die de ware zuivere heldere kennis van Gods Wet missen; een leermeester der onwetenden, die als kleine kinderen nog moeten leeren. Zoo zijt gij u bewust, zoo gevoelt gij u in de wereld, hebbende de gedaante, de gestalte, het beeld, de uitdrukking, der kennis en der waarheid in de Wet.

De Joden vertegenwoordigen de Wet Gods in de wereld, gelijk Gods Kerk, die het Woord bewaart. De apostel zelf zal daarin roemen (Rom. 3:2; 9:4). In die Wet Gods staat het leven gegraveerd, de waarheid, de kennis, de ware kennis, de kennis der waarheid, het echte volle menselijke leven naar den wil van God; dat leven, gelijk de wil van God het bepaalt, gelijk het naar zijn welbehagen moet zijn, en gelijk het dan het volle Godverheerlijkende en heerlijke menselijke leven zijn zal, dat Hij rechtvaardigt. In de Wet Gods is dat leven door God geordineerd in al zijn verhoudingen en in al zijn gangen, voor Gods aangezicht en onder alle menschen.

De Joden waren zich daarvan bewust, al was het dan slechts uitwendig. En de apostel weersprekt hun vertrouwen niet. Zij *hebben* dat levensbeeld, dat beeld Gods en daarmee dat echte beeld van het menselijke leven, de ware kennis en de ware wijsheid in de Wet Gods. Dat beeld heeft de Kerk des Heeren nog.

En dat moet ze zich bewust zijn. Dat moet ze laten gelden in de wereld; daarin is ze en blijft ze onder de volken leermeesteres der onwetenden, onderrichtster der onkundigen een licht dergenen, die in duisternis zijn, een leidsvrouw der blinden.

Maar *rechtvaardigt* nu dit bezit der Wet? bevrijdt het ons van den toorn Gods? Zijn wij

boven de andere mensen verheven, omdat de Wet Gods heilig is en rechtvaardig en goed, en omdat die Wet bij ons, buiten ons, in bewaring gevonden wordt. Is de lantaarn licht, omdat zij de kaars draagt? Is de hand rein, omdat de parel er in ligt? Ben ik schoon en heerlijk, indien maar het licht mij bestraalt?

Die uitwendige openbaring zijn wij zelf niet, maar het is het graveersel Gods in zijn steenen, — onzes ondanks!

Als Mozes de Wet tot Israël uitbrengt, werpt hij die Wet tegen Israël in stukken — omdat het volk danst in afgodische hoererij!

Onrecht is het van de wereld der volken, indien zij Gods Wet verwerpt, en naar zijn Israël niet hoort, om de ellende, die in en aan dat Israël gezien wordt. De Heere God laat toch niet dat volk aan de wereld zien als een model, maar Hij laat door dat volk zijn *Wet* brengen, omdat er geen volk als model *is*, — totdat uit Israël *de Christus* geopenbaard wordt, — en Gods Wet is in *zijn* ingewand, in de rolle der Wet was *Hij* beschreven (Ps. 40:8 en 9).

Maar onrecht, gruwelijk onrecht en zelfbedrog is het ook, wanneer het volk, dat de Wet draagt, zich daardoor wil rechtvaardigen, in plaats van te roepen om de vervulling van die Wet in zijn eigen leven, en zich voor God te verootmoedigen in het billijken van zijn toorn.

ONDER WET EN SACRAMENT [Rom. 2:21-29].

Die dan een ander leert, leert gij uzelf niet? Die predikt, dat men niet stelen zal, steelt gij? Die zegt, dat men geen overspel doen zal, doet gij overspel? Die van de afgoden een gruwel hebt, berooft gij het heilige? Die op de Wet roemt, onteert gij God door de overtreding der Wet?

Want de Naam van God wordt om uwentwil gelasterd onder de Heidenen; gelijk geschreven is.

Want de besnijdenis is wel nut, indien gij de Wet doet; maar indien gij een overtreder der Wet zijt, zoo is uw besnijdenis voorhuid geworden.

Indien dan de voorhuid de rechten der Wet bewaart, zal niet zijn voorhuid tot een besnijdenis gerekend worden? En zal de voorhuid, die uit de natuur is, als zij de Wet volbrengt, u [niet] oordeelen, die door de letter en besnijdenis een overtreder der Wet zijn?

Want die is niet een Jood, die het in het openbaar is; noch die is de besnijdenis, die het openbaar in het vleesch is, maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten in den geest, niet [in de] letter, [is de besnijdenis;] wiens lof niet is uit de menschen, maar uit God.

Romeinen 2:21-29.

Zou het bezit van de Wet en van het Woord Gods rechtvaardigen?

De apostel keert het licht der Wet, dat Israël als Gods bondsvolk draagt, op dat Israël zelf, — dat immers schuldig is in de overtreding van al Gods geboden.

Die dan een ander leert, leert gij uzelf niet? neemt gij voor uzelf die Wet *als Wet* niet aan? legt gij die Wet niet als maatstaf en toetssteen aan uw eigen leven? laat gij zelf u door die Wet niet verlichten en ontdekken, om de stem Gods in de Wet te verstaan?

Die predikt, dat men niet stelen zal, steelt gij? gaat gij vrij uit in uw rechtdoen met het aardsche goed? poogt gij niet uws naasten goed aan u te brengen?

Die zegt, dat men geen overspel doen zal, doet gij overspel? of is het overspel bij den Jood niet bekend? komt gij bij dit gebod niet als een overtreder uit?

Die van de afgoden een gruwel hebt, berooft gij het heilige? Hierin ook heeft de Heere in zijn Wet u het gruwen van den afgod bevolen, dat gij "het zilver en het goud," dat er aan is, niet begeert noch voor u neemt (Deut. 7:25); is zóó uw afkeer van dezen gruweldienst? schuwt gij dit vuil gewin?

Hoe zijt gij in de Wet zelf, die gij draagt, in de Schrift, beschreven? wat zegt van u de historie? wat getuigen van u de Heidenen naar het onwraakbaar Woord van God? Hoe kent gij uzelf uit de Wet? — Ach, de Naam van God moge door zijn heilige Wet in de wereld worden uitgeroepen, — de Naam van God wordt om *uwentwil* gelasterd onder de Heidenen, gelijk geschreven is. (Jes. 52:5, Ezech. 36:23).

Of ja, de Wet Gods is niet alleen *buiten* Israël beschreven, maar ook *in* Israël geteekend. De Jood droeg de Wet Gods in zijn vleesch, immers in de *besnijdenis* — gelijk thans de Gemeente Gods in den heiligen Doop.

In het Sacrament grijpt de Wet het volk zelf aan en stempelt het tot het volk Gods, zet er Gods zegel op. Het Verbondsvolk is in het sacrament aan het Verbond geëigend, en daarmee aan de Wet Gods. Dat sacrament is een stuk van de Wet Gods; het is de Wet

Gods zelf, in het vleesch gegrift.

Zeker. Maar om dat vleesch te merken, dat het naar de Wet Gods moet worden gekeurd; dat het aan de Wet Gods moet beantwoorden; dat het [geen andere gerechtigheid zal hebben dan die der Wet Gods in alle stukken gelijkvormig is.

Voor het geloof, dat onder den vloek der Wet leert buigen en zoo het Verbond der genade vindt in den *Middelaar*, in den Beloofde, in het Lam Gods, in den Christus, dien het Evangelie ontsluit; voor het *geloof*, dat zoo de gerechtigheid, die de Wet door het sacrament invordert, in den Christus en in de besnijdenis van Christus vindt, in de Wetsvervulling van Christus, in zijn dood en begrafenis en opstanding (Kol. 2:11, 12); voor het *geloof*, dat met Abraham het Zaad Gods aanvaardt, om in den Heere te bestaan; voor dat *geloof* wordt en is het sacrament teeken en zegel der gerechtigheid (Rom. 4:11).

Daarvan handelt de apostel *hier* echter niet. Daar wil het Woord Gods *heenleiden*, maar *door de diepte, waarin de Christus door het geloof gekend wordt*.

Hier keert zich het tweesnijdend scherpe zwaard tegen een iegelijk, die met een beroep op het sacrament zich van den eisch en het oordeel der Wet Gods wil afmaken; tegen ieder, die zich van het oordeel Gods wil vrijspreken met een beroep op het sacrament, — inplaats van krachtens het sacrament juist onder de Wet Gods en haar oordeel te buigen. Vervloekt zij het *vleesch*, dat op het sacrament roemt!

Want de besnijdenis is wel nut, indien gij de Wet doet; maar indien gij een overtreder der Wet zijt, zoo is uw besnijdenis voorhuid geworden.

De besnijdenis brengt onder de Wet, opdat daar de voorhuid openbaar zou worden; opdat de noodzakelijkheid der waarachtige besnijdenis, de besnijdenis des harten, zou worden ontdekt. (Deut. 10:16; 30:6; Jer. 4:4): en opdat het recht der Wet in ons vervuld worde.

Daarom vloekt elke overtreding, elke zonde, tegen het sacrament.

Is dat sacrament toch de Wet van God in ons vleesch gezet, het merkt dan juist dat vleesch door onze overtreding in zijn ongelijkvormigheid aan de Wet Gods, in zijn onbesnedenheid, onreinheid en vloekwaardigheid.

Wat *ons* aangaat, het sacrament brengt ons onder den vloek, — en laat ons daar liggen; zoo velen onder de Wet zijn, die zijn onder den vloek. De besnijdenis op zichzelf, buiten Christus werpt den Jood als een onbesnedene uit. En de Doop, zoo we ernst maken met haar vordering van reinigmaking voor God, werpt ons als *ongereinigden* voor God neer.

Slechts voor zooveel *Christus* aangaat troost het sacrament het geloof. Maar het moet ons dan ook eerst door den tuchtmeester, de Wet, en haar vloek, tot Christus *leiden*, opdat *Hij* ons zij de vervulling van het sacrament.

In *onzelf* vervloekt ons ook het sacrament.

O, ware er een mensch, *zonder sacrament*, maar die *de Wet* volbrengt, *hij* zou voor God als een gezegelde staan, — en wij buitengeworpen; hij zou ons oordeelen en verdoemen, ondanks de Wet, de verbondsbediening en het sacrament, waarop wij roemen.

De apostel wijst dan ook allen roem van den Jood op zijn besnijdenis af. Hij kent de kroon der gerechtigheid toe aan den mensch, die de Wet *volbrengt*; niet aan hem, die de Wet *heeft* in steenen en rol, of ook haar heeft in zijn *vleesch* door het sacrament. Indien dan de voorhuid de rechten der Wet, het leven naar Gods recht overeenkomstig zijn heilige Wet bewaart, zal niet zijn voorhuid tot een besnijdenis gerekend worden? En zal de voorhuid, d.i. de onbesnedene, de mensch zonder sacrament, die uit de natuur is, als zij de Wet volbrengt, — gesteld dat er zoo één onder de Heidenen ware; maar er is geen; — u niet oordeelen, die door de letter, door het schrift der Wet, en door de besnijdenis, het zegel der Wet, een overtreder der Wet zijt?

Want die is niet een Jood, die het in het openbaar, uitwendig is; noch die is de

besnijdenis, die het in het openbaar, van buiten, in het vleesch is; maar die is een Jood, die het in het verborgen is, inwendig, van binnen in zijn ziel en zijn zijn, in zijn hart en wezen; en die het is in de besnijdenis des harten, in de reiniging, snijding, graveering van zijn hart naar en door de Wet Gods, tot volbrenging van Gods Verbond en Wet. Hij is de besnijdenis, die het is in den geest, in zijn geestelijk menschelijk bestaan, waar ons eigelijke ik voor den Heere staat; niet in de letter, niet in de uitwendige ceremonie en sacramenteele handeling wordt het werk Gods uitgevoerd, dat Hij kronen zal. Waar het *goddelijk* oordeel, het oordeel naar zijn eigen heilige Wet, u zal rechtvaardigen, daar en daar alleen zult gij gerechtvaardigd zijn, als één, wiens lof niet is uit de menschen, maar uit God.

Onverbiddelijk is het Woord des Heeren voor hen, die het Woord Gods en zijn heilig sacrament hebben.

Opdat ze, als vleesch uit vleesch geboren, en door Gods Wet veroordeeld, maar door genade uit God geboren, wedergeboren tot geloof, Christus leeren kennen en aannemen, en kinderen Gods mogen zijn.

WOORDEN GODS TOEBETROUWD [Rom. 3:1, 2].

Welk is dan het voordeel van den Jood? Of welke is de nuttigheid der besnijdenis?

Veel in alle manier. Want [dit is] wel het eerste, dat hun de Woorden Gods zijn toebetrouwd.

Romeinen 3:1, 2.

Het Evangelie, dat de apostel van Jezus Christus als het Woord Gods voor Rome, en in Rome voor de menschheid, door zijn Brief ontsluit, is een kracht Gods tot behoudenis voor ieder mensch, die gelooft, hij zij Jood of Griek, of van welken naam ook. Het is één en hetzelfde voor alle menschen, voor heel de menschheid, hoe haar weg ook liep.

Want buiten dat Evangelie en zonder de rechtvaardiging uit het geloof, die het Evangelie als den eenigen weg tot behoudenis opent, verzinkt heel het menschdom onder den toorn Gods.

Dit geldt niet slechts voor de Heidenen (Rom. 1:18-32), maar het gold ook voor Israël van ouds: "Wij vergaan door uw toorn en door uw grimmigheid worden wij verschrikt! Onze dagen gaan heen door uw verbolgenheid! Wie kent de sterkte uws toorns, naardat Gij te vreezen zijt!" (Ps. 90). De uitwerking van Gods toorn mag onderscheiden in vorm zijn bij de verschillende volken, in verschillenden tijden; onderscheiden in vorm bij de Heidenen en bij de Joden; — zij is daarom niet minder voor allen *werkelijkheid*.

En de groote dag des toorns komt met de openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods, voor elk tijdperk en aan het einde. Dan zal het blijken, dat alle vleesch zijn weg op aarde verdorven heeft.

Voor God kan het menschdom niet bestaan; het kan zich voor Hem niet rechtvaardigen en zal door Hem dan ook niet gerechtvaardigd worden. Het heeft de waarheid in ongerechtigheid verstikt; niet slechts de waarheid der openbaring Gods in de Schepping, maar ook de waarheid Gods in hart en geweten: de openbaring Gods in den wortel der Wet bij alle menschen, en de openbaring Gods in de Wet aan Israël gegeven,

Neen, wie de Wet Gods *bezit*, zal daarmee den toorn en het oordeel Gods nog niet ontgaan; het *bezit* der waarheid Gods, het *hebben* van de openbaring Gods, zal de wereld niet redden. Dan ware de Jood, gelijk hij zich inbeeldt, rechtvaardig voor God; maar dan ware ook de wereld, die de waarheid Gods draagt, daarin van haar rechtvaardiging verzekerd.

Neen, het *bezit* der waarheid redt de wereld niet; het redt niet hen, die bij Gods Wet en onder zijn Naam, onder zijn bijzondere openbaring en zijn Verbond leven. Die *openbaring* rechtvaardigt niet, maar zal juist oordeelen en veroordeelen, waar het menschelijk leven aan die openbaring niet beantwoordt. Het *bezit* van Wet en sacrament zal niet redden, niet rechtvaardigen maar veroordeelen (Rom. 2).

De apostel zal straks, Rom. 3:9-20, dit oordeel met de Schrift bekrachtigen.

Thans staat hij eerst nog stil bij de vraag, of dan de bijzondere openbaring Gods, die den Jood van den Heiden onderscheidde, en het bezit van Wet en sacrament, dat het volk Gods in de wereld kenmerkt, nutteloos is, en geenerlei vrucht heeft voor de gerechtigheid (Rom. 3:1-8).

Welk is dan het voordeel van den Jood? Of welke is de nuttigheid der besnijdenis? Wat heeft dan de Jood voor boven den Heiden? wat is het voorrecht van Israël boven de volken? welke waarde is dan aan het leven onder het Verbond Gods en het verbondszegel te hechten? Indien het bezit der waarheid Gods, indien de bijzondere openbaring Gods, niet redt, niet rechtvaardigt, den toorn van God en zijn oordeel niet

afwendt, wat baat ze dan? waartoe dient ze dan?

Deze vraag geldt voor den Jood in Rome; voor de plaats van Israël onder de volken en in de Historie. Zij geldt ook voor het Christendom, dat door Gods bondszegel in den heiligen Doop gemerkt is en zijn Woord bezit. Zij geldt voor de kennis der waarheid door prediking, onderwijzing en opvoeding; voor de kennis van Gods Wet en ordinantiën; voor de onderscheiding van Gods gebod in de wereld.

Indien het bezit van Wet en sacrament geen voorrecht is, geen waarde heeft voor Israël en het Christendom, dan heeft dat bezit ook geen waarde voor het menschdom, geen waarde voor het menschenlijk leven; dan is het licht van het Woord Gods, dat op het menschdom en in het menschenlijk leven valt, dichterbij of verderaf, ook nutteloos, De apostel beantwoordt dan ook de vraag, die hij stelde, aanstonds, door uit te roepen: "Veel, in alle manier! want [dit is] wel het eerste, dat hun de Woorden Gods zijn toebetrouwd!

Moge al de uitwendige bedeeing van Wet en sacrament, het uitwendige bezit der Openbaring Gods, niet kunnen *rechtvaardigen*, en van den toorn en het oordeel Gods niet bevrijden, het voordeel, het voorrecht van dit bezit is nochtans veel, groot, in alle manier, in allerlei opzicht.

Al de weldaden, uit dit bezit voortvloeiende, wijst de apostel hier niet aan.

Voordeel en nuttigheid zijn hem niet allererst gelegen in allerlei profijt, dat in het menschenlijke leven met en bij de Openbaring Gods, met en bij Wet en sacrament uitgaat. Die weldaden erkent hij uitdrukkelijk; ze zijn *groot*, en ze zijn te noemen in *heel* het leven, in *alle* levensverhoudingen, op *elk* gebied, — gelijk het Woord Gods ze aanwijst.

Maar thans wil de apostel, in verband met het *doel* van het Woord Gods, dat hij brengt, het gezochte voordeel en de gevraagde nuttigheid slechts in een *hoofdzaak* aanwijzen. Het Woord Gods is ook in zijn antwoorden een tweesnijdend scherp zwaard, dat op zijn *doel* afdraagt.

In Rom. 9:4 en 5 wijst de apostel de heerlijkheid van Israël aan in verband met het *heil* voor het menschenlijke geslacht, in verband met de behoudenis der wereld, met den Christus.

Hier niet direct. En men moet dit onderscheiden.

Wanneer de apostel het hoofdvoordeel der Joden hier aanwijst in het feit, dat hun de *Woorden Gods* zijn toebetrouwd, dan staat dit in verband met heel den gang van zijn woord over den toorn, het oordeel en de gerechtigheid Gods.

Het is dan ook een fout in de verklaring der Schrift, zoo men *hier* bij "*de Woorden Gods*" bijzonder denkt aan de *beloften* Gods, en in Rom. 9:4 en 5 een nadere uitwerking van Rom. 3:2 ziet; bepaaldelijk ook, om hier bij "*de Woorden Gods*" aan de aankondiging van den Christus te denken. Het groote feit is hier, dat God op aarde *gesproken* heeft; dat Hij zijn Waarheid heeft bekendgemaakt, zijn heilig Recht, zijn vlekkelooze Wet, zijn goddelijk Willen, zijn Gedachten, klaar in *Woorden* heeft uitgedrukt. Dat Hij die Woorden gegeven heeft, toebetrouwd, bewaard heeft door en in Israël. Dat de wereld daarmee Gods Woorden, het toespreken, de stem, het onbewimpeld getuigenis Gods bezeten heeft en bezit.

Zeker, *heel* de openbaring Gods aan Israël en in Israël is daarin samengevat, de uitdrukking van heel het goddelijk bedoelen, maar toch bijzonder het zeggen Gods, het getuigenis van Wet en Profeten, de boekstaving, de Schrift, de *Woorden Gods*.

Israël was als de hand van Mozes, die de Wet vasthield; als de verbondsark, waarin de Wet Gods lag; als de rol des boeks, door den Heere beschreven; als de gouden kandelaar, die het licht Gods droeg. De waarheid Gods was daarmee op aarde, voor heel het menschenlijke geslacht; doormenschenmond uitgesproken; door menschenhand beschreven; door een volk bewaard. Het sacrament teekende het volk, waarin de Heere

sprekende woode en Zich betuigde aan de' menschheid. Heel dit volk was zelf een sprake Gods, tot dit volk gingen de Woorden Gods de eeuwen door uit; en bij en door dit volk werden de Woorden Gods opgezameld en bewaard.

De Heere heeft gesproken, en Hij heeft Zijn Woorden niet laten vervliegen, maar ze bewaard in de wereld; in een volk, dat Hij Zich daartoe heiligde, voor Zich afzonderde, en waarop Hij in het sacrament zijn zegel heeft gedrukt.

Dit feit is van groote beteekenis. Het zet het recht Gods in de wereld vast. Het heeft niet alleen een stroom van zegeningen in den kring der openbaring, een reeks van wonderen over het volk Israëls gebracht, en de bewarende en goeddoende zorg van God over heel het mensdom en gansch de wereld, — gelijk nog alle weldaad Gods met het Woord des Heeren op aarde is en zich met dat Woord uitbreidt over het leven en in de wereld. Maar het is en blijft bovenal heerlijk daarin, dat de Heere God *spreekt* op de aarde en Zich aan menschen betuigt.

Zijn oordeel wordt met die Woorden uitgeroepen; zijn bedoelen in die Woorden gezegd, Die Woorden Gods gaan met en in het volk, dat de Openbaring Gods bewaarde en bewaart, de wereld door, voor de menschheid heen, en midden in haar, naar den dag, waarin Hij, die sprak, als de eenige waarachtige God de menschen ontmoeten zal ten gerichte.

De groote goedheid Gods, zijn heerlijke daad is in dit zijn spreken niet te loochenen. Hij heeft Zich daarin ontsluit, en Zich aan zijn woorden gebonden, om te zijn in zijn gericht, die Hij gezegd heeft te zijn in zijn Woorden. Naar die Woorden zal Hij richten.

Zeker, dit feit *behoudt* niet, waar het menschelijk leven aan de Woorden Gods niet beantwoordt en slechts uitwendig met die Woorden in aanraking komt. Het feit der Openbaring Gods zal de *menschen* niet rechtvaardigen. — Maar het zal *God* rechtvaardigen. Niet *wij* kunnen met de Woorden Gods voor God verschijnen, om door het bezit dier Woorden gerechtvaardigd te worden. Wij kunnen op al zijn vragen niet met het bezit van zijn Woorden antwoorden. Maar Hij zal ons oordeelen met die Woorden. *Hij* zal in zijn gericht de Rechtvaardige zijn, onzen mond met zijn Woorden stoppende. Is zijn *waarheid* op aarde, in zijn Woorden — zijn *gerechtigheid* en heerlijkheid zullen in het gericht door die Woorden blinken. Bewijzen in den grooten dag die Woorden juist onze ongeloovigheid, onze onvereinigheid, onze ontrouw tegenover die Woorden Gods, onze onwaarheid en leugenachtigheid; — zij zullen het geloof, d.i. de trouw, de waarheid, de waarachtigheid, de rechtvaardigheid Gods ongeschonden en vlekkeloos in het licht doen treden. Hij is, die Hij is. Hij zal zijn, die Hij zijn zal.

GOD ZIJ WAARACHTIG! [Rom. 3:3-8]

Want wat is het, al zijn sommigen ongeloovig geweest? zal hun ongeloovigheid het geloof Gods te niet doen?

Dat zij verre! Doch God zij waarachtig, maar alle mensch leugenachtig; gelijk als geschreven is: Opdat Gij gerechtvaardigd wordt in uw woorden, en overwint, wanneer Gij oordeelt.

Indien nu onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt, wat zullen wij zeggen? Is God onrechtvaardig, als Hij toorn over [ons] brengt? (Ik spreek naar den mensch.)

Dat zij verre!

Anderszins, hoe zal God de wereld oordeelen?

Want indien de waarheid Gods door mijn leugen overvloediger is geworden, tot zijn heerlijkheid, wat word ik ook nog als een zondaar geoordeeld?

En [zeggen wij] niet [liever], (gelijk wij gelasterd worden, en gelijk sommigen zeggen, dat wij zeggen): laat ons het kwade doen, opdat het goede [daaruit] kome?

Welker verdoemenis rechtvaardig is!

Romeinen 3:3-8.

Door het feit van het Woord Gods op aarde, zooals het aan Israël werd toebetrouwd en met het apostolisch Evangelie tot Rome kwam voor heel de wereld, is de Heere, de levende God gerechtvaardigd, — al zou ook niet een eenig mensch naar zijn Woord hooren.

Zoo verstaan wij het apostolisch woord: Want wat is het, al zijn sommigen ongeloovig geweest? wat doet dit aan de *waarheid* en *heerlijkheid*, aan de *grootte weldaad* van het feit der toebetrouwde Woorden Gods af of toe? Zal hun ongeloovigheid het Geloof Gods, zijn waarachtigheid en getrouwheid aan zijn Woorden, te niet doen, of ook maar eenigszins van licht en kracht berooven?

Dat zij verre! Neen, dat zal niet. Dat nooit! Verschijnen wij voor Gods Troon niet als rechtvaardigen, zal het Woord, dat wij uitwendig dragen en bewaren, zonder dat het waarheid in ons geworden is, ons niet rechtvaardigen, maar verdoemen; — dat Woord Gods zal niettemin blinken van waarheid, trouw en gerechtigheid, van de waarachtigheid en trouw des Heeren.

Zeker, de gerechtigheid van Christus en van de zijnen is daarin besloten, want die is naar de Woorden, naar de Wet Gods, — maar dit feit moet *hier* nog niet bijzonder vooruitreden. Het geldt hier het verschijnen van het Woord Gods in den dag des gerichtst tegenover hen, die het sacrament ontvingen *in het algemeen*.

Van heel de aarde, uit heel het menschedom, en bijzonder uit Israël uit den kring der besnijdenis, uit het volk, dat met het sacrament geteekend is, zal de onbedrieglijkheid, de volle heerlijke glans van de Woorden Gods blinken, de waarachtigheid, de gerechtigheid van den levenden God, die gesproken heeft. God waarachtig! — dat zal het einde zijn, — en alle mensch leugenachtig! Juist onze leugen, onze ontrouw, onze onverenigdheden met het Woord Gods, onze leugenachtigheid, onze verdorvenheid, onze afkeerigheid en vijandschap tegen God, onze zonden en overtredingen, ons misbruik van zijn Woorden en van zijn goedheid, die ze ons toebetrouwde, ze zullen al te zamen zijn Woorden bevestigen, en die Woorden zelf als vonnis doen optreden in blinkenden glans.

Ze zullen jubelen in het gericht Gods.

David heeft dit verstaan, als hij met zijn ongerechtigheid voor God lag, in de belijdenis: "Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in uw oogen." Hij verstond het, dat de Woorden Gods in het gericht tegen hem vlammen zouden van de gerechtigheid Gods en jubelend Gods recht zouden doen zegepralen. En uit den mond van David is het dan ook in de Schriften geboekstaafd, dat onze ongerechtigheid tot rechtvaardiging Gods in het gericht zal verschijnen, gelijk als geschreven is: Opdat Gij gerechtvaardigd wordt in uw woorden, en overwint, wanneer Gij oordeelt (Ps. 51:6).

Dit is *onze* rechtvaardiging in het oordeel niet; het is de rechtvaardiging *Gods*.

Voor *Hem* gerechtigheid, lof en heerlijkheid in het gericht; in het richten ook van Israël; in het richten van wie op aarde naar zijn Naam genoemd en door het bondszegel geteekend zijn. Hun ongerechtigheid doet, allermeeft waar de Woorden Gods hun toebetrouwd zijn, zijn gerechtigheid uitblinken tot heerlijkheid van zijn Naam. Voor den Heere zal het einde der historie, het einde van het menselijke geslacht, hoe ze ook aan zijn Woorden zich bezondigen, onvergankelijke heerlijkheid zijn: al zijn werken zullen Hem prijzen, al zijn Woorden zullen Hem loven tot in eeuwigheid.

"Wat klaagt Hij dan nog?" — zoo spreekt in Rom. 9:19 het overmoedige vleesch.

En *hier* verstaat de apostel, dat dit vleesch nu toch nog het oordeel af wil wenden, door de tegenwerping, dat God dan toch zijn volk, waaruit Hij heerlijkheid ontvangt en dat zijn gerechtigheid doet uitblinken, wel niet door zijn toorn zal treffen, omdat zulk een oordeel recht zou geven tot de vraag, of het rechtvaardig ware.

Indien nu onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt, wat zullen wij zeggen? Is God onrechtvaardig, als Hij toorn over [ons] brengt? (Ik spreek naar den mensch).

Ja, zoo spreekt de natuurlijke mensch. Zoo verzet zich de mensch ook onder het sacrament tegen de vlammeende Woorden Gods, in plaats van zich gevangen te geven; in plaats van zich als David in geloof over te geven aan de Woorden Gods tot verheerlijking van Gods gerechtigheid in zijn rechtvaardig oordeel; — opdat de Woorden Gods het pad der gerechtigheid tot behoudenis ontdekken. (Rom. 3:19-22).

Ook deze tegenwerping moet weerstaan worden.

Zou God, waar onze ongerechtigheid in het licht der Woorden Gods, die wij zelf droegen, zijn gerechtigheid doet uitblinken, onrechtvaardig zijn, door zijn toorn over ons [uit te storten? Dat zij verre! Weg met die vloekwaardige gedachte! Anderszins, hoe zal God de wereld oordeelen! Is heel het oordeel der wereld niet een openbaar worden van menselijke ongerechtigheid, en blinkt niet daar tegenover de heerlijkheid der gerechtigheid Gods uit? Zou die verheerlijking van zijn gerechtigheid dan nu aan den rechtvaardigen God het wereld-oordeel moeten ontzeggen, omdat zijn gerechtigheid tegenover de ongerechtigheid der wereld reeds zoo heerlijk glanst? Neen, maar de rechtvaardige God zal niet alleen in den dag der dagen blinken van gerechtigheid tegenover de ongerechtigheid der wereld, — Hij zal ook die wereld *oordeelen*, en zijn toorn over haar ongerechtigheid in vergelding openbaren!

De tegenwerping let echter op het Woord niet. Zij houdt aan; en de apostel maakt er zich tolk van, hij spreekt naar den mensch; want indien de waarheid Gods, in zijn Woorden aan mij toebetrouwd en in het einde tegen mij verschijnend, door mijn leugen, mijn tegenstelling tegen de woorden Gods, mijn onwaarachtigheid en verdorvenheid en ongerechtigheid, overvloediger is geworden, tot zijn heerlijkheid, wat word ik nog als een zondaar geoordeeld?

Alsof om de heerlijkheid Gods, die niet ik, maar Hij zelf doet uitkomen, ik geen zondaar ben, en daarom naar Gods rechtvaardigheid en tot heerlijkheid van zijn waarachtigheid niet juist geoordeeld worden *moet!*

Zegt men het van den apostel Paulus niet, dat hij het goede predikt, dat uit het kwade moet voortkomen? en dat hij het daarom ook voor het kwade opneemt, er de voorkeur

aan geeft, en het doet, opdat het goede daaruit zou rijzen? De apostel herinnert aan dien laster hier, het is hier de plaats; gelijk wij gelasterd worden, en gelijk sommigen zeggen, dat wij zeggen, is het zoo? loochenen wij het oordeel Gods en zoeken wij de gerechtigheid in ongerechtigheid?

Leugen, laster!

Ja, er zijn er, die de gerechtigheid Gods aan het einde profeteerend, blinkende over alle ongerechtigheid der menschen, gelijk de Woorden Gods dit geheim onthullen, — toch niet ontroerd voor God beven, om met David hun gruwel te belijden en naar gerechtigheid te vragen; zooals ook Paulus zelf het geleerd heeft en het nu als apostel van Jezus Christus leert aan allen, die de Woorden Gods ontvingen; — maar die in lagen moedwil tot hun eigen verderf met God spotten, door zich ten regel te stellen, wat de apostel hier met zijn anathema treft; laat ons het kwade doen, opdat het goede kome?

Hier bereikt de euvelmoed onder het sacrament en bij het Woord Gods zijn toppunt. Het Woord Gods geeft hierop door den apostel geen reden meer, — gelijk het geen reden meer geven zal in den dag des gericht, maar alleen de vloekspraak van Gods blinkende gerechtigheid, naar deze Woorden Gods: welker verdoemenis rechtvaardig is!

Zeker, hier is de zonde dezer eeuw, de zonde van Panteïsme en Evolutionisme, die *geen oordeel, geen wraakgericht Gods* overlaten, maar alleen een eindelijke heerlijkheid, uit alle verwarring en gruwel rijzend.

Hier is de zonde, die met de Ethische richting de consciëntiën sust en verkracht door *de waarachtigheid van den toorn in God* te loochenen, en die slechts in onze voorstelling te laten bestaan.

Maar hier is allermeeft de zonde van hen, die het Woord Gods belijden, de zuivere waarheid roemen, en voorgeven, deze zuivere waarheid met het Sacrament te bewaren, — terwijl ze om hun rechtvaardiging voor God onbekommerd zijn, omdat God toch zijn eere hebben zal.

Die den schrik des Heeren niet bekennen en het kwade doen, opdat het goede kome. Welker verdoemenis rechtvaardig is!

Ja, het zij gekend, erkend, en met diepe verootmoediging voor God beleden: het *bezit* van de Woorden Gods en van het sacrament zal ons voor God niet rechtvaardigen, — maar ons overleveren aan de vlammen van zijn gericht, — aan de rechtvaardige verdoemenis.

ZIJN WIJ UITNEMENDER? [Rom. 3:9]

Wat dan? Zijn wij uitnemender?

Ganschelijk niet; want wij hebben te voren beschuldigd beiden Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn.

Romeinen 3:9.

Eenmaal, in den grooten Dag, wordt het gansche menschdom gericht door het rechtvaardig oordeel Gods. Naar de waarheid Gods, in zijn Schepping, in goedertierenheid en toorn, aan de menschen geopenbaard en aan de menschen geschonken. Naar zijn wet, in hun harten geschreven en door hun consciëntiën bevestigd. Naar die Wet, die Hij, buiten hen, in steen en Schrift aan Israël gegeven heeft. Naar de Woorden Gods, waarin Hij sprak tot hen, aan wie Hij die Woorden toebetrouwde als een licht Gods over het leven van het menschelijk geslacht.

Door die Openbaring Gods zal Hij Zichzelf in het gericht rechtvaardigen als de Waarachtige. Hij zal in het oordeel door zijn Openbaring, door zijn Wet, door zijn Woorden overwinnen, eiken mond stoppen.

Maar naar dienzelfden maatstaf zal geen vleesch voor Hem rechtvaardig verklaard worden, geen vleesch, ook al droeg het het teeken van het Sacrament. (Rom. 1:18-3:8).

Gelijk nu in dien grooten Dag het oordeel naar de Openbaring Gods zal uitgaan, zoo diende de Openbaring Gods in den tijd, om den menschen alle verontschuldiging te benemen. Gods openbaring in zijn Schepping, zijn Wet in hun hart, maar bijzonder ook zijn Wet in Schrift, zijn Woorden, moesten reeds in den tijd de geheele wereld voor God verdoemelijk verklaren, opdat Hij in zijn Woorden gerechtvaardigd werd en overwinnen zou in zijn oordeel. Toen kwam in de volheid der tijden de openbaring van Gods gerechtigheid in den Christus en daarmee de ontsluiting der verborgenheid van de vrije genade Gods tot rechtvaardiging van goddeloozen uit alle geslachten der menschen zonder onderscheid. (Rom. 3:21-26).

Maar daarom gaat ook aan de kennis der rechtvaardiging in Christus, aan de ontsluiting van het Evangelie voor Rome en het gansche menschdom en voor ieder mensch, het richten Gods door zijn Openbaring, door zijn Wet en Woorden vooraf. Het einde der Wet is bij ons de kennis der zonde, het stoppen van onzen mond, het verdoemelijk zijn voor God. Dit oordeel Gods moet de Schrift over ons, bijzonder over hen, die onder het sacrament zijn, uitspreken.

En het is dit uitspreken van het vonnis der Schrift, waartoe de apostel van Jezus Christus zich hier (Rom, 3:9—v.v.) opmaakt. Met de Openbaring Gods, met zijn toorn en zijn goedertierenheid, met zijn Wet en sacrament, met zijn Woorden en met zijn waarachtigheid, heeft de apostel ons omsingeld, opdat Hij ons nu met de Schrift gevangen neme — onder de gehoorzaamheid van Christus, onder het Evangelie, een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft.

Wat dan? zoo vraagt hij: wat is nu het resultaat? wat moeten wij, die onder de Openbaring Gods leven bij het licht der Woorden Gods over onszelf oordeelen? wat is, na al het gezegde, het oordeel over ons, die het sacrament en de Schriften hebben in onderscheiding van de Heidenen? Zijn wij uitnemender? hebben wij iets voor; iets om ons achter te verbergen, om ons te rechtvaardigen of te verontschuldigen?

En hij antwoordt met en voor ons: Ganschelijk niet!

De woorden, die de apostel hier gebruikt, zijn dezelfde als in 1 Kor. 5: 10; ze worden daar vertaald door "niet geheellijk", d.i. "niet in elk opzicht"; zóó kan ook hier vertaald worden. Vele Schriftverklaarders meenen echter, dat het verband hier dezen zin der woorden niet toelaat en vertalen daarom op het voetspoor der Vulgaat met Luther en

Calvijn "ganschelijk niet,".

Wat wij vóór hebben door de bijzondere Openbaring Gods onder zijn Verbond en sacrament, heeft de apostel tevoren aangewezen en uitgewerkt. (Rom. 3:1, 2). *Hier* in vs. 9 wijst hij beslist aan, dat dit voorrecht geen bewijs van onze rechtvaardigheid, geen voordeel tot onze rechtvaardiging in Gods gericht is. Dit blijkt onwedersprekelijk uit de volgende woorden, waarmee de apostel zijn uitspraak "niet geheellijk" of "ganschelijk niet" handhaaft, en die hij met "want" hieraan verbindt. Want wij hebben tevoren beschuldigd beiden Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn. Door deze volgende woorden valt groote nadruk op het voorgaande "*niet.*" De apostel ontzegt *alle* aanspraak, elk beroep op Schrift en sacrament tot rechtvaardiging. Al wat hij van af Rom. 1:18 gezegd heeft, was één aanklacht. Als getuige is hij opgetreden tegen heel het menschdom, tegen de Joden zoowel als tegen de Grieken; hij heeft beschuldigd, d. i. aangeklaagd met overlegging der bewijzen van schuld, en niemand kan zijn aanklacht krachteloos maken: Joden zoowel als Grieken, ze zijn allen *onder de zonde*; zij doen de zonde; zij zijn onder haar schuld en onder haar macht; zij verstikken de waarheid door ongerechtigheid; zij onteeren God en zichzelf; zij zondigen zonder wet en onder de Wet; zij hooren de Wet en doen haar niet: de Naam van God wordt om hen, die de Wet hebben, wel genoemd maar gelasterd onder de Heidenen; op de Woorden Gods beroemen zij zich valschelijk; zij weigeren te hooren en zich te bekeeren, of ze verkrachten Gods getuigenis en hun conscientie door de leer, dat het goede uit het kwade komt, dat God toch zijn eer van alles krijgt en hen dus niet straffen zal.

Rechtvaardig is hun verdoemenis. De Schrift en de Woorden Gods, worden hierin gerechtvaardigd; zij teekenen het menschenbeeld in alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen.

Gelijk de Historie en het leven die goddeloosheid en ongerechtigheid doen uitkomen, zoo boekstaaft haar *de Schrift*.

Is *de wet in ons* een gebroken wet, de Heere doet *de Wet buiten ons* in heel haar ontzaglijkheid optreden.

Ligt de Openbaring in de Schepping en het leven vertrap, in de *Woorden* Gods treedt zij onoverwinnelijk op.

Bloeien in het leven de bloemen van Gods goedertierenheid nog tusschen de ruïnen van menschelijke ongerechtigheid, het Woord roept *den grooten Dag des toorns* uit.

En zoo ook, houdt het vleesch nog allerlei voorwendsel in het menschelijk zijn om zich op deugd te beroemen, de *Schrift* documenteert het feit in al zijn schandelijkheid, dat zij allen *onder de zonde* zijn.

Door de *Schrift* zullen we ons dan ook laten zeggen, wie we zijn. Onze zelfkennis moet *Schriftkennis* zijn. In de Schrift zegt God, wie wij zijn; hoe *Hij* ons gezien heeft en ziet. In de Schrift spreekt Hij zijn oordeel over ons in den tijd.

Daarom opent de apostel nu de Schriften, om de Woorden Gods, waarin ons beeld geteekend wordt, aan Rome en het menschdom, aan Jood en Griek, aan ons, die het Woord Gods ontvangen, te doen hooren.

ALLE MOND GESTOPT [Rom. 3:10-20].

Gelijk geschreven is: Er is niemand rechtvaardig, ook niet één; er is niemand, die verstandig is; er is niemand, die God zoekt; allen zijn zij afgeweken; te zamen zijn zij onnut geworden: er is niemand, die goed doet; er is [ook] niet tot één toe. Hun keel is een geopend graf; met hun tongen plegen zij bedrog. Slangenvenijn is onder hun lippen. Wier mond vol is van vervloeking en bitterheid. Hun voeten zijn snel, om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hun wegen; en den weg des vredes hebben zij niet gekend. Er is geen vreeze Gods voor hun oogen.

Wij weten nu, dat al, wat de Wet zegt, zij dat spreekt tot hen, die onder de Wet zijn; opdat alle mond gestopt worde, en de geheele wereld [voor] God verdoemelijk zij.

Daarom zal uit de werken der Wet geen vleesch gerechtvaardigd worden voor Hem; want door de Wet is de kennis der zonde.

Romeinen 3:10-20.

Zijn wij, die het Woord Gods hebben en in het Sacrament het teeken van Gods Verbond dragen, in onszelf uitnemender dan andere menschen?

De apostel getuigt in zijn Brief aan Rome, dat hier geen sprake van kan zijn. De Schrift zelf besluit ons met alle menschen onder de zonde en verklaart ons in onszelf verdoemelijk voor God.

De apostel opent daarvan thans het getuigenis der Schrift. Hij haalt daarbij achtereenvolgens woorden aan uit Psalm 14 (of 53), uit Psalm 5, Psalm 140 en Psalm 10, uit Jesaja 59 en Psalm 36.

Hierin spreekt de eenheid der Schriften als Schrift. Zóó gebruiken al de apostelen de Schriften. Zóó gebruikt Christus zelf de Schriften. Zóó is het rechte gebruik der Schriften: de Woorden Gods zijn één Woord Gods, *het* Woord Gods.

Voorop gaat het woord uit Psalm 14: Er is niemand rechtvaardig, ook niet één; er is niemand, die verstandig is; er is niemand, die God zoekt; allen zijn zij afgeweken; te zamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die goed doet; er is ook niet tot één toe. De apostel laat deze woorden voorop gaan, omdat ze het algemeene oordeel Gods uitspreken. In Psalm 14 heet het: de Heere heeft uit den hemel neergezien op de menschenkinderen, om te zien of iemand verstandig ware, die God zocht; in Psalm 53 staat hetzelfde van *God*, terwijl daar de naam *Heere* niet voorkomt. Dit zegt iets. De God des hemels en der aarde, en de Heere, die Israëls bondsgod is, is dezelfde. En zijn oordeel over de menschen, hetzij Hij als God de wereld overschouwt of ze als de Heere in Israël gadeslaat, is één en hetzelfde. Hij heeft toegezien en gezocht, of er één ware, die Hem zocht, maar Hij vond er geen; Hij zag ze allen afgeweken, afkeerig, verdorven. Dit spreekt Hij hier uit. De apostel wendt dit oordeel Gods aan en zet daarom het vonnis voorop, dat uit het Woord Gods volgt en eenmaal door het Woord Gods in het gericht zal worden uitgesproken: er is niemand *rechtvaardig*, ook niet één.

Let ook op de deelen van dit vonnis des Woords. Er is niemand, die *verstandig* is. Hiermee wordt het *verstand* des menschen geoordeeld, dat de kennis van God verzaakt heeft, gelijk de dwaas door den Psalm wordt aangeklaagd, die roept "daar is geen God"; terwijl God van den hemel naar hem uitziet, ziet de mensch zijn God niet; zijn verstand is schuldig tegenover de waarheid.

Er is niemand, *die God zoekt*. Hier is de zonde van den *wil*, van het *hart*. Er is geen begeeren, geen vragen, geen zoeken naar den levenden God. Slechts afkeerigheid, afwijking is er, afkeeren en afwijken van verstand en hart; allen zijn zij afgeweken, — zooals Rom. 1 het teekende; te zamen zijn zij onnut geworden, onbekwaam, onvatbaar voor het goede, onbruikbaar, verdorven, of zooals het oorspronkelijke in Psalm 14 zegt, "stinkende".

En naar hun *zijn*, is nu hun *doen*: er is niemand, die goed doet, ook niet één.

De apostel gaat voort, de Schrift te openen, om deze teekening Gods van den mensch nog in tweeërlei opzicht nader te doen uitkomen, namelijk in de *woorden* en in de *dadens* van den mensch.

Over de openbaring van de *woorden* des menschen voor de ooren Gods voegt Paulus samen, wat David van zijn verspieders in Psalm 5 zegt; wat hij klaagt van zijn goddeloozen belager in Psalm 140; en wat Psalm 10 van den onbeschaamden goddelooze tegenover den ellendige getuigt.

Hun keel is een geopend graf; met hun tongen plegen zij bedrog; al wat uit hun binnenste over hun lippen komt, doet het binnenste kennen als een graf vol gruwelen; maar de tong geeft er een schoonen schijn aan en maakt het daardoor nog gruwelijker. — De apostelen halen de Schriften meest aan uit de Grieksche vertaling der LXX, ofschoon ook dan nog vaak een ander woord kiezend, om den zin te doen uitkomen; in Psalm 5:10 heet het naar onze Nederlandsche vertaling van het oorspronkelijke: "hun binnenste is enkel verderving; hun keel is een open graf; met hun tong vleien zij".

Aan dit Woord uit Psalm 5 sluit zich nu tot voltooiing van het beeld der menschelijke woorden eerst de aanhaling uit Psalm 140:4: Slangenvênijn (in de O.-T.-vertaling "heet addervergif") is onder hun lippen; d.i. gelijk de gifslang zijn venijn zoekt uit te storten, om te verderven, zoo zoeken zij met hun woorden kwaad te doen, kwaad te stoken, te lasteren; en dan uit Psalm 10:7: Wier mond vol is van vervloeking en bitterheid d. i. zij vervloeken of verwensenen hun evenmensch en verbitteren kwaadwillig met hun woorden zijn leven; of zooals het in Psalm 10 in het verband luidt: "zijn mond is vol van vloek en bedriegerijen en list, onder zijn tong is moeite en ongerechtigheid."

Is zoo de mensch in zijn *woorden* geteekend. nu volgt het beeld van zijn *dadens* uit Jesaja 59:7 en 8, waar de profeet Israëls zijn ongerechtigheden bekend maakt: hun voeten zijn snel, om bloed te vergieten, d.i. heel hun levensgang, hun levenshandeling doet den naaste kwaad, tot verdrukking en doodslag, tot lagen moordlust en bloeddorst toe; daar dringt alles in het menschelijk leven heen; vernieling en ellendigheid is in hun wegen, zij verdringen en verwoesten, waar zij komen, het werk, het geluk en het leven van hun naaste en storten hem in de ellende; en den weg des vredes hebben zij niet gekend; zij brengen nergens vrede. In onze vertaling van Jesaja luidt de geheele plaats: "hun voeten loopen tot het kwade, en zij haasten, om onschuldig bloed te vergieten; hun gedachten zijn gedachten der ongerechtigheid; verstoring en verbreking is op hun banen; den weg des vredes kennen zij niet en er is geen recht in hun gangen: hun paden maken zij verkeerd voor zichzelf; al, wie daarop gaat, die kent den vrede niet."

Dit Schriftoordeel vat de apostel nu samen in het woord van Psalm 36:2: Er is geen vreeze Gods voor hun oogen. Dit is *de zonde*, waaronder Joden en Grieken zijn en waardoor het leven verwoest is; *de zonde*, die elke rechtvaardiging des vleesches voor God uitsluit; *God* staat den mensch niet voor oogen, Gods heerlijkheid, zijn waarheid, zijn majesteit, zijn wil en recht. De aanbidding, vreeze, liefde Gods wordt bij den mensch niet gevonden.

Zóó ziet en zoo noemt de Schrift den mensch. Zóó ziet en zoo noemt hem God. En daarmee is zijn vonnis voor zooveel het heden aangaat, geveld.

Want allermintst geldt dit oordeel der Schrift slechts den Heiden, den Barbaar of ook slechts den Griek. Neen, de Heere ziet en zegt in de Schrift wat de *menschen* zijn; maar Hij ziet en zegt het vooral van en tot hen, tot wie zijn Woorden komen, tot hen, die

onder de Openbaring Gods, onder Wet en sacrament leven. Wij weten nu, dat al wat de Wet zegt, zij dat spreekt tot hen, die onder de Wet zijn. De Schrift ontdekt den *mensch*, en daarin hem, tot wien zij als Gods Woord komt; de goddelooze, de mensch zonder vreeze Gods, wordt dan ook door de Schrift in Israël zelf, in het bondsvolk gevonden. En in zijn Woord en Wet spreekt de Heere tot dat bondsvolk allereerst. Wat Hij in zijn Woord en Wet *zegt*, uitspreekt, dat spreekt Hij tot zijn bondsvolk, dat spreekt Hij hun toe. Zij zijn *onder de Wet*, of gelijk er eigenlijk staat, *in de Wet*, in de Wet besloten; de Wet omsluit hen, de Wet ziet in hen den mensch, en spreekt in hen tot den mensch. Dus geldt *hun* het vonnis der Wet, het vonnis Gods, allereerst, allermeeft. Opdat alle mond gestopt worde, en de geheele wereld voor God verdoemelijk zij. In hen wordt de mond aller menschen gestopt. Alle verontschuldiging, alle vleeschelijke waan wordt hun afgesneden. Zou het bezit der Wet hen doen neigen tot voorwending van gerechtigheid, de Wet opent zich en spreekt over hen tegen hen het Woord des Heeren: Ik kwam en zag toe en zocht, of er één mensch het goede deed, en Ik vond ze afkeerig, vijandig, verijdeld, kwaaddoeners, opengebroken graven, leugenaars, lasteraars, kwaadaardigen, moordenaars, levenverwoesters, vol van wrevel en zonder vreeze Gods. Is in Rom. 1 de menschenwereld in het Heidendom geteekend en daarmee geoordeeld, hier is door de Wet, door Gods oog en mond, de menschenwereld geteekend in het bondsvolk. En daarmee is *alle* mond gestopt.

De rechtshandeling loopt af; de aanklacht is uitgesproken, de bewijzen zijn geleverd, het vonnis is opgemaakt. Slechts wacht nog de uitspraak des Rechters. De geheele wereld is *verdoemelijk* voor God, strafschuldig bevonden en tot het oordeel opgeschreven, tot het oordeel van God; de geheele wereld, het gansche menschdom is verdoemelijk voor God, en zal in zijn gericht zijn toorn vinden.

Daarom zal uit de werken der wet geen vleesch gerechtvaardigd worden voor Hem, want dóór de Wet is de kennis der zonde.

De apostel trekt uit al het gezegde zijn conclusie met het oog op de *rechtvaardiging* voor God, — opdat hij het Evangelie ontsluit, waarin de rechtvaardigheid Gods geopenbaard wordt uit geloof tot geloof (Rom. 1:17). Geen rechtvaardiging van eenig vleesch, van eenig mensch, voor God, door werken der Wet. Geen rechtvaardiging van eenig vleesch; het Grieksch schrijft "van *alle* vleesch", dat wil hier zeggen: dit geldt voor ieder mensch, voor *allen*, die tot het eene menschelijke geslacht behooren.

Geen rechtvaardiging voor God *door werken der Wet*. Men heeft gevraagd, welke werken der Wet hier bedoeld zijn; of de apostel de ceremoniëele of de zedelijke werken die naar de Wet geschiedden, op het oog had. Zoo vraagt men, als de Schrift niet verstaan wordt; men raakt dan in een doolhof en brengt er licht anderen in, en eenmaal dolende vindt gij den uitweg niet aanstonds. Heel de vraag is hier misplaatst. De apostel verklaart hier niet, dat het ons niet zal baten, deze of die werken naar de Wet Gods te hebben volbracht, maar hij verklaart dat er van geen *rechtvaardiging voor God* sprake zal zijn uit het *volbrengen der Wet*, daar de Wet *niet* volbracht wordt, maar *overtreden*, en de Wet geen rechtvaardigen maar zondaren vindt. Uit *werken der Wet* zal geen vleesch gerechtvaardigd worden voor God; de apostel bedoelt natuurlijk het volbrengen der geheele Wet, daar elke gebroken wetsvolbrenging alle rechtvaardiging uitsluit; en onze vertalers drukken dit terecht uit door te schrijven *de werken der Wet*.

De Wet ontdekt de zonde, en zal ook in het gericht de zonde ontdekken. Zoo ze dan maar in het heden ook bij ons de zonde ontdekt! Wie bij haar licht rechtvaardiging meent te vinden, die bedriegt zich schrikkelijk; hij verstaat ook de Wet niet; hij blikt niet in haar licht; hij is niet recht onder de Wet. Want zoovelen er onder de Wet zijn, die zijn onder den vloek.

Maar wie onder Gods Wet bij haar licht en haar stem, — de stem van zijn God! — zich als den afwijker, den verijdelde, den kwaaddoener, den verdoemelijke mag kennen; wie de vrucht der Wet bij zich vindt in de *kennis der zonde*, die zal de waarheid van Gods gerechtigheid en van zijn toorn erkennen; die zal den schat des toorns verwachten in den grooten dag van Gods rechtvaardig oordeel, den toorn Gods van den hemel over alle

goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen!

Zoo mogen de Woorden Gods. de Wereld verlichten tot kennis der zonde door de Wet van Hem, die heilig is en geducht!

En ga dan bij het afvallen van alle bloem der vleeschelijke verwachting in het Evangelie der vrije genade het licht des Heeren over het menschdom op: "Zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods; en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade door de verlossing, die in Christus Jezus is!"

"Eere zij God in den hooge!

"En vrede op aarde!

"In de menschen een welbehagen!"

MAAR NU! [Rom. 3: 21, 22]

Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de Wet, hebbende getuigenis van de Wet, en de Profeten; namelijk de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus, tot allen, en over allen, die gelooven; want er is geen onderscheid.

Romeinen 3:21, 22.

Het Evangelie van Jezus Christus moet verkondigd worden; in Rome en over de geheele wereld; onder alle volken en in alle tijden; aan heel het menselijk geslacht in zijn altoos nieuwe levensworstelingen en levensverhoudingen.

Want dit Evangelie spreekt het woord der behoudenis, waar anders slechts een verzinking in verderf en ondergang wacht. Dit Evangelie alleen redt Joden en Heidenen, Grieken en Barbaren; alleen dit Evangelie redt Jeruzalem en Rome, de oude en de nieuwe wereld, eiken nieuwen tijd.

De Olijfbom Gods in Abrahams zaad is alleen door het Evangelie gered, toen de takken werden afgehouden.

Rome heeft, als het ten ondergang wankelde, een nieuwe historie gekregen, is voor de tweede maal het Rome der wereld geworden, moeder der volkeren, door het Evangelie.

En als dit Evangelie in Rome begraven werd en weer de ondergang der volkeren dreigde, heeft de Heere God uit Witten-berg en Genève *het Evangelie van Jezus Christus* weer doen opheffen, en een nieuwe baan voor het leven der volkeren geopend.

Tegen de Revolutie *het Evangelie*, zoo begreep het Groen van Prinsterer, na Bilderdijk, toen, sinds de Fransche Revolutie, een nieuwe tijd zich baan brak. En zoo verstaat het al wie van Christus is ook voor onze eeuw, zoo hij immers de beteekenis van zijn tijd beseft en het Evangelie Gods tot zijn hart doordrong.

Het menselijk geslacht jaagt naar den afval. Met wondervolle ontsluiting van natuur en wereld en menselijk leven komt een machtige geest op, die het hart der menschheid zoekt in te nemen, belovende eenheid en vrede, welvaart en geluk in den schoot der Natuur, in de gemeenschap van allen, in het genot der vrucht van aller arbeid; een geest, die allen weerstand zal breken en die over de 20ste eeuw zal profeteeren, wonderen doende voor aller oog, — verleidende ten verderve.

En daartegenin komt *de Christus* tot de menschheid met zijn Evangelie, tot heel de menschheid, tot alle volkeren, tot Overheden en onderdanen, tot het leven in alle kringen en in eiken arbeid; tot allen, tot ieder mensch zónder onderscheid. Allen als *menschen* erkennend, maar ook allen als menschen roepend en oproepend tot de gehoorzaamheid des geloofs van Jezus Christus. Om te behouden van het verderf; om de menschen te redden voor tijd en eeuwigheid; heel het menselijke leven en heel het menselijke streven, allen menselijken arbeid en alle menselijke gemeenschap; op den troon en op den akker, in de school der wetenschap en in de organisatie van den arbeid, in de levensgenieting en op het krankbed, De wereld verwoest zichzelf en alle levenskrachten werken daarin mee en samen, regeering en volksbeweging, — *tenzij* dan dat er plaats zij voor den Christus, den Gezalfde Gods; en dat scepter en hamer, met instrument en pen, geleerdheid en ijver, en harp en hart, zich buigen voor Jezus Christus, den Koning der koningen, den Heer der heeren, om te hooren naar zijn Evangelie.

Dat Evangelie alleen is een kracht Gods tot behoudenis.

Want daarin wordt *de rechtvaardigheid Gods* geopenbaard.

Voor *God* recht te staan, — dat is de eerste en eenige voorwaarde tot behoudenis. Zonder Hem en tegen Hem zal niets bestaan. Zijn toorn gaat uit tegen alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen, [tegen alle menschelijk leven en drijven en doen, dat naar Hem niet vraagt en dat het schepsel eert en dient boven den Schepper, die te prijzen is in der eeuwigheid. Wat heil zou er dan dagen, waar God niet wordt gekend en geëerd, niet in gedachtenis gehouden wordt? Neen, maar vergelding Gods in verdrukking en benauwdheid, zijn wrake over allen, die Hem niet eeren en vreezen. Zijn Woorden op aarde, waarnaar door vorsten en volken, door heel het menschedom in al zijn plannen en wegen en werken niet gehoord wordt, zullen vlammen worden, die heel de wereld in brand steken, en die uit heel den opzet der menschen en der menschheid, der leiders en der volgelingen, allen verdoemelijk voor God, bij het stoppen van hun mond, de waarachtigheid Gods zullen doen blinken, zijn overwinning zullen doen juichen over de puinhoopen der menschelijke vermetelheid.

Daarom roept de stem van God heel het menschedom, allen volken, allen koningen en overheden, die de banden en touwen van den Heere en zijn Gezalfde verscheuren, toe: "*Ik* toch heb mijn Koning gezalfd over Sion; Ik zal de volkeren geven tot zijn erfdeel en de einden der aarde tot zijn bezitting; Hij zal ze verpletteren met een ijzeren scepter,... nu dan, handelt verstandig, gij koningen en richters; kust den Zoon, opdat Hij niet toorne en gij vergaat op den weg! Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen!"

Voor God *recht* te staan, rechtvaardig voor Hem, — dat is de voorwaarde tot behoudenis; de gerechtigheid voor God en *die* alleen is de erfgenaam des levens. Daarom is het eeuwige leven de erfenis der rechtvaardigen. Maar daarom ook is *het Evangelie van Jezus Christus* de kracht Gods tot behoudenis; want de rechtvaardigheid Gods wordt *daarin* geopenbaard (Rom. 1:17). Wie voor God recht wil staan, en in het gericht Gods de kroon ontvangen zal, die moet naar het Evangelie hooren; die moet op de stem des Evangelies buigen en zich met lichaam en ziel, dat is met heel zijn leven en positie, in heel zijn levenstaak en levensroeping, voor den Christus buigen, zich aan Hem kwijtraken, — dat is *gelooven*.

Daarom gaat met *het Evangelie*, en *alleen* met het Evangelie, het woord der redding over heel- het menschelijk leven uit; behoudenis en weldadigheid Gods op het pad der menschheid, waar het Evangelie zijn getrouwen vindt; waar het Evangelie ook over het uitwendige leven de eere en het recht van den Christus uitroept en het menschelijk leven verlicht. Alleen de prediking van *het Evangelie*, het onderwijs naar *het Evangelie*, de wetenschap naar *het Evangelie*, regeering en wetgeving en levensleiding *in de gehoorzaamheids des Evangelies*, doen den verdrukker voor den Christus vallen. Het Evangelie redt alleen de noodduftigen, heft de volken op: zegent de menschheid van den Heere uit den hemel; schenkt de waarachtige gemeenschap der liefde; doet in heel het eene bloed van het menschelijke geslacht machtige werking uitgaan, om de eere van *alle* menschelijk bestaan; en doet het licht van het eeuwige leven over alle schaduwen zegepralen.

Hoort de stem des Evangelies, de stem van den Christus Gods: "De Geest des Heeren is op Mij; daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden, om den armen het Evangelie te verkondigen; om te genezen, die gebroken zijn van hart; om den gevangenen te prediken loslating, en den blinden het gezicht; om de verslagenen heen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangename jaar des Heeren!" (Luc. 4: 18, 19.) "Gaaf dan heen in de geheele wereld; predikt het Evangelie allen creaturen; onderwijst al de volkeren, hen doopende in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; leerende hen onderhouden al wat Ik u geboden heb! En ziet, Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der wereld!" (Mark. 16:15 Matt. 28:19, 20.)

De prediking van het Evangelie, waarin de rechtvaardigheid Gods geopenbaard wordt, is dan ook de levenstaak van den apostel van Jezus Christus, waarin hij te Rome, niet tot stichting van sommigen buiten het leven om, maar tot behoudenis van de geheele wereld, wier schuldenaar hij van Gods wege is, door den drang en onder de leiding des Heilige Geestes in zijn Brief werkzaam is.

Eerst heeft hij het menselijk leven laten zien in zijn eigen weg, onteerd, verloren. Toen heeft hij den roem op Wet en sacrament beschaamd en aller mond gesloten met de Schrift, — de geheele wereld voor God verdoemelijk.

Nu blijft het Evangelie alleen over, en nu mag de apostel over het menselijk leven ook jubelen van behoudenis: "Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de Wet, hebbende getuigenis van de Wet en de Profeten, namelijk de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus tot allen en over allen, die gelooven; want er is geen onderscheid!"

Maar nu; — in dit woord ligt een machtige tegenstelling, de roem des Evangelies, tegenover allen valschen roem, die aan het mensdome heil belooft; tegenover alle ijdel pralen op Wet en sacrament zonder den Christus; tegenover alle vleeschelijke gerustheid, waar de verdoemenis wacht; de roem des Evangelies ook tegen het oordeel, dat alle menselijk leven, heel het mensdome, dreigt te verslinden: er is behoudenis; redding voor de menschheid; voor allen zonder onderscheid! O, *hoort* dan het Evangelie!

DE RECHTVAARDIGHEID GEOPENBAARD [Rom. 3: 21, 22].

Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de Wet, hebbende getuigenis van de Wet, en de Profeten; namelijk de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus, tot allen, en over allen, die gelooven; want er is geen onderscheid.

Romeinen 3:21, 22.

De Rechtvaardigheid Gods is geopenbaard geworden; de rechtvaardigheid die voor God geldt; die bestaan zal in het gericht; die de kroon des levens zal ontvangen; en die dan ook op alle leven aanspraak mag maken. Neen, in den dag des gerichtts zal niet het gansche mensdom in verdoemenis vergaan, en in het menschelijk geslacht zal niet enkel oneere en vervloeking geogst worden; er *is* een rechtvaardigheid, die het leven erft en de heerlijkheid, een rechtvaardig zijn voor God, dat de wegen in zijn gunst doet betreden.

Die rechtvaardigheid Gods is geopenbaard geworden. Zij was verborgen. Zij was nergens te vinden. Zij was bij ons menschen niet. Ze was bij ons onmogelijk. Maar ze was mogelijk bij God. Ze was van eeuwigheid bij God bepaald en aanwezig in den Zoon, die Zich naar den wil des Vaders ten Middelaar gaf. Ze was er, ook eer ze in het licht trad. Ze heeft de wereld gedragen al de eeuwen door voor Hem, den Zoon van God, die het leven en de onverderfelijke door de rechtvaardigheid in het licht zou brengen. Erfgenaam aller dingen. Harer zijn de overwinningen geweest, die altoos nog weer levensvernieuwing brachten; door haar hebben Gods kinderen geleefd van ouds. De apostel zal dit in cap. 4 nader uitwerken. Thans slechts legt hij er den nadruk op, dat in den Christus op aarde, en in het Evangelie, dat de wereld ingaat, — de rechtvaardigheid Gods *geopenbaard* is geworden, uit de verborgenheid te voorschijn trad.

De rechtvaardigheid Gods is geopenbaard geworden zonder de Wet, of zonder wet. Het is geen nieuwe wetsopenbaring, die ons den weg tot rechtvaardigmaking opent door den eisch der vervulling van het goddelijk gebod, zoodat God ons aan het einde de kroon der rechtvaardigheid ten loon zal geven na in de weegschaal van zijn Evangeliewet ons te hebben gewogen; neen, deze rechtvaardigheid Gods is er *nu*, en treedt *nu* in het licht. Christus *heeft* haar en draagt haar kroon; zonder wet of voorwaarde *is* zij het deel van allen die van Christus zijn. Deze rechtvaardigheid was er van eeuwigheid, en *is* er nu, geopenbaard in de opstanding van Christus uit de dooden; zij is het deel van allen, die op de Evangeliestem in Jezus Christus gelooven. Niet *een wet*, maar *het geloof* geeft ons deel aan deze rechtvaardigheid, die er *is*, en aan welke het leven in tijd en eeuwigheid, het leven in de gunst van God, toekomt.

Deze rechtvaardigheid Gods is geopenbaard geworden zonder wet, hebbende getuigenis van de Wet en de Profeten. Ze is niet in strijd met de openbaring Gods in zijn Wet, al is zij niet een wetsopenbaring. De Wet, die eischende, het beeld der rechtvaardigheid toonde, kon de rechtvaardigheid niet brengen en niet vinden; zij vond slechts zonde en bracht toorn. De rechtvaardigheid der menschen voor God was onder de wetsbedeeling verborgen in God, in den Zoon, den Middelaar, die komen moest. Maar toch duidde de Wet op die rechtvaardigheid heen. Zij liet den glans der rechtvaardigheid blinken, die bij de menschen niet gevonden werd, maar die gevonden zou worden in de openbaring van Jezus Christus. Zoo heeft de rechtvaardigheid Gods, die in Christus geopenbaard is, getuigenis van de Wet.

En meer nog dan dit alleen is in het apostolisch woord begrepen. De Wet is een tuchtmeester tot Christus; zoo getuigt dan de Wet voor Christus en zijn gerechtigheid. De Wet beeldt in den vorm en gestalte van haar openbaring onder Mozes als Middelaar; in de steenen tafelen, bij het volk verbroken en weder tot het volk uitgebracht; in de

Arke des Verbonds; in Tabernakel en Tempel; in het leven van Israël onder de besnijdenis en bij het Pascha, bij het altaar en het zoenbloed, in heel den vorm, die alle vleesch veroordeelde en om Gods gerechtigheid riep, de verborgen rechtvaardigheid Gods, die in den Christus openbaard zou worden, af. Als de rechtvaardigheid Gods in Christus openbaar wordt, zegt heel de Wet, in al wat zij van de rechtvaardigheid, die voor God geldt, getuigt: *hier* in den Christus, is de rechtvaardigheid Gods.

Zoo getuigen *de Wet en de Profeten*, Wet en Profetie. Ja, zoo getuigt ook al het zuchten, worstelen, bidden, vragen, zien en roepen der Profetie. Starend naar de verborgenheid, ziende wat niet gezien werd, getuigde de Profetie van de rechtvaardigheid Gods in Christus. Als Hij openbaar wordt, begroet alle Profetie Hem met Simeon en wijst Hem met den vinger van Johannes den Dooper aan: "Zie het Lam Gods; zie mijn Knecht, den "Rechtvaardige!"

De Wet en de Profeten, dit wil ook zeggen: *de Schrift*, heel de bijzondere openbaring Gods aan Israël in historie en wetgeving, in verlichting en leiding, geboekstaafd in de Heilige Schrift. De Rol des Boeks getuigt in *alles* van den Christus, openbaart Hem niet, maar getuigt van Hem, het Zaad; de Schriften zijn het, die van Hem getuigen. En als Hij, de Christus, geopenbaard wordt, dan staan Mozes en Elia met Hem in het licht, en wordt heel de Schrift openbaring van den Christus en van zijn gerechtigheid.

Wij noemden reeds de rechtvaardigheid Gods, die geopenbaard is, de gerechtigheid *van Christus*. We moesten dit wel doen, omdat anders niet te verklaren was, dat zij de rechtvaardigheid Gods *zonder Wet* is, die *van de Wet en de Profeten getuigenis* heeft.

De apostel heeft nog van Christus niet gesproken. Hij heeft slechts gezegd, dat de rechtvaardigheid Gods, die bij geen mensch te vinden is, er nochtans voor menschen *is*; en dat zij *geopenbaard* is; en dat ze *niet* een nieuwen *wetseisch* brengt, geen wetsbedeeling voor het eene volk boven het andere; maar dat ze ook niet tegen de Wet en de Profeten ingaat, wijl *al de Schrift van haar getuigt*. Zoo concenteert de apostel de belangstelling, zoo boeit hij haar, gelijk steeds de Schrift deed voor de verborgen gerechtigheid, die het Evangelie openbaart.

En nu gaat Paulus deze verborgen gerechtigheid in het licht stellen: namelijk de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus tot allen en over allen, die gelooven; want er is geen onderscheid. Dit apostolisch voorbeeld is ons ten regel; het is de regel der Schrift, de regel des Heiligen Geestes, de regel Gods, de regel des geloofs, die ook in dezen Brief gevolgd is van Rom. 1:18 af. Opdat de Christus zou geopenbaard worden is Johannes de Dooper gezonden (Joh. 1: 31). Het Woord maakt plaats voor den Christus, het *bereidt* den weg des Heeren in de woestijn (Joh. 1:23).

De rechtvaardigheid Gods, die geopenbaard is, is de rechtvaardigheid Gods *door het geloof van Jezus Christus*, dit wil zeggen door het geloof *in* Jezus Christus, het geloof, dat Jezus Christus aanneemt, omhelst en toeëigent, zooals het in Gal. 2:16 heet: "wetende, dat de mensch niet gerechtvaardigd wordt uit de werken der Wet, maar door het geloof *van* Jezus Christus, zoo hebben wij ook *in* Jezus Christus geloofd"

De rechtvaardigheid Gods is ons deel door *het geloof*; door het geloof, dat *Jezus* als den *Christus* aanneemt, den Borg en Middelaar, den Messias, het beloofde Zaad, den Profeet, Priester en Koning, die een eeuwige gerechtigheid aanbrengt voor al zijn volk. Het geloof is de band aan den Christus, waardoor we in Hem een volk zijn, en Hij ons Hoofd; en waardoor we in Hem rechtvaardig voor God staan, al het onze Hem toegerekend en al het Zijne ons toegerekend.

Daarom en in dien zin *rechtvaardigt* het geloof; het neemt de rechtvaardigheid Gods aan, die in Jezus Christus geschonken en verworven is. God zelf is van die rechtvaardigheid de "werkende" oorzaak; Christus is de "verdienende" oorzaak; en het geloof is de "middelijke" oorzaak van die rechtvaardigheid; — gelijk Calvijn het zoo juist uitdrukt.

En die rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus is *tot allen en over*

allen, die gelooven. Tot allen, dat is zij komt hun allen toe; zij is hun aller deel; zij allen zijn bezitters van die rechtvaardigheid; door het geloof is die rechtvaardigheid van oogenblik tot oogenblik de hunne in Christus. En zij is over hen allen; zij breidt zich over hen uit; de genade heerscht over hen door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven door Jezus Christus onzen Heere (Rom. 5:21); en die genade werkt door de rechtvaardigheid het leven, de gunst en den zegen Gods over hen in al hun wegen en werken uit.

Tot *allen* en over *allen*, die gelooven; want er is geen onderscheid. Eenerlei is hun zonde en hun verderf, gelijk de apostel straks verder herinnert: ook hun rechtvaardigheid is één en dezelfde. Alle geslachten worden in het Zaad van Abraham gezegend. En tot allen, zonder onderscheid, gaat dan ook het Evangelie uit, in heel het menselijke geslacht, in alle eeuwen en in elk tijdsgewricht en onder alle omstandigheden.

Hier is het Evangelie van Jezus Christus, de kracht Gods tot zaligheid, tot behoudenis door rechtvaardigheid.

Daarom zullen allen, wie ze ook zijn, die in Christus Jezus gelooven, niet verderven maar het eeuwige leven hebben. In dezen Wijnstok, Christus, blijvende, zullen ze veel vrucht dragen. Ze zullen hun leven, het menselijke leven behouden. En hun vrucht zal blijven.

OM NIET GERECHTVAARDIGD [Rom. 3:23, 24].

Want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods; en worden om niet gerechtvaardigd, uit zijne genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is.

Romeinen 3:23, 24.

Er is in het gericht Gods geen onderscheid tusschen Jood en Heiden, als zou wel de één maar niet de ander aan den eisch der rechtvaardigheid Gods moeten voldoen; of als zou de één aan de rechtvaardigheid voldoen door het bezit der Wet en de ander haar missen, wijl hij de Wet niet ontvangen heeft.

Dezelfde rechtvaardigheid wordt van hen allen geëischt. Zij zullen allen voor denzelfden Rechter verschijnen. En naar dezelfde Wet zullen zij allen geoordeeld worden; zij het naar het beginsel der Wet in hun hart en bewustzijn, of naar de openbaring der Wet in haar volmaaktheid. *Zonder Wet* zullen ze naar de beschuldiging van hun conscientie en van hun wets-bewustzijn verloren gaan, of *door de Wet*, die zij zelf dragen, zullen zij gericht worden.

En het oordeel Gods naar dien maatstaf zal voor allen de verdoemenis zijn, de verwijzing naar de eeuwige straf.

Zoo is er dan geen andere hope dan door het Evangelie, waardoor de rechtvaardigheid Gods geopenbaard wordt zonder de Wet. Want zij hebben allen gezondigd. Zij worden allen overtreders bevonden, schenders van het recht huns Gods. Als zondaren zijn zij één, hoe ook voorts in de mate en den vorm van hun zonden verschillend; in het wezen is er geen verschil, al te zamen zijn zij zondaars voor God, die in zijn rechtvaardigheid het verterend vuur ontmoeten zullen, en die dan ook op geenerlei behoudenis voor hun leven rekenen kunnen.

Zij derven de heerlijkheid Gods.

Hier is niet sprake van de heerlijkheid, die het goddelijk Wezen voor Zichzelf heeft en behoudt, maar van het deelen in die heerlijkheid Gods door het schepsel. De Schepping moet de heerlijkheid, Gods dragen; zij moet blinken van de heerlijkheid Gods. Daarin zal zij zelf verheerlijkt zijn, haar eigen heerlijkheid als Schepping zal zij daarin dragen, de heerlijkheid, die God op haar legt, en die zij in het licht van zijn aangezicht heeft. Gelijk de aarde tot haar heerlijkheid komt, wanneer de heerlijkheid des hemels in licht en gloed van zonneglans en van het firmament uitkomt, zoo zal de Schepping in haar heerlijkheid uitkomen, als de Heere in zijn heerlijkheid en gunst over haar opgaat.

Deze heerlijkheid Gods geldt vooral den mensch. Hij moet als het kind, als de geschapen zoon van God, als Gods beeldrager en als het hoofd der Schepping, de heerlijkheid Gods ontvangen en dragen, en door hem zal de Schepping dan in die heerlijkheid deelen en verheerlijkt zijn. Het schepsel, heel de Creatuur, wacht daarom met opgestoken hoofd de openbaring der kinderen Gods, op hope dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. (Rom. 8).

Welnu, deze heerlijkheid Gods missen alle menschen zonder onderscheid.

Zij kunnen haar alleen vinden, ontvangen en dragen, door voor God rechtvaardig te zijn en alzoo door Hem in het gericht gerechtvaardigd, d. i. rechtvaardig verklaard te worden. De rechtvaardigheid en de heerlijkheid zijn onlosmakelijk aan elkander verbonden. De heerlijkheid Gods is het blinken van al zijn deugden, van zijn waarachtigheid en rechtvaardigheid. En zijn heerlijkheid in zijn werken, in zijn mensch, komt op en uit, waar de rechtvaardigheid in het licht treedt. Met den dag des oordeels komt daarom eerst ten volle de verheerlijking. En die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt (Rom. 8).

Waar nu, buiten het Evangelie, buiten de verlossing, die in Christus Jezus is, uit werken

naar wetseisch, geen mensch gerechtvaardigd zal worden, zoo is er ook geen onderscheid, maar zijn allen daarin gelijk, dat zij allen de heerlijkheid Gods *derven*; d. i. zij bereiken haar niet. Die prijs ontgaat hun; in den loopbaan, waarin die prijs, die kroon, wordt toegewezen, halen zij het einde niet. Zij zijn gestruikeld en achtergebleven; zij jagen niet naar het wit; zij hebben zich afgekeerd; zij jagen den anderen kant op.

Zij mogen zich verbeelden en droomen, dat zij de heerlijkheid zonder rechtvaardigheid Gods zullen vinden, de vrijheid voor het menschdom, de kroon voor het leven, de glorie voor de Schepping; zij mogen al teekenen van victorie toonen, en roemen. dat ze slagen zullen zonder de rechtvaardigheid Gods, door de natuurlijke krachten, door de menselijke eere, deugd en talent, die overbleven, door menselijke gemeenschap, door den rijkdom van de goedertierenheid Gods naar zijn gemeene genade; — falen zullen ze, ze halen de heerlijkheid Gods niet. Ze zullen als het eerste Babel en als het laatste Babylon na de betooning van hun kracht worden uitgeschud en vergaan.

Er is geen onderscheid in dezen tusschen Babel en Jeruzalem, tusschen Jeruzalem en Rome, tusschen Rome en de volkeren, tusschen voorheen en thans, tusschen de beschaafde natiën en de Barbaren, tusschen alle menschen van wat naam of kracht ook.

De heerlijkheid Gods, de kroon des levens, zal alleen zijn voor hem, bij wien de rechtvaardigheid Gods gevonden wordt. En die rechtvaardigheid Gods is nu geopenbaard als *de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus* tot allen en over allen, die *gelooven*. Ook hierin is geen onderscheid tusschen Jood en Heiden, tusschen Grieken en Barbaren. Er is slechts *één* rechtvaardigheid, die de heerlijkheid ten prijs ontvangt, en deze rechtvaardigheid is voor alle menschen de eene rechtvaardigheid door het geloof. Voor allen geldt slechts deze eene en dezelfde rechtvaardiging: zij worden om niet gerechtvaardigd, uit zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is.

Zij worden om niet gerechtvaardigd; d.i. de rechtvaardiging, de rechtvaardigverklaring door God geschiedt *om niet*; zij is *een geschenk*, dat menschen moeten aannemen. Deze rechtvaardiging is er nu reeds, de rechtvaardigheid Gods is geopenbaard, is in het licht getreden; zij is reeds in Christus verwerkelijkt. Christus is dan ook de erfgenaam des levens en der heerlijkheid; zijns is de heerlijkheid Gods. De rechtvaardigheid Gods, in Hem geschonken, moet door het geloof *om niet* aangenomen worden; en met en om die rechtvaardigheid ook de heerlijkheid Gods. Het geloof zal de heerlijkheid Gods zien.

De rechtvaardiging om niet geschiedt uit zijn genade door de verlossing, die in Christus Jezus is.

De *genade* Gods is de bron, waaruit de rechtvaardiging ons toekomt. Die genade in het goddelijke Wezen heeft van eeuwigheid de rechtvaardiging en de verheerlijking ons om niet geschonken en daartoe den Zoon ten Middelaar en Verlosser gegeven. Maar de rechtvaardiging komt ons uit de genade Gods dan ook alleen toe door *de verlossing, die in Christus Jezus is*. In Christus Jezus is *verlossing*, bevrijding door loskoop, door betaling van den losprijs, die Gode ter voldoening zijner rechtvaardigheid moest gebracht worden. Jezus Christus heeft zijn ziel gegeven tot een rantsoen, tot een losprijs voor velen. Hij heeft plaatsbekledend aan de gerechtigheid Gods voldaan door zijn gehoorzaamheid, ook in zijn plaatsbekledend lijden en sterven, in zijn strafdragende gehoorzaamheid. De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem (Jes. 53:5).

De verlossing in Christus Jezus is de eenige waarachtige vertroosting voor heel de wereld der menschen, die voor God in de schuld en onder den vloek ligt. Zij is de vrije gift van Gods genade, die zijn menschen, zijn menschheid, zijn wereld redt. Deze verlossing uit Gods genade brengt aan doemwaardigen om niet de gerechtigheid en de heerlijkheid Gods.

Daarom is het Evangelie van Jezus Christus het eenige woord der hope voor een wereld, die in zichzelf onmachtig is en overgegeven aan verderf en ondergang. Het Evangelie van Jezus Christus is het woord, dat in Rome voor heel de wereld de banier der hope voor alle tijden der menschheid en voor alle menschenleven opheft. Zalig zijn ze, die het Evangelie van Jezus Christus hooren en gelooven!

GOD RECHTVAARDIG EN RECHTVAARDIGENDE [Rom. 3:25, 26].

Welken God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in zijn bloed; tot een betoening van zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die tevoren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods; tot een betoening van zijn rechtvaardigheid in dezen tegenwoordigen tijd, opdat Hij rechtvaardig zij en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof van Jezus is.

Romeinen 3:25, 26.

Het Evangelie van den Heere Jezus Christus spreekt het woord van troost en hope te Rome uit voor heel de wereld der menschheid van alle eeuwen in heel den levensgang en de levensberoering; voor de volken der beschaving op den voorgrond en voor die nog op den achtergrond in duisternis zuchten. Schuldig voor God en verloren in zichzelf worden Gods mensen om niet gerechtvaardigd uit Gods genade door de verlossing, die in Christus Jezus is.

Die rechtvaardiging door de verlossing in Christus Jezus stelt de apostel Paulus in zijn schrijven naar Rome nu in het licht.

God heeft Hem, namelijk Christus Jezus, voorgesteld tot een verzoening door het geloof in zijn bloed.

Heel onze rechtvaardiging wordt in het Evangelie geopenbaard als een werk *Gods*; een gift, maar ook een *werk* van Hem. Die rechtvaardiging geschiedt door verzoening, ons van God geschonken in Christus.

God heeft Jezus Christus daartoe *voorgesteld* of te voren gesteld, van eeuwigheid en in den tijd, in het openbare feit van Jezus' dood en in het publieke Evangelie.

Hij heeft Hem gesteld *tot een verzoening*, d.i. een zoenmiddel, een middel, waardoor de verzoening tot stand komt, een zoenoffer. Het is niet juist, hier onder het "zoenmiddel" bepaald en uitsluitend het verzoendeksel van de Ark des Verbonds te verstaan, al wordt in Hebr. 9:5 hetzelfde woord voor verzoendeksel gebruikt. Niet slechts *door*, maar ook *op* het verzoendeksel werd de verzoening in den hier bedoelden zin aangebracht; en daardoor ook juist was het verzoendeksel een zoenmiddel, een verzoenende bedekking. Al was het verzoendeksel bemiddelend tusschen den Heere en zijn volk; al kon daar het volk in zijn hoogepriester den Heere ontmoeten; en al werd zoo het Middelaarschap van Christus daardoor ongetwijfeld afgebeeld; in anderen zin was toch het eigenlijke zoenmiddel in het *zoenoffer* gelegen, in het *bloed*, waarin de ziel was (Lev. 17:11); zonder dit bloed geschiedde geen vergeving en kwam alzoo geen verzoening tot stand (Hebr. 9:22); het verzoendeksel was meer de *plaats*, de *weg* tot verzoening; het was de verzoening, gelijk de Middelaar Jezus Christus *zelf* de verzoening is door zijn *Middelaarschap*. Zoo was ook de hoogepriester in Israël een verzoening en heel het priesterschap, en de Tabernakel met al zijn gereedschappen, die door den Heere tusschen Zich en zijn volk gesteld waren. Maar toch weer was het eigenlijke zoenmiddel de losprijs, die in het *offer* gebracht werd, in het bloed, dat de priester op het verzoendeksel sprenkelde. De Apostel noemt het zoenmiddel hier niet *offer*, maar wijst toch duidelijk aan dat Jezus Christus door God ten zoenmiddel gesteld is *in zijn bloed*, d.i. is in zijn bloedig lijden en sterven.

In de samenvoeging van *Jezus Christus*, dien God stelde tot verzoening, en van *zijn bloed*, waarin het zoenmiddel gegeven is, wijst de apostel ongetwijfeld onzen Heere Jezus Christus tegelijk als Middelaar, als Priester en als Zoenoffer aan; het Lam Gods. In zijn Middelaarschap en in zijn bloed is Jezus Christus een zoenmiddel, een bedekking, gelijk het woord zegt, een bedekking van de schuld der zijnen voor God; zijn offer komt

voor het aangezicht van den rechtvaardigen God in de plaats van hun schuld. Zoo zijn zij met God verzoend.

Jezus Christus is een verzoening door het geloof in zijn bloed. *Door het geloof*. Bij den schaduwachtigen offerdienst moest er gemeenschap zijn tusschen het offer en hem, voor wien het offer gebracht werd; op het offer werd de *hand* gelegd, en de zonde werd daarbij op het offer beleden; het offer werd erkend en aangenomen en zoo was door dezen band het offer *offer*, het trad in de plaats van den zondaar. Deze band, in den schaduw-dienst door *de hand op het offerdier* uitgedrukt, is in waarheid *het geloof in Jezus Christus*; het is de band, die ons aan Hem als Middelaar en Offer verbindt, en waardoor Hij onze Middelaar en het Offer voor onze zonde is. Daarom openbaart zich ook het geloof in de belijdenis van onze zonde als de oorzaak van Jezus' lijden en sterven, en van het lijden en sterven des Heeren als de voldoening van onze schuld voor God.

Dezen Christus en zijn Offer, door het geloof aangenomen, heeft God nu gesteld tot een verzoening, en zóó komt de rechtvaardiging uit Gods genade tot stand; zoo komt nu in den tijd de openbaring der rechtvaardigheid, die voor God geldt, uit, en gaat daarmee het erfrecht op de heerlijkheid voor menschen in.

God heeft Jezus Christus daarin gesteld tot een betoening van zijn rechtvaardigheid.

Allereerst wordt die rechtvaardigheid Gods betoond, uitdrukkelijk en ontegensprekelijk bewezen, door, dat is *wegens*, de vergeving der zonden, die te voren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods.

Indien het woord *vergeving* hier in de vertaling gehandhaafd wordt, moeten we denken aan de vergeving, die bij het schaduwachtige offer onder het Oude Verbond plaats had. Dat was een vergeving onder de verdraagzaamheid Gods. Gods rechtvaardigheid betoonde zich daarin slechts zeer ten deele, slechts in een schaduw, in den dood der offerdieren. Die rechtvaardigheid wachtte op het ware Offer en vergaf vooruit, zonder voldaan te zijn. Zij moest doorbreken en zich toonen in het ware Offer.

Het woord hier door *vergeving* vertaald is echter niet het gewone woord, waarmee het Nieuwe Testament vergeving uitdrukt. Het komt alleen op *deze* plaats voor en beteekent het *voorbij laten gaan*, het *dulden* en *ongestraft-laten*. Zoo heeft deze Schriftplaats een wijder strekking dan dat ze alleen op de verdraagzaamheid Gods onder Israëls offerdienst zou zien.

Niet alleen Israël maar het gansche menschdom heeft de Heere verdragen in hun zonden, zonder dat in de menselijke historie de rechtvaardigheid Gods zich heeft bewezen. Wel brak die rechtvaardigheid ten deele door in tijdelijke straffen, in ontzettende gerichten ook, als in den Zondvloed, in Sodoms verwoesting, in Korachs verderf en in de uitroeiing der Kanaänieten, in allerlei bedeeing van Gods toorn onder de volken. Maar toch geschieden de zonden onder de verdraagzaamheid Gods; de Heere ging die zonden veelzins voorbij, zijn rechtvaardigheid vergold de ongerechtigheid in den tijd niet naar eisch. In Jezus Christus, in zijn bloed, heeft Gods rechtvaardigheid zich betoond. Eer Hij de zonden, ook waar Hij wilde vergeven, ongestraft liet blijven, "heeft Hij die aan zijn lieven Zoon Jezus Christus met den bitteren en smadelijken dood des kruises gestraft." De volle vloek der Wet is door Gods rechtvaardigheid over den Heere Jezus gebracht.

Deze betoening van Gods rechtvaardigheid is dus niet de openbaring van de rechtvaardigheid Gods, die ons *geschonken* is, van de rechtvaardigheid Gods als *gave*, — maar van de Rechtvaardigheid Gods als zijn *Deugd*, waardoor Hij de zonde straft naar zijn heilig recht. Die Rechtvaardigheid Gods heeft Hij in Jezus Christus bewezen, nadat Hij tevoren zoo lang en in zoo groote mate de zonden had laten gaan onder zijn verdraagzaamheid. Hij had den Zoon ten Middelaar en Offer gesteld en in dien Zoon en Middelaar rustte zijn rechtvaardigheid, ook waar zij wachtte. Nu brak zij in den tijd door, doch niet opdat zij de zondaren zou verdoen, maar opdat zij hen zou rechtvaardigen, hun de rechtvaardigheid Gods als *gave* zou schenken. Jezus Christus was gesteld tot

betooning van Gods Rechtvaardigheid en tegelijk daardoor als Offer tot verzoening door het geloof, opdat de Heere schuldige mensen om niet rechtvaardigen zou.

Daarom vervolgt de apostel: Tot een betooning van zijn rechtvaardigheid in dezen tegenwoordigen tijd, opdat Hij rechtvaardig zij en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof van Jezus is.

Nu is de rechtvaardigheid Gods bewezen in de historie van het menselijke geslacht, bewezen in Jezus Christus. Nu is alle illusie gedoofd. Nu is de dwaasheid van alle hoop, om het leven op te bouwen en te verheerlijken buiten den grondslag der gerechtigheid, diè voor God geldt, in het licht getreden. Jezus' lijden en sterven nagelt die hoop in haar naaktheid aan het hout der schande. Indien aan het groene hout geschiedt, wat Jezus leed, buiten de poort, van heel het menschdom verworpen, en van God verlaten, — wat zal dan aan het dorre geschieden? Wat zal dan Jeruzalem. Klein Azië, Rome, heel het menschdom in zijn historie en arbeid, in al zijn arbeid zijn, zonder de rechtvaardigheid Gods? Wat hoop is er voor het menschdom onder de verdraagzaamheid Gods, waar het Evangelie Gods rechtvaardigheid bewijst? Slechts de verwachting van het oordeel en van de hitte des vuurs door de rechtvaardigheid Gods blijft over.

Hier is de eenige hoop! In de betooning van zijn rechtvaardigheid in het bloed van Jezus Christus is het God den Heere er niet alleen om te doen, *dat Hij rechtvaardig zij*, dat Hij als de Rechtvaardige de zonden straffe, en Zich als zoodanig in de historie openbare voor alle volkeren, die Hij eenmaal richten zal, en die Hij nog als menscheit het leven vergunt; —maar die betooning van zijn rechtvaardigheid heeft tegelijk de strekking, die de apostel uitdrukt door de woorden: *en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof van Jezus is.*

Want deze betooning der rechtvaardigheid Gods in Jezus Christus kwam over Hem als Middelaar en Offer, als dengen, die door God in genade gesteld was tot verzoening. Zijn straf-lijden had een verzoenende strekking. Het was verlossing, betaling voor schuldigen, voldoening aan de rechtvaardigheid Gods, om de rechtvaardigverklaring Gods en daarmee de erfenis des levens voor zondaren en doemwaardigen te verwerven.

Dit was niet alleen de bedoeling van *Jezus Christus*, die zijn ziel tot een rantsoen gaf, maar het was ook de bedoeling *Gods*, die Hem tot een verzoening gesteld had en die zijn rechtvaardigheid aan Hem bewees, opdat God zelf schuldige zondaars daardoor rechtvaardigen zou.

In Jezus' bloed rechtvaardigt de rechtvaardige God allen, die uit het geloof van Jezus zijn, d.i. die Jezus Christus door het geloof tot rechtvaardiging aannemen. God verklaart hen rechtvaardig nu in dezen tegenwoordigen tijd, in de opstanding van Christus en door het Evangelie. Hij kent hun de rechtvaardigheid Gods toe door de verzoening in Jezus' bloed. Hij zegt hun het leven toe en de heerlijkheid.

Zonder onderscheid.

Dit Evangelie Gods geldt *allen* menschen en voor *alle* menschelijk leven in *alle* tijden.

Hier is de volheid der vertroosting voor het geloof, waartoe alle arme zondaren geroepen worden. Gerechtvaardigd door het geloof hebben wij vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus. God is het, die rechtvaardigt! — wie is het, die verdoemt? Hier is de belofte des levens en der heerlijkheid op den grondslag der gerechtigheid.

Maar hier is ook de profetie des oordeels, de profetie van Gods rechtvaardigheid, over allen, die de rechtvaardigheid Gods door het geloof in Jezus Christus als grondslag des levens verwerpen.

WAAR IS DAN DE ROEM? [Rom. 3:27]

Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Neen, maar door de wet des geloofs.

Wij besluiten dan, dat de mensch door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet.

Is God [een God] der Joden alleen? En is Hij het niet ook der Heidenen? Ja, ook der Heidenen. Nademaal Hij een eenig God is, die de besnijdenis rechtvaardigen zal uit het geloof, en de voorhuid door het geloof.

Doen wij dan de Wet te niet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de Wet.

Romeinen 3:27.

Het Evangelie van Jezus Christus, dat den eenigen Naam tot behoudenis onder den hemel uitroept, maakt allen menschelijken roem, alle zelfverheffing van den mensch, tot ijdelheid, en wijst alle verwachting, die de menschheid van zichzelf koesteren mocht, af. Het ontzegt den menschen de rechtvaardigheid voor God; het recht ontbreekt bij hen, en daarom kunnen zij op de kroon des levens niet hopen. Neen, het oordeel wacht hun, de eeuwige mislukking, de vloek Gods; de prijs der heerlijkheid ontgaat hun gewis; hoe zij heeten mogen, Joden of Grieken, Barbaren of Romeinen, Oude of Nieuwe Wereld. Zij zijn alle verdorven; zij vallen allen af, als de verdorde bladeren; de stormwind neemt ze weg; ze onteeren alles en worden in alles onteerd; ellende en schande zijn het eind van al hun wegen.

Toch is het juist dit Evangelie, dat reeds daarin voor den mensch als *mensch* opkomt, gelijk geen roemend menschenwoord dit ooit heeft vermocht noch gedaan. Het vereenigt alle menschen als menschen. Het maakt hen in den wortel, in hun wezen en toestand, in hun recht en aanspraak, allen gelijk. De grootste, de beste, is slechts een mensch, een gevallen mensch. En de minste, de ellendigste, de slechtste, is ook een mensch, een gevallen mensch. Er is niets in de Joden, waarin zij zich boven de volken, boven de Heidenen, kunnen verheffen. Grieken zijn hier met Barbaren één, hoe hoog hun zelfgevoel, hun zelfbehagen, ook klimme.

IJdel, dwaas is de inbeelding van Rome, als van Ninevé en Babel eertijds, en van de Chineezen achter hun eeuwigen muur, als waren zij een hooger soort menschen, die recht hadden, om anderen te knechten of te verachten.

IJdel en dwaas is de zelfverheffing ook in de nieuwe wereld-bedeeling, de roem van Franschman of Duitscher, van Amerikaan of Engelschman; de roem van Humanisten en Geleerden, van Industrieelen en Kunstenaars; of ook van rijken en machtigen, van adel en van proletariërs; van Nietscheïsten, van Tolstoïanen, van Socialisten, — alsof *zij* de eigenlijke menschen zijn, die door de menschheid moeten worden gekroond, en die voor de menschheid de kroon der eere zullen winnen. — Neen, niet in het *soort*, niet in het *stelsel*, welk ook, niet in het *werk* of het *ondernemen* heeft de eene mensch aanspraak boven den ander op de menschelijke kroon; — niemand van hen redt het leven; zij zijn in zichzelf, als menschen, allen gelijk, de Westerling en de Oosterling, de Brit en de Kaffer, de Hollander en de Javaan, — er is geen onderscheid; ze zijn allen menschen, gevallen, verdorven, verdoemelijk, zonder recht voor God en daarom zonder kroon,

Slechts één Naam is boven alle namen.

Zeker, in dien éénen Naam is recht, rechtvaardiging voor menschen, en daarin overwinning, leven, heerlijkheid. Maar die eene Naam laat in de kroon, die hij voor menschen uitbrengt, geen roem voor den één boven den ander toe. Het Evangelie, recht

en heerlijkheid uitroepend voor menschen, overwinning voor het menschelijk leven, maakt geen onderscheid tusschen volk of bloed of tijd of ras; het vraagt niet naar stand of geboorte of ontwikkeling, naar beschaving of streven, maar het verkondigt rechtvaardiging van menschen als menschen zonder onderscheid, in Judea en Samaria, in Jeruzalem en in Rome, voor Romein en Barbaar, onder alle volken en tijden en toestanden, rechtvaardiging *om niet*, rechtvaardiging voor *God* door *het geloof* in Christus Jezus, zonder eenigen eisch of voorwaarde, die door menschelijk vermogen voldaan of volbracht wordt.

Dit spreekt het apostolisch woord aan de Romeinen voor de gansche wereld uit: Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Neen, maar door de wet des geloofs.

Voor wien is de voorkeur? Wie is de man, waar het genie, het volk, het ras, de eeuw, de gemeenschap, die zal roemen in de overwinning; die, de kroon der gerechtigheid dragend, het leven zal redden en daarmee den prijs zal behalen, den roem zal oogsten?

Neen, die roem is uitgesloten; zulk een man of ras of volk is er niet; er is geen onderscheid, geenerlei roem voor eenig vleesch.

Dit moeten Jood en Romein verstaan. *Jeruzalem* moest het verstaan, of de schaduw der heerlijkheid, die het droeg, zou vlieden, en het Jood-zijn zou een smaad worden in plaats van een eere. En *Rome* moest het verstaan, zou het niet onder den zelfden smaad verzinken. Wie het pad des levens wil betreden en de kroon der genade en der eere voor de menschen wil dragen, wie heil wil zien in het menschelijk geslacht, die moet het verstaan: de roem is *uitgesloten*; alle menschen zijn menschen, zonder onderscheid.

Ware het Evangelie *een wet der werken*, een wetsregel, een weg van gebod en voorwaarde, een eisch van werk of ontwikkeling; vorderde het bloed of tijd of leven, die wat konden en wat deden, ja, — dan ware de weg voor zulk een roem en naam open. Dan konden Joden en Romeinen, Oude en Nieuwe tijden, stelsels, ondernemingen, gemeenschappen, jagen naar den prijs, om den roem van recht en heerlijkheid, van leven en redding voor zich te winnen.

Zulk een wet brengt echter het Evangelie niet.

Zeker, in zulk een wetsbedeeling is Oud-Israël met eere van de volken onderscheiden; — maar het is daardoor niet gerechtvaardigd en het behoudt dan ook de wereld niet.

Zeker, ook de Grieken ten deele, en de Romeinen naar hun talent, en allen, die in oude of nieuwe tijden hun ideaal hebben opgeheven, het hebben nagejaagd, hun arm hebben geopenbaard, hun kracht hebben uitgewerkt, hun worsteling om de menschheid hebben volstreden, — zij hadden zulk een wet, zulk een voorwaarde van zijn, zulk een doel en regel van leven en werken, in hen zelf belichaamd. Maar in hun onderscheiding zelf lag de noodzakelijkheid, dat ze voorbijgingen, zonder de kroon voor God te dragen of de wereld te hebben gered.

Zulk een wet zou den roem niet uitgesloten hebben, indien ook de waarachtige levenskroon op dien weg te winnen ware. Maar voor zulk een roem, voor enkelen naar een "wet der werken" zou 't menschdom als menschheid, één in den val, eeuwig wegdeinzen in alle schaduwwegen en donkere diepten, om den roem aan die enkelen uit dit geslacht of dien tijd, uit dat volk of die gemeenschap, van die kracht of dat talent te laten.

Ja, dan ware de ellende der tijden vereeuwigd en droeg eeuwig de één de slippen van het kleed des anderen, brandde hem den wierook en zong zijn lof.

Neen, alleen de wet *des geloofs* sluit den roem uit.

Die wet, di i. die regel, die weg, dat geloof zelf, dat buigen der knieën in den eenigen Naam onder den hemel gegeven, dat vallen voor God tot rechtvaardiging door de verlossing, die in Christus Jezus is, verlost aanstonds in beginsel het menschelijk leven, het menschelijk geslacht, van de tegenstellingen, die het vleesch met zijn roem

onophoudelijk doet opkomen.

Door dit geloof heeft niemand roem. Door dit geloof zijn allen, die gelooven, gerechtvaardigd *zonder onderscheid*. Door dit geloof zijn zij allen kinderen Gods. Door dit geloof is voor hen allen de belofte des levens, de toezegging der kroon. Door dit geloof wordt alle hoogheid in ons gebroken; wordt elk mensch voor ons een mensch; komen alle geslachten en tijden voor ons in den weg Gods; wordt ons leven in de liefde werkzaam voor hen, die in Christus onze broeders en zusters zijn, en voor allen, die met ons menschen zijn van gelijke beweging. Zoo sluit dan de wet des geloofs, allen roem uit. God rechtvaardigt alleen en allen, die uit het geloof in Jezus zijn. In zichzelf niets voor God, worden ze allen tezamen door zijn genade gelijke rechtvaardigen en erfgenamen des levens.

ÉÉN EENIG GOD [Rom. 3:28-31].

Wij besluiten dan, dat de mensch door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet.

Is God [een God] der Joden alleen? En is Hij het niet ook der Heidenen? Ja, ook der Heidenen. Nademaal Hij een eenig God is, die de besnijdenis rechtvaardigen zal uit het geloof, en de voorhuid door het geloof.

Doen wij dan de Wet teniet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de Wet.

Romeinen 3:28-31.

Hoe jubelt in Paulus' Brief naar Rome Jeruzalem over de groote Keizerstad, over het Wereld-Rome, over alle namen, die sinds Babel den roem droegen!

Jeruzalem jubelt, maar alleen in den Heere, die dat Jeruzalem vernedert, maar die zijn volk verkiest. Het roemt door den heiligen apostolischen dienst in de zaligmakende genade Gods; in den eenigen Naam onder den hemel tot redding gegeven; in het Evangelie van Jezus Christus; in het geloof.

En dit Evangelie jubelt ook in de twintigste eeuw over alle moderne hoogten der wereld, ten troost van allen, die gebroken van hart, *mensch* zijn en hongeren naar de redding en verheerlijking van het menschenleven door de reddende genade van den levenden God.

Wij besluiten dan, zoo concludeert de apostel, en hij verheerlijkt daarmee het Evangelie, dat de mensch,—niet Jood of Romein, maar de *mensch*, *wie* hij ook zij, — door het geloof gerechtvaardigd wordt zonder de werken der wet.

Door het geloof *alleen*, zonder dat daarbij een wet of stelsel van werken, een regel of taak van werken voorwaarde is; alleen door het geloof wordt de mensch gerechtvaardigd voor God, de mensch als mensch zonder meer, uit vrije genade met God verzoend door de verlossing, die is in Christus Jezus, in zijn bloed.

Dit is de roem van het Evangelie, dat het allen menschelijken roem uitsluit; en daarmee al wat mensch heet onder de menschen vernedert, om niet meer dan mensch te zijn; maar ook elk mensch opheft, om niet minder dan mensch te wezen. Gelijk de verkiezing Gods allen roem uitsluit, zijn verkiezing van hetgeen niet is (1 Kor. 1:26-31), zoo sluit ook het Evangelie, die wet des geloofs, allen roem uit.

Daarmee draagt het Evangelie het getuigenis der waarachtigheid aan het voorhoofd; het getuigenis van de *eenige* boodschap des Heils voor het menschelijk geslacht van alle eeuwen te zijn. Het is het Woord Gods aan het gevallen menschelijk geslacht, tot aan de einden der aarde.

Buiten dit Evangelie is er geen Woord Gods, dat het licht opheft over den weg des levens en in dien weg het menschdom voorgaat.

Slechts in den Naam van Jezus Christus is redding, — in geen anderen!

Elke andere naam, die zich ten heil der menschen wil verheffen, verduistert de glorie van Jezus' Naam; verduistert het licht van het Woord Gods; verduistert den Naam des Heeren, den eenigen waarachtigen God, den God aller menschen.

In het Evangelie van Jezus Christus komt het Woord des heils van den *eenigen waarachtigen levenden God* ons toe, van den God des menschdoms; den God van Eva, van Noach; den God van Abraham, die in Abraham over alle geslachten handelde; den God van Israël, wiens de gansche aarde is, en die in de Profetie steeds over de gansche aarde sprak; den God, die allen schiep, allen hun gave schonk en hun weg, die aan de eeuwen en de tijden hun gangen gunt, en die allen richten zal.

Jood en Romein en Griek en al wat ooit in eigen naam of tijd of bloei of weg of talent of gemeenschap heil beloofde, — het verloochent alles den éénen en waarachtigen God, den God van alle menschen, die zijn Woord voor allen bestelt, tot allen gebracht wil zien, en voor allen als gelijken gesproken wil hebben.

Elke wet, die eigen vorm, of werk of weg van menschenleven verheerlijkt, voert tot veelgodendom; tot afgoderij. Dan is God de God der Joden, gelijk de Jupiter der Romeinen; dan is God de God der oudheid of van den nieuwen dag; dan is God de God van Brittanje of Nederland, van Europeanen en blanken, van ons kringetje of onze partij; dan heeft elk vak, elk stelsel, elk genie, zijn god.

Maar neen!

De eenige waarachtige God is de God van den ganschen aardbodem. Zijn huis is het bedehuis voor alle volken. Hij is de God van den meest gezonken versten en wildsten Heiden, zoo goed als van den nauwkeurigsten Jood; van den onkundige en verwaarloosde zoo goed als van den geleerdsten meester, van den fijnst beschaafde en edelste, die vooruittrekt.

De God des Evangelies van Jezus Christus is God. Voor allen *God*. Hij alleen schiep hen, hen allen en ieder. Hij deed ze door zijn goederentierenheid leven. Hij zal hen richten. Hij ook zal hen rechtvaardigen, kronen en verheerlijken, naar zijn believen, naar zijn verkiezing, maar in één weg voor allen, — in den weg des *geloofs* zonder wetswerken, in den éénen weg Gods.

Dit is het Evangeliewoord: Is God een God der Joden alleen? En is Hij het ook niet der Heidenen. Ja, ook der Heidenen. Nademaal Hij een eenig God is, d.i. Hij is als God één, Hij is de eene God voor allen, — die de *besnijdenis* rechtvaardigen zal uit het geloof, en de voorhuid door het geloof.

Het Evangelie van Jezus Christus alleen, — voortijds ingewikkeld als belofte, maar nu geopenbaard en in de geheele wereld uitgezonden, — het Evangelie van Christus alleen doet de eenheid Gods voor heel het menschedom uitkomen. Het spreekt tot alle volken het Woord, niet van eens anders God, maar van hun *eigen* God; niet van een ander land of een anderen godsdienst, maar van hun eigen God voor hun eigen land, en voor hun eigen dienen van God. Het snoert in den éénen God allen samen; niet onder Jeruzalem; niet onder Athene of Rome; niet onder Luther of Calvijn; niet onder Genève of Wittenberg; niet onder deze of die eeuw; niet onder dit of dat jaartal; niet onder Holland of Amsterdam; onder school of stelsel; onder de oudheid of den nieuwen tijd; maar met alle tijden en volken, met heel de historie, zelf, onder den eenigen God, den levenden God, *onzen* God en aller God! Eén in dien éénen Naam; alléén in dien éénen Naam, in wien elk door het geloof tot zijn God mag gaan, en leven mag als Gods schepsel, als zijn kind, in zijn vreeze en dienst, tot zijn eer; zonder roem, — maar vruchtdragende en wachtende met heel het uitverkoren geslacht de kroon der heerlijkheid van den God onzes levens.

Die eenheid Gods, waarin alleen de eenheid der menschen gegrond is en gewaarborgd, wordt alleen door het Evangelie verkondigd. Die eenheid, sinds den val niet en nergens door het vleesch gevonden, maar door allerlei menschenroem bij Jood en Heiden verduisterd, door allerlei wet en regel miskend, treedt *door de rechtvaardiging uit het geloof* in het licht. De *eene* rechtvaardiging voor alle menschen, openbaart den éénen en eigen God aan allen, — de eene rechtvaardiging *uit het geloof*.

Deze eene God der Joden en der Heidenen zal *de besnijdenis*, d.i. wie tot op Christus' Evangelie tot Oud-Israël behoorde, niet als de God der Joden, maar als de eene God, rechtvaardigen *uit het geloof* alleen. En deze eene God der Joden en der Heidenen zal de *voorhuid*, de mensch uit alle volken buiten het vleeschelijk Israël, rechtvaardigen *door het geloof* alleen.

Of de apostel hier een onderscheid maakt, waar hij van de Joden zegt *uit* het geloof, en van de Heidenen *door* het geloof?

Zeker is, dat de Schrift de uitdrukkingen *uit* het geloof en *door* het geloof door elkander gebruikt én van Joden èn van Heidenen, en ook dat de Schrift in de uitdrukkingen "uit het geloof" en "door het geloof" met betrekking tot de rechtvaardiging geen verschil maakt. (Zie b.v. Gal. 2:16.)

Indien men in deze uitdrukkingen een onderscheid tot zijn recht wil laten komen, dan doet *uit* het geloof meer aan den mensch als geloovige denken, en *door* het geloof wijst meer het geloof aan als den weg, waarin wij deel aan Christus tot rechtvaardiging hebben. *Uit* het geloof kan dan bijzonder van Israël als Bondsvolk gelden, omdat indien de eene God aller menschen hen rechtvaardigen zal, die rechtvaardiging niet uit hun besnijdenis zal volgen, maar uit hun *geloof*, waarin ze met al het rechtvaardig volk uit alle geslachten vereenigd zullen zijn. En *door* het geloof geldt dan meer bijzonder van de Heidenen, omdat zij. die eertijds vreemdelingen waren van de verbonden en de beloften, nu niettemin door den éénen God, hun eigen God, gerechtvaardigd worden door het geloof alleen, zonder dat zij bij Joden of bij andere menschen, bij Jeruzalem of Rome of bij welke gemeenschap ook, bij welke groep in eigen land of over zee, zich eerst hebben te voegen.

Zoo blijkt dan de heerlijkheid van het Evangelie in de wereld der menschen daardoor onweersprekelijk, dat het den éénen weg voor allen tot rechtvaardiging wijst, met opheffing van allen roem, den weg van den éénen God, den waren levenden God aller menschen.

Doen wij dan de Wet teniet door het geloof? Dat zij verre maar wij bevestigen de Wet.

Waar zoo het Evangelie in de prediking des geloofs alle onderscheid in de rechtvaardiging der menschen voor God wegneemt en als het heilswoord van den éénen levenden God aller menschen uitgaat wordt daarmee niet de Wet als openbaring Gods teniet gedaan? Wordt zij niet *teniet gedaan* en te schande gemaakt, waar zij toch door haar geboden tot werken verplichtte, en den Joden een eigen plaats in de wereld gaf door Gods Tempel, Woord en dienst? Wordt heel Israëls historie, heel zijn weg en heel de Schrift, die toch ook den naam van "de Wet" dragen, en die aan dit volk een eigen type gaven als Volk van God; wordt heel deze Wet niet door het geloof omvergeworpen?

Dat zij verre! Maar wij *bevestigen* de Wet door het Evangelie van de rechtvaardigmaking door het geloof.

Indien de Wet maar recht verstaan wordt.

De Wet zelf bewijst, dat er geen rechtvaardiging voor God bestaat en mogelijk is door wet of type of man of werk. Zij doet het altaar druipen van bloed, roepend om de openbaarmaking van den weg des heiligdoms. Zij stopt allen mond en stelt de geheele wereld verdoemelijk voor God. Zij laat slechts het leven uit het geloof bij de belofte open. Zij drijft naar de Profetie uit, die het licht zoekt voor de einden der aarde. Ja, zij roemt over het zaad Abrahams, — maar zij sluit allen roem uit, bij Abraham, bij David die uit het geloof gerechtvaardigd zijn.

Dit laatste gaat de apostel in het vervolg van zijn Brief naar Rome nader ontwikkelen, en daarmee aantonen, hoe het geloof de Wet bevestigt en hoe zoo de Wet tot het geloof verplicht.

WAT ABRAHAM VERKREGEN HEEFT [Rom. 4:1-5].

Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze vader, verkregen heeft naar het vleesch? Want indien Abraham uit de werken gerechtvaardigd is, zoo heeft hij roem.

Maar niet bij God. Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid.

Nu, hem, die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade maar naar schuld; doch dien, die niet werkt, maar gelooft in Hem, die den goddelooze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid.

Romeinen 4:1-5.

Het Evangelie van Jezus Christus, dat aan de menschheid den weg tot behoudenis en verheerlijking wijst door de rechtvaardiging voor God uit het geloof, is in overeenstemming met de eenheid der menschheid; het doet die eenheid uitkomen en maakt allen roem, waardoor de eene mensch zich *als mensch* boven den anderen wil verheffen, te schande. Het Evangelie slechts brengt de menschheid tot één voor den éénen God, tegen wien allen zonder onderscheid gezondigd hebben en wiens heerlijkheid allen derven, maar voor wien zij ook zonder onderscheid, voor hun eenigen en eigen God, om niet gerechtvaardigd en verheerlijkt worden.

Zoo is het Evangelie niet met het wezen der menschheid in strijd, maar het redt juist dat eene wezen.

Het is ook niet in strijd met de *Historie* der menschheid, maar het bevestigt juist de *Historie*, en het wordt door de *Historie* bevestigd.

In cap. 5 van dezen Brief zal de apostel tot den wortel der *Historie* in *Adam* doordringen; thans staat hij stil bij den persoon, met wien in de *Historie* de wegen der menschheid uiteengaan, bij *Abraham*, wiens persoon, wiens eere en wiens *historie* zoowel de eenheid der menschen als de rechtvaardiging om niet schijnen te logenstraffen.

Met Abraham gingen de wegen der geslachten uiteen. Hij ontving van God een bijzondere roeping, een bijzondere plaats in de menschheid: zijn naam is eenig; hij is de groote, de onvergelykelijke, de rechtvaardige, de man Gods onder alle menschen. En zijn zaad is één met hem; het scheidt zich met hem van de volken, het is een enig volk. De eeuwige God keert Zich tot Abraham en Israël en spreekt: "Ik ben *uw* God!" Gij zijt mijn knecht, de rechtvaardige.

Midden in de woestijn der menschheid verheft zich Abraham, en in hem Israël, als de Olijfboom Gods. Te midden der ruïnen van alle geslachten, vervreemd van God, van Hem verlaten, staat Abrahams tent, als de Tent des Heeren. O, *hij* is van allen onderscheiden; hij, de besnedene als de bondgenoot Gods tegenover de onbesnedenen; hij, de vader van het volk, welks God de Heere is, het volk, dat de Heere Zich ten erve verkoren heeft; waaraan Hij zijn Wet schonk; en dat als het volk, dat de Wet ontving, als Abrahams zaad, voor altoos van alle volken onderscheiden is, Gods Volk onder de volken.

Het onderscheid, in Abraham belichaamd, zal de apostel dus eerst onderzoeken, ten opzichte van de *besnijdenis* (4:1-12) en daarna ten opzichte van de *Wet* (4:13 v.v.)

Wat is de roem van Abraham?

Want hij is toch immers van allen onderscheiden; hij is een ander mensch; de *besnijdenis* wijst het uit. God heeft zijn vleesch uitverkoren en het Zich tot een eigendom gemaakt. En daarmee Abraham als mensch in zijn geheel. Abraham is een

andere als anderen. Ja, *hij* heeft roem. Niet Ninevé of Babel, niet de Griek of de Romein, maar *Abraham* heeft den roem. *Van Abraham* te zijn, dat is van alle menschen onderscheiden, boven allen verheven, erfgenaam der gerechtigheid en der heerlijkheid.

Is het zoo?

Laat ons het onderzoeken.

Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze vader, verkregen heeft naar het vleesch? Is hij als mensch van andere menschen onderscheiden, om als mensch boven andere menschen uit te blinken, en den prijs, de kroon te ontvangen, waarnaar allen te vergeefs jagen? Is dit de beteekenis zijner besnijdenis? Heeft hij als mensch, als natuurlijk mensch, als buitengewoon mensch, door zijn persoonlijke en natuurlijke onderscheiding, naar het vleesch verkregen, wat hem boven allen stelt? zegt dat zijn besnijdenis?

Wat heeft hij dan verkregen naar het vleesch? Wat zullen wij als de kroon, die hij als mensch boven andere menschen won, zeggen, opnoemen?

Staat het vast van Abraham, onzen vader, onzen voorvader, gelijk het Grieksch zegt; staat het vast, dat *hij* naar het *vleesch*, als *man*, den prijs won, — dan staat de roem vast van zijn vleesch, van zijn ras; en dan is hiermee de roem gevestigd van zijn nazaat, van de Joden, van Paulus en die met hem uit het vleesch en bloed van Abraham geboren zijn en die mede als het zaad van Abraham de besnijdenis dragen in hun vleesch.

Welke is dan die roem?

Is het, dat Abraham uit de werken gerechtvaardigd is, en dus krachtens die rechtvaardiging erfgenaam der heerlijkheid Gods, de erfgenaam, die om zijn werken in den oordeelsdag uit alle geslachten te voorschijn treedt, om voor zijn vleesch, zijn soort, zijn zijn en doen, de kroon der gerechtigheid en der heerlijkheid te ontvangen?

Want daarop komt het aan. Is *dit* niet Abrahams loon en kroon, dan derft hij in zichzelf met alle menschen de heerlijkheid Gods, en dan is er geen onderscheid.

Want indien Abraham uit de werken gerechtvaardigd is, zoo heeft hij roem; dan ongetwijfeld is Abraham de roem der menscheid. Zijn vleesch en bloed, zijn soort en ras, zijn zaad en volk, beschaamt dan als het eenige alle vleesch. Dan heeft hij roem, eeuwigen roem, roem voor de menschen en voor God.

Heeft hij dien roem? Heeft hij dien roem bij God? Is het dat, wat de Schrift van Abraham getuigt, wat de mond des Heeren over hem spreekt?

Zeker, er is voor Abraham ook een loon en kroon voor zijn werken. Ook naar zijn werken zal hij in den dag der dagen de kroon der gerechtigheid ontvangen, en ook in zijn werken spreekt de Heere God in de Historie over hem als over den rechtvaardige. De apostel Jakobus wijst dit meer bijzonder aan (Jak. 2:21 v.v.), en Paulus loochent het niet. Maar wijst ook Jakobus daarbij dan de werken als natuurlijke werken, als werken des vleesches aan, of wijst hij zelf ook van die werken naar het geloof terug, en ziet hij in die bekroning der werken niet juist de bevestiging, de *vervulling* der Schrift die van Abrahams *rechtvaardiging uit het geloof* getuigt (Jak. 2:23)?

De rechtvaardiging van Abraham gaat dan ook aan die werken vooraf.

Als de Schrift Abrahams rechtvaardiging voor God verhaalt, gaat het wel allermint over zijn werken, over zijn vleesch. Er bestond toen voor Abraham nog geenerlei onderscheiding der werken en des vleesches, en daarom ook geen besnijdenis.

Daarom zegt de apostel: Maar niet bij God; dit wil zeggen: Abraham zou roem hebben, *indien* hij uit de werken gerechtvaardigd ware; maar in de Schrift spreekt God, en Hij ontzegt uitdrukkelijk dien roem aan Abraham; Abraham heeft dien roem bij God *niet*. Dus *is* hij ook niet gerechtvaardigd uit de werken.

Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid.

Dat zegt de Schrift. En hiermee is die gewaande roem afgesneden. Hierdoor blijft er geenerlei roem voor God en daarom geenerlei roem op rechtvaardiging naar het vleesch tegenover de menschen over. De Schrift constateert alleen het *geloof* van Abraham, en de genadige *toerekening* van gerechtigheid door God. En zoo is de rechtvaardiging van Abraham voor God een rechtvaardiging *door het geloof alleen*.

Het Evangelie van Jezus Christus wordt door Abrahams rechtvaardiging niet omvergestooten, — neen, dat Evangelie openbaart juist aan alle geslachten den zegen, die reeds aan Abraham toegezegd was, en waarvan hij, niet *boven* allen, maar *vóór* allen de gezegende bezitter mocht zijn: de rechtvaardigmaking voor God, zonder naar het vleesch of de werken in iets van anderen onderscheiden te zijn; *de rechtvaardigmaking door het geloof*.

Hoe komt dan Abraham in die rechtvaardiging voor? Wat zegt ons die rechtvaardiging door het geloof over Abraham naar het vleesch?

Nu hem, die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld: doch dien, die niet werkt, maar gelooft in Hem die den god-delooze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid.

Abrahams geloof is hem tot gerechtigheid gerekend; alle werken vallen hier buiten; wien het geloof tot gerechtigheid gerekend wordt, die wordt als een goddelooze gerechtvaardigt uit genade.

De Schrift zegt niet, dat de Heere Abraham rechtvaardigde *om* zijn geloof; het geloof was hier niet een werk, dat rechtvaardig maakte. Het geloof werd hier *gerekend* wat het niet *was*; de rechtvaardigheid werd hier aan het geloof toegekend door genade. Abraham was hierin niet *werkende*, maar *geloovende*. Hem werd (Gen. 15) zijn zaad toegezegd, terwijl hij zelf onmachtig bleek, om het te verwerven. Slechts het geloof bleef over; het vertrouwen op den Heere; het toevertrouwen aan zijn God; het verwachten van de dingen, die niet waren; het eenig rekenen op God, als God, die hem rechtvaardigen en ook verheerlijken zou, hem met en in zijn zaad; en alle geslachten met hem en in hem en zijn zaad.

Abraham is hierin zonder werk, zonder aanspraak; hij hangt als een nietsmachtige, een nietswaardige, een goddelooze en verwerpelijke, van God af. Maar hij gelooft hij vertrouwt zich aan zijn God toe. Hij verlaat zich op den eenigen waarachtigen God, die tot hem spreekt: die aan een goddelooze en onwaardige de verheerlijking toezegt en daarmee hem dus ook de gerechtigheid schenkt, zonder welke geen verheerlijking mogelijk is.

DE VADER ALLER GELOOVIGEN [Rom. 4:6-12].

Gelijk ook David den mensch zalig spreekt, wien God de rechtvaardigheid toerekent zonder werken, [zeggende]:zalig zijn zij, wier ongerechtigheden vergeven zijn, en wier zonden bedekt zijn! zalig is de man wien de Heere de zonden niet toerekent!

Deze zaligspreking dan, is die [alleen] over de besnijdenis of ook over de voorhuid?

Want wij zeggen, dat aan Abraham het geloof gerekend is tot rechtvaardigheid. Hoe is het [hem] dan toegerekend? Als hij in de besnijdenis was of in de voorhuid? Niet in de besnijdenis, maar in de voorhuid.

En hij heeft het teeken der besnijdenis ontvangen [tot] een zegel der rechtvaardigheid des geloofs, die hem in de voorhuid [was toegerekend].

Opdat hij zou zijn een vader van allen, die gelooven, in de voorhuid zijnde, ten einde ook hun de rechtvaardigheid toegerekend worde; en een vader der besnijdenis, voor hen [namelijk], die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook wandelen in de voetstappen des geloofs van onzen vader Abraham, dat in de voorhuid was.

Romeinen 4:6-12.

De Apostel vervolgt zijn bespreking van Abrahams rechtvaardiging door het geloof.

Abrahams *geloof* is hetzelfde geloof, waartoe het Evangelie nu alle volken roept. Het is het *geloof in God*, in den eenigen waarachtigen God, die Zich openbaarde, die sprak, die het leven en de onverderfelijke door zaligmakende, rechtvaardigmakende verlossing aanbood, toezegde, beloofde.

In die belofte was, sinds Eva, de rechtvaardiging en de verheerlijking besloten. En het eene en hetzelfde zaligmakende geloof in alle erfgenamen der heerlijkheid greep altoos die belofte Gods aan *waar* en *zoals* die uitkwam uit den mond des Heeren.

Alle heilsbeloften Gods houden den Christus en de rechtvaardiging in; ze zijn allen in Hem ja en amen; zonder dien Christus en die rechtvaardiging in zijn bloed door het geloof *zijn* er geen heilsbeloften. Daarom is het oprechte *geloof In God* bij al de erfgenamen der heerlijkheid het *rechtvaardig makend* geloof, dat zich juist altoos daardoor kenmerkt, dat het *God* gelooft op hope tegen hope, en dat het daarom de belofte Gods aangrijpt, waar en zoals die gegeven wordt.

Zóó heeft Abel geleefd en geloofd bij de belofte Gods, die hij kennen mocht, — en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend. Zóó heeft Noach de belofte Gods geloofd, gelijk hij die ontving. En zóó ook Abraham, zóó straks Mozes, en Rachab, en David.

Dat de belofte Gods Abraham in Gen. 15 wees op den sterrenhemel met het woord "alzo zal uw zaad zijn", doet er niets toe; van elk *ander* woord der heilsbelofte Gods zou het geheeten hebben: "En Abraham geloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid". De belofte is het koord Gods, in de roeping tot gerechtigheid en heerlijkheid in Christus Jezus ons door Gods genade toegeworpen; het geloof grijpt dit koord, en grijpt er als Abraham en Jacob en David God zelf mee aan; het is het geloof in *God* en daarom het geloof in Christus Jezus, onzen Heer.

In dit rechtvaardigmakend, zaligmakend geloof zijn wij zelf niets naar het vleesch; zijn

we altoos aan den minsten der menschen gelijk; maar de Heere is daarin onze God; die ons uit vrije genade rechtvaardigt en verheerlijkt.

De rechtvaardiging van Abraham is daarom dezelfde, waarvan David spreekt in Psalm 32: Gelijk ook David den mensch zalig spreekt, wien God de rechtvaardigheid toerekent zonder werken, zeggende: Zalig zijn zij wier ongerechtigheden vergeven zijn, en wier zonden bedekt zijn; zalig is de man, wien de Heere de zonden niet toerekent. De toerekening der rechtvaardigheid aan hem, die gelooft is dus hetzelfde als het *niet toerekenen der zonden*, het *bedekken der zonden* door toerekening der rechtvaardigheid, het *vergeven der ongerechtigheden*. Dat is de rechtvaardigmaking door het geloof; zonder eenigen roem komt de mensch daarin voor, als een arme zondaar, een schuldige, die verdoemelijk is voor God.

Of geldt nu al wat van Abraham gezegd is en wat David als de rechtvaardiging zonder werken beschrijft, slechts als het voorrecht van Abraham en zijn *vleeschelijk* zaad, is het een voorrecht der *besnijdenis* en staat daarin toch weer, zij het ook In gewijzigden zin, de roem des *vleesches* in de Schrift?

Deze zaligspreking dan, is die alleen over de besnijdenis of ook over de voorhuid? want wij zeggen, dat aan Abraham het geloof gerekend is tot rechtvaardigheid. Hoe is het hem dan toegerekend? Als hij in de besnijdenis was of in de voorhuid? Niet in de besnijdenis maar in de voorhuid.

De apostolische rede is hier niet duister.

Abraham is gerechtvaardigd. Het geloof is *Abraham* tot rechtvaardigheid gerekend. Daarop wilde het vleesch nog roemen. Ja, want Abraham is niet iedereen. Abraham is de besnedene onder de onbesnedenen, de bondgenoot Gods, de vader van het historische Israël. David behoort daar ook toe, hij spreekt over zichzelf en over Israël. Is hier dan toch niet de roem des vleesches? En is voor het minst niet de vleeschelijke inlijving in Israël door de besnijdenis noodig, om tot de mogelijkheid der rechtvaardiging uit het geloof, die aan Abraham toegewezen is en door David met zaligprijzing wordt beleden, in te gaan?

Hier zou kunnen geantwoord worden, dat David in zijn Psalm over den *mensch* spreekt, zonder nadere bepaling.

Maar zeker, die rechtvaardigmaking door vergiffenis was in Davids dag en buiten den kring van het vleeschelijk Israël niet bekend; zij gold slechts onder het bijzondere Verbond, dat de Heere met Abraham oprichtte en met Israël bevestigde, en waarvan de besnijdenis het merk was in het vleesch.

De vraag is dus: hoe stond Abraham bij zijn rechtvaardigmaking door het geloof? was hij toen reeds de man, die het bijzonder verbond en de besnijdenis ontvangen had? gaan dat bijzonder verbond en die besnijdenis aan de rechtvaardiging *vooraf*? leggen zij er den grond voor en geven zij de noodzakelijke voorwaarde?

Neen.

Bij Abrahams rechtvaardiging door het geloof was hij nog onbesneden; was hij nog "in de voorhuid"; had hij nog geen zaad, en geen bijzonder verbond; was hij in de bedeeeling der volken nog *niet* onderscheiden. Het was *vóór* dat hij in zijn vleesch bijzonder geteekend werd. Hij gevoelde zich armer dan ooit; hij was niets en had niets. (Gen. 15:1-6). Toen kwam de belofte, en hij geloofde, en werd gerechtvaardigd. Daarna komt tot de gerechtvaardigde het bevel tot verbondssluiting (Gen. 15:7-21) en eerst in Gen. 17 de uitdrukkelijke oprichting van het Verbond en de instelling der besnijdenis.

De orde is niet aldus, dat Abraham als hoofd van een eigen, het edelste, geslacht is uitgekozen; in zijn vleesch de besnijdenis heeft ontvangen; toen met God een verbond aanging en een belofte ontving; en tenslotte geloofde en gerechtvaardigd werd. Neen, de orde ligt aldus: Abraham stond *in de voorhuid* met alle menschen. Hij *geloofde* de belofte des Heeren, gelijk Noach en Abel te voren. Hij werd *gerechtvaardigd*. Met dien

gerechtvaardigde in de voorhuid gaat de Heere nu den bizonderen verbondsband aan, waarbij de belofte zich over zijn zaad uitbreidde. En ten slotte werd de besnijdenis hem nu gegeven als een teeken van het verbond tusschen den Heere en hem, en tusschen den Heere en zijn zaad.

De rechtvaardiging is hier dus *vóór* de besnijdenis; 't is de rechtvaardiging van den onbesnedene, van hem, die niets meer en niets anders was als *mensch* met alle Heidenen; maar die de belofte aangreep, gelijk deze tot hem kwam; — terwijl immers die belofte, van Adam tot Noach en van Noach tot Abraham, tot alle menschen was uitgegaan, de belofte aan Eva voor al haar zaad.

Neen, de besnijdenis doet aan de rechtvaardiging *niets*, en kan ook als onderscheid, waardoor de rechtvaardiging met vleesch en bloed in verband zou staan, niet worden toegelaten. Integendeel, de besnijdenis *bevestigt* de rechtvaardigmaking uit het geloof en de gelijkheid van alle zondig vleesch.

En hij heeft het teeken der besnijdenis ontvangen tot een zegel der rechtvaardigheid des geloofs, die [hem] in de voorhuid [was toegerekend]; op-dat hij zou zijn een vader van allen, die gelooven in de voorhuid zijnde, teneinde ook hun de rechtvaardigheid toegerekend worde; en een vader der besnijdenis, voor hen [namelijk], die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook wandelen in de voetstappen des geloofs van onzen vader Abraham, hetwelk in de voorhuid was.

Abraham is in de Historie uitdrukkelijk de vader *aller geloovigen* uit het eene gevallen menschelijk geslacht: als *zoodanig* staat hij in het bizonder Verbond: als zoodanig heeft hij de besnijdenis ontvangen; als de mensch aan alle menschen gelijk, de zondaar, de goddelooze, tot wien God de Heere zijn genadige belofte doet uitgaan; de man, de verloren mensch, die *God geloofde*, en over wien de rechtvaardigmaking om niet kwam.

Als zoodanig staat Abraham daar aan de wegscheiding der Historie, *aller* geloovigen vader en voorbeeld. Zijn besnijdenis is zegel, merk, waarmerk van het feit zijner *rechtvaardiging in de voorhuid*. Zijn besnijdenis merkt hem als den vader van allen die gelooven, zonder dat zij ooit besneden zijn. Zijn besnijdenis zegt, dat er *geen onderscheid* is, maar dat *allen* uit *alle* geslachten zonder onderscheid, allen uit de voorhuid, uit de Heidenen, uit de goddeloozen en verlorenen, die *gelooven*, rechtvaardig voor God zijn; de echte kinderen Abrahams.

Ja, óók in zijn vleeschelijk zaad, dat in de besnijdenis het bondszegel Abrahams draagt, heeft Abraham een waarachtig zaad, doch alleen in hen, die met hem deelen in de *rechtvaardiging, die de zijne was in de voorhuid*. Zoo zij zijn *geloof* met hem deelen, dat in de *voorhuid* was, zóó zijn ook zij zijn zaad, gelijk de geloovigen in de voorhuid uit alle geslachten. En zoo is ook de besnijdenis hun het teeken en zegel, dat alle roem is uitgesloten, en dat ze, met allen zonder onderscheid voor God verdoemelijk, met Abraham als den vader aller geloovigen uit alle geslachten om niet gerechtvaardigd zijn door het geloof.

Slechts wie met Abraham in de *voorhuid* deelen, in zijn geloof en in zijn rechtvaardiging, die deelen waarlijk met hem in de besnijdenis. Maar hiermee is alle vleeschelijke roem verslonden.

Alle geloovigen hebben Abraham tot een vader.

Ja, zij *zijn* onderscheiden.

Dit is hun onderscheiding: dat zij *allen* roem verzaken, en slechts als menschen, als verdoemelijke nietswaardige menschen, aller menschen één, *God gelooven*, den éénen God, hun God, die hen naar zijn belofte rechtvaardigt en verheerlijkt.

Hunner is de erfenis. Hunner daarom ook het *sacrament*; thans de Heilige Doop. De *rechtvaardiging* gaat aan het sacrament vooraf, gelijk het *geloof* aan het sacrament vooraf gaat. Het sacrament doet aan de rechtvaardiging niets af of toe. Die rechtvaardiging ligt buiten en *vóór* het sacrament. Zij komt met de belofte, met het

geloofsbeginself, dat aan de belofte hangt. Zij is in God, in Christus het eigendom van het geloof. Maar daarom komt het sacrament waar de belofte komt, en waar door den Heiligen Geest het geloofsbeginself en de rechtvaardiging voor God aanwezig zijn.

Daarom kan het vleesch *niets* bouwen op het sacrament. Het sacrament doet niets *dan verzegelen* wat *is*. Slechts het *geloof* wordt er door verzegeld en vertroost. Maar *voor het geloof* is het sacrament dan ook *het goddelijk zegel der rechtvaardigmaking*.

ERFGENAAM DOOR DE BELOFTE [Rom. 4:13-16].

Want de belofte [is] niet door de Wet aan Abraham of zijn zaad [geschied], namelijk dat hij een erfgenaam der wereld zou zijn, maar door de rechtvaardigheid des geloofs.

Want indien degenen, die uit de Wet zijn, erfgenamen zijn, zoo is het geloof ijdel geworden en de belofte te niet gedaan.

Want de Wet werkt toorn; want waar geen wet is, [daar] is ook geen overtreding.

Daarom is zij uit het geloof, opdat zij naar genade zij; ten einde de belofte vast zij al den zaden, niet alleen dat uit de Wet is; maar ook dat uit den geloof Abrahams is.

Romeinen 4:13-16.

Is Abraham niet uit de werken gerechtvaardigd maar uit het geloof; niet in de besnijdenis maar in de voorhuid; —hij heeft dan ook de *belofte*, waarin zijn zaad mag roemen, niet door de *Wet* ontvangen maar door het *geloof*; niet de *Wet* maar het geloof bindt aan een belofte en daarom is het zaad van Abraham niet door de grenzen der wetsbedeeling aangegeven, maar door de gemeenschap des geloofs.

Want de belofte is niet door de *Wet* aan Abraham of zijn zaad geschied, namelijk, dat hij een erfgenaam der wereld zou zijn, maar door de rechtvaardigheid des geloofs.

Het Evangelie van Jezus Christus is niet naar den mensch, maar naar God, en daarom naar de Schriften. Zij, die, Joodsch, de ruimte van den weg der genade voor alle vleesch voor heel het menscheijk geslacht betwisten; die de *menscheijke* eenheid aller geloovigen in Christus en zijn gerechtigheid, afgezien van bloed of ras, van historie of werk, niet kunnen verdragen; — zij verwringen dan ook de Schriften, waar zij er zich op beroepen. Zoo deed de Joodsche geest ook op de Christelijke erve in Paulus' dagen. En de apostel heeft in de uitbreiding van Christus' Evangelie moeten worstelen, ook om de *Schrift* te redden uit het gevaar, dat zij door vleeschelijken zin werd geroofd en geschonden.

De Joodsche geest wil Abraham betrekken in den Joodschen vorm. Zeker, Abraham is volgens de Joden *de* man, zijns is de roem der wereld. Maar Abraham is Jood. Abraham is de man van den Joodschen godsdienstvorm, van de Joodsche wetsbedeeling, van Jeruzalem en den Tempel, van ceremonie en wetsgestalte.

Zóó wil men het zien. Maar zoo *is* het ganschelijk niet. Zoo is de *Schrift* niet. De *Schrift* is *anders*.

Abraham is geen Jood; geen historische vleeschelijke Israëliet. Abraham is *mensch*; man voor de geslachten der aarde; erfgenaam der wereld; vader van alle volken.

Israëls historisch optreden en gestalte vangt met *Exodus* aan; maar Abraham staat daar vóór. De *Schrift* vangt aan met *Genesis*. Daar leeft Gods volk in het *menscheijk geslacht*, onder de volken. Daar is geen Joodsch volk, geen volk van *Wet* of Tempel of heilige Stad. De aartsvaders zijn geen Joden, maar menschen, mannen Gods.

Het vleesch begrijpt niet de dingen Gods, en daarom kan het vleesch de *Schrift* niet verstaan. Daarom moet Abraham voor het Joodsch gevoel uit de Joden, uit de Israëlitische historie, uit hun vleesch zijn. Maar daarom ook moet voor de valscheijk genaamde wetenschap Israël zijn uit zijn historie, en de *Wet* uit Israël, en Abraham en heel de traditie in hem uit de *Wet*. Dat is het geheim van de reconstructie der Historie, die het vleesch door zoogenaamd wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot de *Schrift* drijft.

Naar de Schrift zijn alle dingen geheel anders. In de Schrift is in Israël de Profetie vóór de vervulling; de Wet vóór Israëls historie, Abraham vóór Israël, en het Zaad vóór Abraham. In de Schrift ligt de eeuwige grondslag op de bergen Gods, in de belofte des Heeren, in zijn tent over het menselijk geslacht. Zóó komt de heilige linie op uit Set. Het zaad *komt*, omdat het er is. Zeker, zoo is Abraham uit zijn Zaad, namelijk uit den Christus, die de Wortel is van ouds. Zoo zijn al de heiligen erfgenamen van heel het heilgoed, van Eva af. Zoo komt *uit* Abraham *door de belofte* het zaad, en de Wet en de historie Israëls, en de Christus, en de bedeeeling over alle volken tot in den dag der heerlijkheid.

Zeker, de Wet en Israëls historie, en Israëls gestalte als volk Gods, het is alles de Openbaring Gods, het Woord; Exodus en Levitikus, en Tabernakel en Tempel, en Jeruzalem en Kanaän: — mits niet van den Wortel afgesneden, niet zonder Genesis, zonder Abraham, zonder de belofte, zonder het voorafgaande Zaad, zonder het Lam, dat geslacht is van de grondlegging der wereld; zonder heel dat uitverkoren Geslacht uit alle geslachten, dat van eeuwigheid, in den Zoon als Middelaar gerechtvaardigd, voor God staat geschreven in het Boek des Levens des Lams.

Hierin is het algemeen gezichtspunt aangegeven, waaronder ook dit deel van Rom. 4 moet worden gezien en verstaan.

Abraham is niets *door Israël* of *door de Wet*. Hij is erfgenaam der wereld *door de belofte*. En die belofte is de zijne door de rechtvaardigheid des geloofs; d.i. de belofte is zijne, hoewel hij niets had, dat hem onderscheidde of hem kon doen roemen, maar terwijl hij als een goddelooze alleen rechtvaardig was door het geloof. In de omhelzing der belofte door het geloof vond hij zijn rechtvaardiging, en daarmee was hij erfgenaam, Erfgenaam der wereld.

Neen, de Israëlitische bedeeeling, het volk en Kanaän en de Wet, en Jeruzalem en de tempel en het priesterschap, en de Profetie en de Schriften, — die allen zijn niet de erfenis van Abraham. Ze zijn er een deel van, een vorm, een tijdelijke phase, een type. Maar Abraham is universeel man, erfgenaam der *wereld* onder den zegen van Melchizedek. Abraham is afgezonderd voor *alle* geslachten. Abraham is Vader van *vele* volken. Zijn Zaad is ontelbaar. Aan de einden der aarde, daar zijn de Zijnen. Hij is een zegen voor alle geslachten der aarde. Hij schouwt zijn zaad, ja, in Gen. 21 in Izak; en in Gen. 15 vóór Izaks geboorte, in Israël, dat, uit Egyptes verdrukking verlost, Kanaän zal erven; maar daarvoor reeds in de sterren des Hemels, in de belofte: "zóó zal uw zaad zijn". Daar is - Abraham gerechtvaardigd, en daar is hij erfgenaam der *wereld*, erfgenaam van alle dingen, gezien in den glans der heerlijkheid Gods, in de wereld der werelden van Gods heerlijkheid.

Wie met de Wet de erfenis van Gods genade wil beginnen, met de wetgeving en den wetsvorm en de wetswerken, die sluit het land der belofte voor altoos; die werpt de erfenis weg en houdt over: een vleeschelijk volk in zijn land, bij de Wet veroordeeld, een vertreden Jeruzalem, waarboven Gods toorn dondert. Dit is de zin der woorden: Want indien zij, die uit de Wet zijn, erfgenamen zijn, zoo is het geloof ijdel geworden en de belofte teniet gedaan; want de Wet werkt toorn; want waar geen wet is, daar is ook geen overtreding.

Daarom is zij, namelijk de Belofte, het erfgenaam zijn der belofte, uit het geloof. Dit was zoo in Abraham, en dit blijft zoo, ook onder de wetsbedeeeling, voor Juda en Rachab, voor Israël en alle volken. Dit erfrecht ontstaat niet met het Evangelie, maar wordt door het Evangelie geopenbaard, treedt te voorschijn, uit de windselen en gordijnen des heiligheds in het licht. *Uit het geloof* is de rechtvaardigmaking, uit het geloof de erfenis, de volle erfenis voor al wat mensch is, de erfenis der wereld Gods, alzo als de starren. Zij is uit het geloof, opdat zij naar genade zij, een vrije gift, een schat uit de eeuwige ontferming Gods, ganschelijk ongerekend het vleesch.

Ten einde de belofte der erfenis vast zij, onwankelbaar sta, in heerlijkheid onverwinlijk gelijk de starrenhemel, al den zade, dat aan Abraham toegezegd is uit alle geslachten;

niet alleen, dat uit de Wet is, dat met en in en onder Israël, onder de wetsbedeeling, geleefd heeft, met recht zich kennend als Abrahams zaad, als Gods volk; maar ook even vast moet de belofte staan voor dat andere deel van Abrahams zaad, dat geslacht uit alle geslachten, dat uit den geloove Abrahams is.

ABRAHAMS GELOOF [Rom. 4:16-25].

Die een vader is van ons allen — (gelijk geschreven staat: Ik heb u tot een vader van vele volken gesteld) — voor Hem, aan wien hij geloofd heeft, [namelijk] God, die de dooden levend maakt, en roept de dingen, die niet zijn, alsof zij waren.

Die tegen hope op hope geloofd heeft, dat hij zou worden een vader van vele volken, volgens hetgeen gezegd was: alzoo zal uw zaad zijn, En niet verzwakt zijnde in het geloof, heeft hij zijn eigen lichaam niet aangemerkt, dat alreeds verstorven was, alzoo hij omtrent honderd jaar oud was [noch] ook, dat de moeder in Sara verstorven was. En hij heeft aan de belofte Gods niet getwijfeld door ongeloof, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende Gode de eer; enten volle verzekerd zijnde, dat hetgeen beloofd was, Hij ook machtig was te doen.

Daarom is het hem ook tot rechtvaardigheid gerekend.

Nu is het niet alleen om zijnentwil geschreven, dat het hem toegerekend is; maar ook om onzentwil, wien het zal toegerekend worden [namelijk] hun, die gelooven in Hem, die Jezus onzen Heere uit de dooden opgewekt heeft. Die overgeleverd is om onze zonden, en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.

Romeinen 4:16-25.

Voor het geloof staat de erfenis der genade vast. Vast, omdat zij staat in de belofte Gods, en daarmee in God.

In God moest Abraham zijn zaad bezitten, en zijn gerechtigheid, en zijn erfenis. In Hem moesten alle geloovigen bezitten sinds Eva. In Hem moeten ook wij bezitten door het geloof. Dan staat de erfenis vast voor ons en voor al Gods volk, dat gekloofd en verstrooid en verbroken en verstoven op aarde ligt, in alle diepten der geslachten en tijden.

Zóó was Abraham erfgenaam en vader der geloovigen. Die een vader is van ons allen, — (gelijk geschreven staat: Ik heb u tot een vader van vele volken gesteld), — voor Hem, aan wien hij geloofd heeft, namelijk God, die de dooden levend maakt, en roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren.

Zóó was Abraham erfgenaam, vader van vele volken. *Voor God.* Want hij had geen enkel kind; zijn lichaam was verstorven; en in een vreemd land zocht zijn vleesch naar een graf. Toch was hij niet slechts erfgenaam der wereld, maar *vader*, vader der geslachten, die hem toeblonken in de sterren.

Dit is het geheim des geloofs. Want de schat des geloofs is niet een cijfer of een kist, een stuk grond of een stuk historie, een schoon zijn of doen, een grijpbaar en zichtbaar bezit, — maar *God*, de Almachtige is de schat des geloofs, zijn ondoorgrondelijke liefde en heel zijn volrijk goddelijk Wezen, de Fontein van alle goed. Het geloof is rijk, schatrijk, wereldrijk, — in een arm mensch, in een verstorven mensch, in een eenzaam en verlaten mensch. Het is hemelsch rijk, starrenrijk, eeuwig rijk, — al ligt het vleesch in 't graf en al is de gedachtenis vergaan. Al den zaden is de heerlijkheid. Want de belofte is vast in God, die de dooden levend maakt; die werelden schept; die al de starren riep; en die al de dingen van zijn Welbehagen roept, al zijn ze niet; Hij roept ze *als zijnde*; en door zijn roepen *zijn* zij er.

Het geloof wordt ons dan ook in Abraham getoond. In het *geloof* heeft Abraham zijn

wereldhistorische beteekenis, zijn *Schriftbeteekenis*. Abraham is veler volken vader; zijn geslacht is het geslacht der *geloovigen*, De heilige rij van Hebreëen 11 is de zijne. In die rij staat hij als aller vader en voorbeeld.

Ziehier zijn beeld: Die op hope tegen hope geloofd heeft, dat hij zou worden een vader van vele volken, volgens hetgeen gezegd was; alzoo zal uw zaad zijn. Hij was die vader, de man en erfgenaam van dat geslacht, in *God*, in de *belofte*. En waar hij die belofte Gods nu aannam door het geloof, God in zijn belofte erkende, — daar had hij het bewijs der zaken, die hij niet zag; daar *was* hij vader door het geloof. Schoon het *tegen* hope was, waar het vleesch hem geen hope overliet, daar heeft hij nochtans in de hoop geleefd door het geloof.

En niet verzwakt zijnde in het geloof heeft hij zijn eigen lichaam niet aangemerkt, dat alreede gestorven was; noch ook dat de moeder in Sara verstorven was. Wij denken, dat de woorden *niet* en *noch* hier, ook door de Statenvertalers, ingevoegd zijn, omdat men meende, dat deze plaats anders verkeerd verstaan zou worden. Toch komt de zin der Schrift nog meer uit, indien men die woordjes weglaat en leest: *en zonder in het geloof te verzwakken, heeft hij op zijn eigen lichaam gezien dat alreede verstorven was, daar hij omtrent honderd jaar oud was, en op de versterving van Sara's moederschoot.*

Dat Abraham en Sara wel zagen op hun lichaam, zegt ons Genesis 17: 17 en 18: 12. Hun vleesch streed tegen het geloof. Maar het geloof liet zich daardoor niet overwinnen, niet verzwakken, niet breken in kracht. Integendeel, het brak juist tegenover het vleesch door. Het greep de Belofte aan, het sterkte zich in God, en het overwon. Het gaf Gode de eer; het bevestigde, dat God waarachtig is. En door het geloof ontving Abraham zoo kracht, om te genereeren, en Sara om zaad te geven, Hem getrouw achtende, die het beloofd had (Hebr. 11:11).

Zoo spreekt de apostel dan ook over Abraham verder: En hij heeft aan de belofte Gods niet getwijfeld door ongeloof, hij heeft zich niet her- en derwaarts laten slingeren, niet laten aftrekken [van zijn God; maar hij is gesterkt geweest in het geloof, hij heeft zich gesterkt, is tot zijn kracht doorgebroken in het geloof, gevende Gode de eer, als den Almachtige en den Getrouwe, die voor het geloof genoeg is; ten volle verzekerd zijnde, dat hetgeen beloofd was, Hij ook machtig was te doen.

Zóó kende Abraham zich vader der menigte, erfgenaam der wereld, in zijn verstorven lichaam, *door het geloof*.

Daarom is het hem ook tot rechtvaardigheid gerekend. Hier is het geheim van de rechtvaardiging door het geloof. Het geloof is erfgenaam in God, omdat het God in zijn belofte aanneemt, en daarom van God, die weet, wat Hij zegt, om de verheerlijking ook de rechtvaardiging ontvangt.

Thans komt de conclusie op ons, op alle geroepenen door het Evangelie, die, als het zaad Abrahams uit alle geslachten, door het geloof tot zijn erfenis ingaan.

Nu is het niet alleen om zijnentwil geschreven, dat het hem toegerekend is, maar ook om onzentwil, wien het zal toegerekend worden, namelijk hun, die gelooven in Hem, die Jezus onzen Heere uit de dooden opgewekt heeft. Die overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.

Waarom staat Abrahams beeld en zijn rechtvaardigmaking in de Schrift? Om Abraham? Om ons Abrahams weg te doen zien? Als traditie, die het beeld van ouden tijd geeft, die de Historie bewaart? Terwijl ons beeld dan weer een ander is, en wij weer op onze wijze met den Heere God moeten hande en als Jood; als Romein; met ons licht; in den omgang met Jezus als de discipelen; of in de historische kennis van zijn lijden en sterven; naar de godsdienstige ontwikkeling van onzen tijd.

O, neen. De Schrift is *het Woord Gods*. Hier weerstaat de Schrift hen, die haar als een stuk oudheid willen bestudeeren en ontrafelen om den schrijver en zijn tijd te keuren. Hier een Schrijver, die in zijn teekening een geslacht bedoelt uit alle geslachten, uit alle eeuwen. Hij ziet al het zaad van Abraham, en Hij teekent het in Abraham. De Schrift

staat boven haar tijd. Zij is het Woord Gods, het werk des Heiligen Geestes. Zij teekent *onze* rechtvaardiging in Abraham; ons geloof in Christus, twintig eeuwen vóór Christus; hetzelfde als Abrahams geloof in God; zijn geloof, dat de Belofte aannam.

Onzer is daarom de rechtvaardigheid Gods en de erfenis. Die schat is vast al den zaden. Zij allen, het zaad van Abraham, gelooven in God, en daarom in Jezus (14:1). Zij gelooven in God, ook als Jezus sterft, en rust in het graf. De opwekking van Christus is de vervulling van Abrahams geloof, gelijk Izaks geboorte; zij is het klaarder doorbreken van de Belofte, de openbaring van de gerechtigheid des geloofs en van de erfenis der heerlijkheid.

Om onze zonden, d.i. wegens onze zonden, ter wille van onze zonden, om het geheim, dat wij aan Hem, het Zaad, den Beloofde, *de* Belofte, gebonden zijn, en dat daarom onze zonden Hem toegerekend worden, wordt Hij overgeleverd. Gods verborgenheid wordt daarin geopenbaard, de zin en inhoud van de Belofte, het heilgeheim naar het eeuwig Welbehagen.

Maar in dat Welbehagen is ook onze rechtvaardiging, de toerekening der gerechtigheid van het Zaad, van den Middelaar aan ons. Daarom levert Hem de Vader niet slechts over onder den vloek en in den dood, maar wekt Hem ook op *om, wegens, onze rechtvaardiging*; d.i. het geheim van onze rechtvaardiging wordt openbaar in zijn opstanding. De toerekening van zijn borgtocht aan ons was Abrahams schat, zijn gerechtigheid, waardoor hij erfgenaam was. Die gerechtigheid treedt in Christus' opstanding in het licht, *moet* in het licht treden, de Belofte moet worden vervuld.

Welnu, die Christus is de onze, waar ons geloof als dat van Abraham den Heere naar zijn Woord en op Zijn Woord erkent, zich overgeeft aan Hem op zijn Belofte, om in en door Hem alles te bezitten, wat we in onszelf missen. Wij gelooven in Hem en nemen op zijn Woord Jezus aan als onzen Heer.

Onzer is dan de rechtvaardigheid, onzer de erfenis in Christus, die gestorven is en opgestaan. Rechtvaardig zijn wij voor God, kinderen en erfgenamen, mede-erfgenamen van Christus, en in Hem medeërfgenamen met Abraham. *Door het geloof.*